

Državna sredstva za slovensko manjšino v letu 2016

Sredstva za slovensko manjšino za leto 2016 so v osnutkih temeljnih državnih finančnih dokumentov zagotovljena, celo v nekoliko večji meri kot v letu 2015. Za naslednji dve leti pa je tokrat izginila postavka za dvojezično poslovanje javnih uprav.

Proračunska razprava se je letos začela v senatu, in sicer v četrtek, 29. oktobra, potem ko je proračunska komisija podala pozitivno predhodno mnenje o osnutku zakona o stabilnosti, vendar z nekaj pripombami.

Zakon o stabilnosti, nekdanji finančni zakon, je instrument, s katerim vlada in večina v parlamentu, ki jo podpira, določata za naslednje leto in triletno državno gospodarsko in davčno politiko, varčevalne ukrepe, obseg javnega dolga in višino neštetihih postavk posameznih zakonov. Vse to seveda bistveno vpliva na vsebino letnega in triletnega državnega proračuna, ki ga mora parlament do konca leta odobriti skupno z zakonom o stabilnosti.

Čeprav glavnino sredstev za slovensko manjšino (šolstvo, krajevne uprave, radiotelevizija, založništvo, stalno gledališče itd.) zagotavljajo drugi zakoni in za potrebe naše skupnosti krepko skrbi tudi matična domovina, je od odobritve zaščitnega zakona leta 2001 organizirano življenje Slovencev v Italiji odvisno predvsem od treh postavk, ki jih je uvedel zaščitni zakon v členih 8 (raba slovenščine v javni upravi), 16 (slovenske kulturne in druge ustanove ter organizacije) in 21 (sklad za razvoj slovenskih občin v videmski pokrajini).

Za ta sredstva smo vsako leto v velikih skrbah, saj je zaradi državnih varčevalnih ukrepov večkrat kazalo, da bodo korenito znižana, a jih je z velikimi naporji naših političnih in družbenih predstavnikov ter diplomacije matične Slovenije v glavnem uspelo obdržati na znosni ravni.

Če je že zaščitni zakon določil letno višino postavk za dvojezično poslovanje (5 milijard in 805 milijonov lir) in videmsko pokrajino (okrogla milijarda lir), je v njem zapisano, da za ustanove in organizacije v letu 2001 znaša 5, v letu 2002 pa 10 milijard lir, nato naj jo iz leta v leto določa finančni zakon (danes: zakon o stabilnosti). Odvisna je torej od politične volje.

V finančnih dokumentih za leto 2016 je za kritje vseh treh členov predvidenih skupno 9.349.580 evrov. To pomeni, da bo denarja nekaj več od tega, kar je bilo določeno za leto 2015.

V osnutku zakona o stabilnosti je za naše kulturne in druge ustanove ter dejavnosti predvidenih 5.104.167 evrov. Ta vsota se ponavlja tudi za leti 2017 in 2018.

Kako je z ostalima dvema postavkama, sprva ni bilo jasno, ker nista zapisani tam, kjer smo ju pričakovali. Med lansko proračunsko razpravo je namreč prodiral predlog poslanke Tamare Blažine, da odslej višino vseh treh postavk iz leta v leto določa zakon o stabilnosti, dežela Furlanija Julijska krajina, ki potem upravlja ta denarna sredstva, pa dobi pravico, da višino postavk prilagaja dejanskim potrebam slovenske manjšine. To se je v tem letu tudi zgodilo z julijskim deželnim rebalansom, ko je deželni odbor prerazporedil 900.000 neizkoriščenih evrov (600.000 jih je namenil Primorskemu dnevniku, 150.000 Novemu Matajurju in 150.000 Slovenskemu centru za glasbeno vzgojo Emil Komel, vendar pod samovoljnimi pogoji, da se združi z Glasbeno matico). Vlada pa lanskega popravka tokrat očitno ni upoštevala, saj najdemo postavki za videmsko pokrajino in rabo slovenščine v javni upravi le v osnutku proračuna. Tu pa nas čaka tudi negativno presenečenje: letošnja skupna vsota treh postavk (9.349.580 evrov) se namreč v letih 2017 in 2018 skrči za kar 3.400.000 evrov. Borba za javna sredstva se bo torej nadaljevala.

Foto Suzi Pertot

Čar jeseni

PARITETNI ODBOR SSO in SKGZ Slovenski jezik in javna uprava

Ovprašanju slovenščine v odnosu do javnih uprav in znotraj teh je govor že več let. Tematiko obdaja tančica prikritih krivde, obojestranske, namreč, saj se javne uprave rade volje izogibajo udejanjanju rabe slovenščine v odnosu do slovenskih strank, večkrat (prevečkrat) se tudi Slovenci ne glede na zajamčene zakonske pravice raje zatekamo k rabi italijanščine, ker menimo, da bodo tako razni birokratski postopki lažje stekli ...

Paritetni odbor želi to negativno prakso prekiniti. To namerava storiti na podlagi temeljitega načrta, namen katerega je vzpostavitev mrežne povezave, ki bo od dežele dosegala vse periferne okončine javne uprave, dejavne na naseljenem področju Slovencev. Doslej je bil namreč v rabi sistem, ki je denarna sredstva iz zakona št. 38 za uporabo slovenskega jezika dodeljeval javnim upravam na podlagi projekto: ta postopek je temeljil na prizadevanju posameznih javnih ustanov, zaradi česar je denar ostal tudi neizkoriščen ali pa je bil z raznovrstnimi potezami preusmerjen v druge namene, ki z rabo slovenskega jezika niso imeli nobene zveze.

Ksenija Dobrila (foto IG)

/str. 10
IG

Msgr. Stanislav Zore na Srečanju pod lipami v Gorici "Ljubezen, ki v resnici zasluži to ime, ne more nikdar biti poražena!"

Le nekaj dni po koncu odmevne škofovske sinode o družini, v četrtek, 29. oktobra 2015, je bil gost Srečanja pod lipami v Gorici eden izmed sinodalnih očetov, edini predstavnik slovenske Cerkve, ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Stanislav Zore. V komorni dvorani Kulturnega centra Bratuž, ki je večer organiziral v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič, sta mu vprašanja in iztočnice dobro postavljala zakonca Katja Tomsič in Ivo Cotič. "Vsak kraj, kjer se ljudje srečujemo, je milosten, ker se tam dogaja nekaj božjega, se uresničuje nekaj svetega". Tako je pozdravil nadškof Zore navzoče, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano. Povedal jim je veliko zanimivih stvari o sebi, slovenski in vesoljni Cerkvi ter seveda o sinodi, "med vrsticami" pa tudi cel kup pristinih

Foto dpd

spodbud in modrih napotkov za vsakdanje duhovno življenje.

V duhu sv. Frančiška
Na dan sv. Frančiška, 4. oktobra, je leta 1984 v redu manjših bratov izrekel slovenske zaobljube; na isti dan 30 let kasneje pa ga je papež Frančišek kot prvega frančiškana na tem položaju imenoval za ljubljanskega nadškofa. In vendar, je dejal, je sv. Frančišek v njegovo

življenje vstopil "na skrivnostni način, po Frančiškovo, brez hrupa, brez velikih dogodkov, tako kot je skromno prihajal v času svojega zemeljskega življenja med ljudi in jim počasi zlezal pod kožo". Danes ga občuduje "kot tistega, ki je bil neizmerno zaljubljen v Boga". Mnogi ga gledajo kot enega prvih poetov, enega prvih ekologov, "ampak Frančišek je bil poet, ker je tako ljubil Boga, in je prepeval stvarstvu zaradi tega, ker mu je stvarstvo razodevalo Boga in njegovo ljubezen". Z leti človek vedno bolj spoznava, da ni sam izbral, ampak da je bil izbran in se tej izbiri ni posebno upiral, je začel pripoved o svojem poklicu. Nekdo te pokliče, te pozna in ve, kaj zmoreš, ve, kakšne naloge ti lahko naloži v družinskem, duhovniškem ali redovniškem življenju.

/str. 3
Danijel Devetak

Ostanite nam zvesti!

Kot smo že večkrat pisali, so nas letos zelo prizadeli finančni rezi s strani Republike Slovenije in Dežele Furlanije Julijske krajine, zato pozivamo vse tiste zveste naročnike in naročnice, bralke, bralce ter prijatelje Novega glasa, naj nam ostanejo blizu. Sporočamo pa tudi, da nam lahko pomagajo tako, da v sklad z izdajanje našega tednika darujejo denarna sredstva na naslednja računa:
Zadružna banka Doberdob in Sovodnje,
IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643
SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO
Čedajska banka:
IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280
SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C
Že vnaprej se zahvaljujemo in vam vsem kličemo: "Ostanite nam zvesti tudi v prihodnje!"

Javni razpis za razpisno področje B v letu 2016 Finančna podpora Slovincem po svetu

1) Ime in sedež uporabnika proračunskih sredstev

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Erjavčeva 15, 1000 Ljubljana, Slovenija (v nadaljevanju: Urad).

2) Namen in cilji javnega razpisa
Namen javnega razpisa za razpisno področje B v letu 2016: finančna podpora Slovincem po svetu (v nadaljevanju: javni raz-

pis, da ga je zaradi njegovih posebnosti mogoče razlikovati od podobnih projektov ter od običajnih rednih nalog oziroma aktivnosti.

Vsebine redne dejavnosti ni možno prijaviti v okviru projekta.

6) Pogoji za dodelitev finančne podpore

Finančno podporo lahko prejme

loči glede na omejitve po posameznih kategorijah in na podlagi meril. Omejitve po posameznih kategorijah so navedene v razpisni dokumentaciji. Merila so ovrednotena s točkami, kot izhaja iz ocenjevalnega lista, ki je dostopen v razpisni dokumentaciji.

10) Dokumentacija javnega razpisa

Dokumentacija javnega razpisa (obrazec za prijavo, pogoji in merila za dodeljevanje sredstev, navodila ter vzorca ocenjevalnega lista in pogodbe) je na razpolago na spletni strani Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu <http://www.uszs.gov.si>. Dokumentacijo javnega razpisa zainteresirani lahko dvignejo tudi v tajništvu Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Erjavčeva 15, 1000 Ljubljana, Slovenija, tel. 01 230 80 00 (vsak dan med 9. in 14. uro) in na vseh diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije v času uradnih ur.

11) Način prijave

Vloga mora biti obvezno posredovana na prijavnem obrazcu in v zaprti ovojnici.

Na ovojnicah morajo biti podani: - vidna oznaka: "NE ODPIRAJ - Prijava na razpis B - Slovenci po svetu 2016",

- polni naslov Urada, kot je naveden zgoraj,

- naziv prosilca ter njegov naslov na hrbtni strani ovojnice.

Vloge, ki ne bodo podane v skladu z napisanim, ne bodo uvrščene v izbirni postopek.

12) Trajanje javnega razpisa

Za prepozno se šteje vloga, ki ni bila oddana na pošti do vključno 01. 12. 2015 oz. do tega dne ni bila do 15. ure osebno predložena v tajništvu Urada.

Prepozno oddane vloge se ne bodo uvrstile v izbirni postopek.

13) Odpiranje vlog

Posebna komisija za odpiranje bo pričela odpiranje vlog najkasneje 03. 12. 2015.

Odpiranje vlog ni javno.

14) Ocenjevanje vlog

Obravnavane bodo samo pravočasno oddane in popolne vloge na v razpisni dokumentaciji predpisanih obrazcih in z obveznimi prilogami, kot določa dokumentacija javnega razpisa.

Prijave rednega delovanja oziroma projektov, ki ne bodo izpolnjevale namena in vsaj enega izmed ciljev razpisa, bodo zavrnjene.

Prijave rednega delovanja oziroma projektov, ki ne bodo izpolnjevale pogojev razpisa, bodo zavrnjene.

Strokovna komisija bo prispele vloge ocenjevala po vrstnem redu prispetja, neposredno po njihovem odprtju.

15) Obveščanje o izboru

Odločbe o dodelitvi sredstev za vse prosilce bodo izdane najkasneje 01. 02. 2016.

16) Dodatna pojasnila

Vsa dodatna pojasnila in informacije dobite na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu vsak dan med 9. in 14. uro, tel: 01 230 80 00, faks: 01 230 80 17 oziroma po elektronski pošti na naslovu slovinci@gov.si.

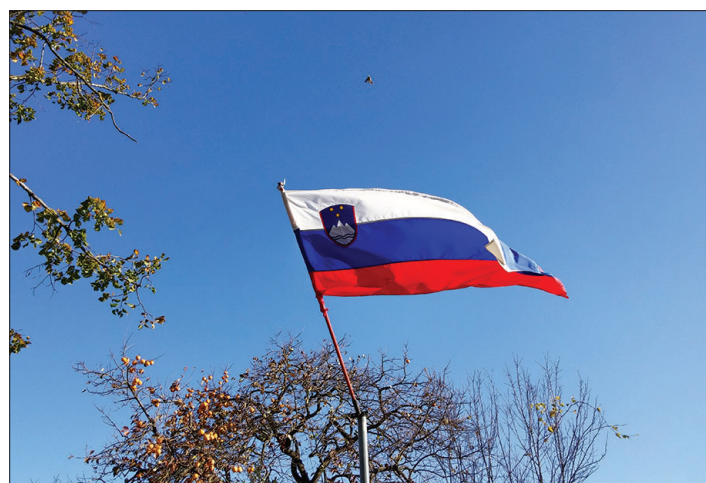

Foto JMP

pis) je spodbujanje dejavnosti Slovencev, ki živijo po svetu, in njihovo povezovanje z Republiko Slovenijo.

Cilji javnega razpisa so:

1. utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete,
2. medsebojno povezovanje ter povezovanje z Republiko Slovenijo na vseh področjih, vključno s povezovanjem preko spletnih orodij,
3. krepitev dejavnosti mladih in za mlade,
4. krepitev sodelovanja z Republiko Slovenijo na področju gospodarstva,
5. krepitev sodelovanja z Republiko Slovenijo na področju znanosti in izobraževanja,
6. vzdrževanje struktur in dejavnosti Slovencev po svetu.

3) Predmet javnega razpisa

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje rednega delovanja/programa in projektov, ki izpolnjujejo namen in cilje javnega razpisa.

4) Prosilci javnega razpisa

Na javni razpis se lahko prijavijo tako pravne kot fizične osebe iz tujine, kakor tudi posamezniki, ustanove, društva, organizacije in poslovni subjekti, ki v Republiki Sloveniji delujejo na področju povezovanja in sodelovanja s Slovenci po svetu.

5) Pomen izrazov

Redno delovanje/program organizacije so redne naloge in operativne aktivnosti, ki jih prosilec izvaja vsako leto, skozi celo leto in predstavljajo njegovo kontinuirano delovanje.

Projekt je ekonomsko neodvisen niz medsebojno povezanih aktivnosti, ki predstavljajo zaokroženo celoto in pri katerih se za doseganje ciljev projekta uporabljajo različni viri (finančni, človeški itd.).

prosilec, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- da si z enkratnim dejanjem ali s trajno dejavnostjo prizadeva za materialno, socialno, politično, kulturno ali duhovno dobrobit pripadnikov slovenskega naroda zunaj Republike Slovenije oziroma za ohranitev in krepitev njihove slovenske identitete;
- da ima pozitiven odnos do povezovanja z matično domovino Republike Slovenije;
- da spoštuje postopke in obveznosti v zvezi z rabo proračunskih sredstev Republike Slovenije.

7) Merila za dodelitev finančne podpore

Merila za dodelitev finančne podpore so:

- izpričana vloga prosilca in njegov pomen znotraj posamezne slovenske skupnosti;
- obseg in kakovost delovanja;
- velikost in razvejnost strukture;
- načrti delovanja;
- dejanski stroški in potrebe;
- nujnost zadev;
- simbolna vrednost enkratnega dejanja, trajnega delovanja ali materialnega pričevanja;
- višina finančne podpore, ki jo prosilec prejme iz drugih virov.

Strokovna komisija lahko pridobi tudi mnenje zunanjega strokovnjaka. Pred dokončno odločitvijo strokovne komisije pa se lahko pridobijo dodatne informacije glede sofinanciranja posamezne vloge tudi s strani drugih državnih institucij.

8) Okvirna višina sredstev, ki je na razpolago za predmet javnega razpisa

Okvirna višina sredstev za sofinanciranje programov in projektov Slovencev po svetu v letu 2016 znaša 700.000 evrov. Višina sredstev se lahko v skladu s sprejetim Proračunom Republike Slovenije za leto 2016 ustrezno spremeni.

9) Predvidena višina dodeljenih sredstev

Višina dodeljenih sredstev se do-

Razprava o zaščiti samostojnosti FJK

Mnenje deželnega svetnika SSk Igorja Gabrovca

Zaščito statuta o avtonomiji Furlanije Julijske krajine moramo osnovati na razlogih, ki so v začetku šestdesetih let privedli do priznanja posebnega statuta naši deželi. Tu ne gre za dejstvo, da ležimo ob meji, saj so obmejne tudi številne druge dežele z rednim statutom italijanskega severa, kot tudi ne zaradi t. i. "izgubljenih pokrajin" Istre in Dalmacije, saj je Italija po vojni na enak način (ponovno) izgubila zasedene kolonije v Afriki, Albanijo, kasneje tudi Ljubljansko pokrajino. Razlogi za našo "posebnost" in za vse upravnorazvojne prilagoditve, ki jih tovrstni status predstavlja, so primerljive z ostalima dvema avtonomnima deželama alpskega loka, se pravi v prisotnosti priznanih in zaščitnih narodno-jezikovnih manjšin. Od tod moramo startati, če nameravamo resno utemeljiti

in utrditi avtonomijo FJK. Naši zavezniki so v prvi vrsti avtonomistične stranke in stranke narodnih manjšin, ki so prisotne in marsikje soupravljajo tri avtonomne dežele alpskega loka. Z njimi je Slovenska skupnost že spomladi 2012 podpisala dogovor "Sporazum za prihodnost", v katerem so povzete skupne smernice za obrambo in ovrednotenje tega posebnega območja, ki ga zaznamujejo sorazmerno zelo uspešno upravljanje javnih storitev kot tudi boljši indikatorji gospodarskega razvoja, tudi v kriznem času. Težko lahko računamo na prijaznost vsedravnih strank, ki so sedaj v primežu neocentralističnih teženj in v tem smislu so skrajno nenaklonjene deželam, avtonomnim pa sploh. Vse tri dežele so uspešne v razvijanju čezmejnega sodelovanja. Utrjevanje avtonomije gre skozi

ovrednotenje tudi interne soudeležbe javnih uprav in izvoljenih organov v javnih upravah, začenši z občinami, ki jim moramo priznati večjo vlogo in dostojanstvo tudi v okviru reforme, ki je zdaj na slepem tiru prav zaradi pomanjkanja spoštovanja in dogovarjanja med deželno upravo in t. i. upravno periferijo, se pravi občinami. Spremembe k ustavi za zdaj garantirajo status petih dežel, težnja pa je, tako kot javno politično mnenje v državi, vse prej kot pomirjujoča. Zato pa moramo biti še posebej enotni kot deželni svet, ki naj mu uspe preseči politično-strankarske delitve ob iskanju skupnih poti za enotno nastopanje na strani vseh, ki jim je pri srcu obramba pozitivne izkušnje in priljubljenosti, ki jo predstavlja avtonomija naše dežele.

Igor Gabrovca

Oddaja na deželnem omrežju Rai tre bis Ob 25-letnici združitve Berlina

Letos mineva 25 let od združitve obeh Nemčij, ki sta bili štirideset let ločeni državi, od 3. oktobra 1990 pa sta spet skupaj. Do ponovne združitve je prišlo leto dni po padcu berlinskega zidu 9. novembra 1989, ko so podobe veselja vzhodnih in zahodnih Nemcev obkrožile ves svet. Na predvečer te obletnice, v nedeljo, 8. novembra, bo po deželnem omrežju RAI TRE BIS ob 20.50 na sporedu posebna oddaja, ki je bila posneta lani ob 25-letnici padca zidu, simbola hladne vojne. O pomenu omenjenega dogodka, ki je usodno spremenil življenje ljudi v Berlinu in podoba nemškega glavnega mesta, bodo razmišljali številni intervjuvanci in pričevalci tedanjega družbenopolitičnega dogajanja.

O tem, kako se spominjajo tiste zgodovinske noči in kako se še danes čutijo posledice padca zidu, bodo pripovedovali Walter Momper, župan Berlina v letu 1989 in Klaus Wowereit, ki je bil do lanskega leta župan nemške prestolnice, nato še dolgoletni poročevalec italijanske radiotelevizije iz Nemčije Dimitrij Volčič, sedanjí berlinski dopisnik RAI Rino Pellino in novinarka Barbara Gruden. Gledalci bo-

do marsikaj zanimivega izvedeli tudi o nastanku in pomenu Muzeja o zidu, v katerem hranijo edinstveno zbirko predmetov, ki so jih uporabljali ubežniki med poskusi pobega z Vzhoda na Zahod.

Avtorica oddaje Ines Škabar je z raznimi sogovorniki skušala izmeriti tudi sodobni utrip mesta, saj slovi Berlin po izredno bogati kulturni ponudbi, zaradi česar privablja iz leta v leto vedno več novih prebivalcev, v prvi vrsti mladih. V dokumentarcu se bodo zvrstila tudi pričevanja nekaterih predstavnikov mlajše generacije, ki so zapustili rodni kraj in sedaj živijo in delajo na nemških tleh.

Govor bo tudi o poučevanju slovenskega in italijanskega jezika na prestižni Humboldtovi univerzi v Berlinu in o pomembni vlogi, ki jo ima tamkajšnje Veleposlaništvo Republike Slovenije pri utrjevanju slovensko - nemških odnosov. Poleg tega se bodo gledalci lahko seznanili z delovanjem Italijanskega inštituta za kulturo v Berlinu ter поблиže spoznali slovenskega duhovnika, ki v berlinski mestni četrti Sankt Elizabeth vodi slovensko in nemško župnijo.

Ponovitev oddaje bo na sporedu v četrtek, 12. novembra, ob 20.50.

Povejmo na glas

Je opravičilo za vojno prepričljivo?

Lahko bi bilo iskanje odgovora na vprašanje, ali je opravičilo za vojno prepričljivo, nesmiselno, ko ga ne bi izrekel nekdanji angleški predsednik Tony Blair. Skupaj z Združenimi državami Amerike je leta 2003 napadel Irak, in kot sam ugotavlja, so se stvari skozi vsa naslednja leta razvijale tako, da je nastala samozvana Islamska država kot močna vojaška sila. Pa ne samo to: še strašnejša posledica, ki se je lahko zgodila, so tisoči in stotisoči pribežnikov, ki vse bolj množično prihajajo v Evropo. Kar je malokdo predvideval, vojna, ki se je usodno pričela z napadom na Irak, ni več oddaljena vojna, z begunci je prišla k nam in nas prizadeva, žal v zelo obremenjujoči obliki, kar nas navdaja z mučno negotovostjo in zaskrbljenostjo. In tretje dejstvo, ki ga je tudi mogoče pripisati posegom razvitega sveta v Irak in tudi širše, je vojaški vstop Rusije v že tako razgret bližnjevzhodni kotel. To pa napoveduje grozečo možnost stopnjevanja spopadov, ki se utegnejo ozemelsko raztegniti na vse strani. Kar se nas tiče, smo že z begunci dovolj prizadeti, dodatna krepitev vojne pa bi skokovito povečala stroške zanjo. Če ne pride do pomiritve, se bodo naše življenjske razmere zagotovo poslabšale - vojna namreč stane, kolikor si sploh ne moremo predstavljati. In v tej situaciji se oglasi Tony Blair in obžaluje, da se je odločil za napad na Irak, saj je izhajal iz poročil tajnih služb, da Sadam Husein razpolaga z ogromno količino sredstev za množično uničevanje, kar

se je potem izkazalo za neresnico. Ne zgodi se pogosto, da visok politik obžaluje svoj pristanek na takšno ali drugačno vojno, zato nekdanjega angleškega predsednika za njegovo priznanje lahko cenimo. V vsakem primeru se čuti krivega ali vsaj sokrivega za posledice napada na Irak. To je bilo mogoče opazovati že pred leti, ko je ob vsaki priložnosti dokazoval, da je bila zrušitev Huseinovnega režima nujna. Kot rečeno, malokrat se zgodi, da bi se politik z velikimi pristojnostmi čutil krivega za svoje odločitve, sploh pa če gre za tako strašno stvar, kot je vojna, in so človeške žrtve brezštevne. A zdi se, da je Tony Blair poslal svoje vojake v iraške puštinje, ker je stal in za vsem še vedno stoji veliki kapital z željo razvitega sveta, da si zagotovi prepotrebne surovine. Tedanji zunanji minister Robin Cook je iz protesta zaradi spornega napada odstopil in kasneje javno izjavil, da je Tony Blair točno vedel, da Sadam Husein nima nevarnega orožja in da ni v povezavi z Al Qaido. Tudi sicer angleško javno mnenje napadu ni bilo naklonjeno, zato ni nenavadno, da je Blairov naslednik Gordon Brown že pred šestimi leti odredil preiskavo o vsej zadevi. Do sedaj poročila o preiskavi še ni, niti ni določen datum, do kdaj bi moralo biti pripravljeno. Tony Blair se torej opravičuje zato, ker se boji obsodbe ali zaradi resničnega obžalovanja? Res je le, da tudi zaradi njega svet drsi v vse bolj grobo govorico orožja in vojne.

Janez Povše

S 1. STRANI Msgr. Stanislav Zore na Srečanju pod lipami v Gorici

"Ljubezen, ki v resnici ..."

"Vzavesti, da si izbran, je zadaj vedno neka sled milosti: nekdo te varuje, nisi samohodec. Ne glede na to, kakšne naloge ti postavlja življenje, nekdo je vedno s tabo". Bog naj nam da globoko začutiti to spoznanje: "Izbran sem, zato v izpolnjevanju svojega poslanstva nisem sam". Podobno je bilo z njegovo odločitvijo za frančiškanski red. "Bog me je na svoj način, kot on zna, brez vsiljivosti, pa z neko sveto vztrajnostjo pripeljal k frančiškonom". Družina je bila krščanska, "kakšne pretirane pobožnosti pa pri nas ni bilo". V zelo pozitivnem smislu ga je zaznamovala beseda mame, ki mu je rekla: "Sem vesela, da greš. Če boš spoznal, da to življenje ni zate, vеди, da si tu doma". Zato je nadškof vse prisotne pozval, naj blagoslovijo otroke in vnuke, ko odhajajo! "Potrebujejo vaš blagoslov! Naj jih spremlja zavest, da jih podpirate, in naj imajo odprta vrata, da se lahko vrnejo. Na ta način je korak v svet veliko varnejši, veliko lažji".

Nastop škofovske službe

Eno leto izpraznjenega sedeža v Ljubljani je bilo "pravzaprav kratek, zelo kratek čas" v zgodovini take ustanove. Gotovo je bilo "zelo zahtevno stopiti na to mesto za ljudmi, kakršni so bili msgr. Šuštar, Rode, Uran in Stres. To so veliki možje in človek z globokim spoštovanjem stopa v njihovo sled". Na začetku je bilo "najbolj čudno, ko so ljudje rekli 'gospod nadškof', pa nisem imel občutka, da me ne nagovarjajo". Moje "upanje so dobri sodelavci in pa izjemno veliko dobrih ljudi v naših občestvih". Ko hodi po župnijah, vedno srečuje ljudi, ki so globoko verni, imajo radi Boga, so molilci, redno zajemajo iz Božje besede, po svojih močeh živijo v skladu z Božjo voljo in imajo radi Cerkev. "Dokler srečuješ takšne ljudi, ni nobenega razloga za to, da bi bil črnogled, kaj šele za to, da bi kakorkoli obupoval ... Ti ljudje so naša moč. Če so z nami takšni ljudje in če je z nami še Gospod Bog z vso svojo ljubeznijo, koga bi se potem bal?"

Kristjani in družbi

Realnost našega časa in dediščina preteklega političnega sistema je, da vero potiska v neko privatno sfero, "še najbolje, če ostane samo v srcu in osebnem življenju posameznika". Po neki naravni logiki stvari pa "kljub temu vedno znova iščejo naše mnenje". Tudi naša javnost želi slišati besedo Cerkev. Misli in vrednote Cerkev in kristjanov so zanjo izziv, pa čeprav potem doživljamo njegovo naprotovanje. "Nič hudega. Pomeni, da vzemirjamo. Samo kot takšna Cerkev smo pravzaprav v resnici Kristusova Cerkev. Jezus je zelo jasno rekel 'gorje vam, kadar bodo o vas vsi dobro govorili', kajti to bi pomenilo, da smo izgubili svoje sporočilo". Res je, da kristjani in slovenskem javnem medijskem prostoru nimamo dovolj možnosti, da bi pojasnjevali svoja stališča in mnenja, toda "konec koncev tudi Jezus svojega evangelija ni širil po pismih; on sam je vero, evangelij, Očeta in razodetje Očetove ljubezni vedno prenašal v osebnem odnosu". Tu si lahko sprašamo vest: lahko posredujemo samo nekaj, kar v resnici v nas živi. Evangelij lahko "prepričljivo izročajo naprej, samo če evangelij v tebi živi ne kot misel, ampak kot živi odnos z Gospodom Jezusom Kristusom". Ko preverimo sami sebe, imamo vsak dan toliko priložnosti, "da ta evangelij v odnosih, v življenjski držji, pa tudi z besedo posredujemo naprej, če bomo te možnosti znali izkoristiti, če svoje vere ne bomo skrivali, če se svoje vere ne bomo podzavestno sramovali". Podzavestno se namreč bojimo pokazati svojo vero, biti kristjani. "Takšni ne moremo biti sol nove evangelizacije. Prečistiti moramo svoj odnos do svoje vere". Če bomo potem delali po Jezusovi metodi, če bomo v družinah znali prenesti ljubezen do Boga na mlajše rodove, potem bo vera navzoča, živa in močna. Ne bo nekakšna družbena ideja ne javno prepričanje, ampak bo to v resnici

življenje ljudi, ki verujejo v Boga. To je naloga nas vseh. Ko se bomo začeli zavdati, da smo mi Cerkev, da smo mi oznanjevalci, se bodo stvari spreminjale, zelo spreminjale!"

Kje so rodovi katoliških izobražencev? Slovenska Cerkev ima 17 vrtcev, 2 osnov-

Katja Tomsič, msgr. Stanislav Zore in Ivo Cotič (foto dpd)

ni šoli, 4 gimnazije, eno fakulteto, 4 glasbene šole, 4 dijaške domove in več študentskih domov. To so "pravzaprav nizke številke, toda hvala Bogu, da smo prišli do tukaj in prihodnost je odprta". Na vprašanje, kje so danes ljudje, ki so šli skozi katoliške vzgojne in izobraževalne ustanove, je msgr. Zore odgovoril s številkami iz Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu. Doslej je maturiralo 3000 dijakov (pred drugo svetovno vojno 750). Najstarejši maturantje so stari 36 let, maturirali so leta 1997. Od teh jih je skušalo vstopiti ali vstopilo v družbeno ali politično življenje kar nekaj: na zadnjih državnoborskih volitvah je kandidiralo 9 maturantov iz Šentvida. Študentski dijak je v tem trenutku tudi najmlajši slovenski župan. Predstavnik EU v Sloveniji je nekdanji dijak Škofovih zavodov. Iz te gimnazije izhajajo predsednik vlade Slovenije in večina članov odbora vlade. Zanimivo je, da se skoraj 20% maturantov odloča za medicino, nekaj je tudi mednarodno uveljavljenih glasbenikov. "Najbolj pa me veseli to: ko se je srečal en sam razred šentvidskih maturantov, je z njimi prišlo 45 otrok, kar pomeni, da so ti ljudje odprti za življenje". V teh letih je iz Šentvida prišlo 43 duhovnih poklicev: samo iz vrst letošnjih maturantov so v seminarije prišli 3 bogoslovci, ena maturantka je šla h karmelicankam. "Tam delajo z okrog tisoč mladimi, po naših župnijah je več mladih: kako jih oblikujemo, da nam duhovnih poklicev tako manjka"? Precej maturantov je profesorjev na srednjih šolah, nekaj tudi na univerzi. Možno je se sprehoditi "skozi zgodbe maturantov v življenju po maturi" na spletni strani www.alumni.si. Torej: "So navzoči, čeprav morda ne nosijo okrog registrske tablice. S tem se ne izpostavljajo, so pa. Verjamem, da jih bo še več. Tudi to je eno od področij upanja, iz katerega lahko rastemo".

Frančiškanski duh in posledice finančnega poloma mariborske nadškofije

Resnična podoba tega poloma ali nepoloma dejansko živi v ljudeh, je dejal gost. Kar se je zgodilo, je Cerkev gotovo zamajala ugled in zaupanje, moralni kredit, ki ga je Cerkev imela zlasti v nekdanjem režimu. "Mariborska nadškofija izgublja vse svoje nepremično premoženje; v petih letih bo morala prodati čisto vse". Škofiji ostajajo arhiv, ki bi bil izgubljen, če bi ta šla v stečaj, in pa sakralni predmeti. To je pravzaprav "največje materialno-duhovno bogastvo". Na dokumentih so bili podpisani škofa, ki torej nosi odgovornost, zgodbo pa so krojili drugi: "Verjamem, da trenutno še ne poznamo vseh", toda "nič ni skritega, kar se ne bi izvedelo".

Sinoda o družini

Na plenarnem zasedanju je bilo v dvorani 270 škofov, nadškofov, kardinalov, pa-

triarhov vzhodnih katoliških Cerkev, zakonskih parov in drugih strokovnjakov. Delali so tudi v 13 skupinah, vsaka je imela od 20 do 24 članov. "Zelo pomembna je bila papeževa navzočnost. Čutili smo, da mu sinoda v resnici zelo veliko pomeni ... Tam je bil s srcem in z duhom". V skupinah so se kljub raznolikosti članov rojevale zelo podobne misli. V pestrosti se je čutilo vetje Duha, ki je vse skupine vodil v isto smer. Pogovori so potekali "na visokem aka-

demskem in človeškem nivoju". Pogosto so imeli različna stališča, in vendar je to bila neka "šola pogovora na visoki ravni, ko se ne strinjamo vsi, pa smo se zelo sposobni pogovarjati in prihajati, pod vodstvom Sv. Duha, proti rešitvam, ki so ne moje ne tvoje, ampak postanejo naše, stvar Cerkev".

Glavne teme so zbrane v sklepnem dokumentu. "Pomembno se mi zdi, da se nismo zadržali samo pri problemih". Papež je ob začetku sinode povedal, da bi v medijskem svetu radi, da bi bil edini ali pa vsaj glavni problem sinode obhajilo ponovno civilno poročenih; "to ni in ne bo", je dejal. Če sinoda govori o družini, mora vse svoje moči zastaviti za to, da takih družin ne bo ali da jih bo čim manj. Takoj se je zato oblikovalo mnenje, da je treba začeti temeljiteje delati pri pripravi na zakon in na družino. V istem duhu je

Foto dpd

treba spremljati družino "tudi po poroki, kajti s poroko se nič ne konča, ampak se vse pravzaprav šele začne". Vsaka nova družina potrebuje oporo. Predstavniki vzhodnih Cerkev so naglasili duhovnost v družini, molitveno branje Sv. pisma, družinsko bogoslužje, zakramentalno življenje, duhovno očetovstvo družine in zakonskega para. "Ne moremo imeti močne družine, če v njej Bog nima svojega mesta, stalne navzočnosti". Še en premik je bilo zaznati: družine naj začnejo skrbeti za družine! Ne župniki, ampak družine! Župnijsko občestvo naj bo odprto, da lahko vanjo stopajo mladi ljudje, da niso sami, da in njem doživijo poroko in doživljajo tudi spremstvo: družina ne več kot objekt pastoralnega delovanja, ampak kot subjekt, ki drugim posreduje lepoto zakonskega življenja. O vlogi laikov "Vi iz svoje osebne izkušnje lahko na druge prenašate sporočilo o lepoti zakona, o lepoti skupne poti, o potrebnosti skupne molitve, o vrednosti duhovnega življenja". Moč zgleда, moč molitve: "to je tisto, kar lahko naredite vi. Ko jaz nekaj po-

vem, vsi rečejo: 'Saj mora tako govoriti, drugače bi bil hitro upokojeni škof' ... Če pa en oče, mož, mama tako reče, se pa drugače poslušajo ... Vaša beseda je drugače verodostojna, ni več govorjena iz dolžnosti, s pozicije neke službe. Vaša beseda je govorjena iz osebnega izkustva, iz osebnega prepričanja in doživetja". To je moč Cerkev pri pripravi ljudi na zakon in spremljanju zakonskih parov. Še veliko moramo narediti v t. i. daljni pripravi na zakon, da že otroci začnejo doživljati, kako je lepo biti poročeni, da je lepo biti oče in mama, da je lepo biti družina, da bodo to nosili naprej kot neki načrt, neko hrepenenje. Na sinodi je bilo tudi večkrat poudarjeno, da so starši tisti, ki vzgajajo svoje otroke. O marsičem, npr. o spolnosti, morajo z otroki spregovoriti "starši, ne internet, ne ulica, ne šola. To je priprava na zakon!"

O razporečenih in ponovno civilno poročenih

Papež je večkrat poudaril, da nauka ne bodo spreminjali, in to ne zato, ker bi si ne upali, ampak zaradi tega, ker evangelija ne moremo spreminjati. Jezus je govoril o neločljivosti zakona ... Vse družine - tudi ranjene - je treba spremljati. Spremljati je treba družine, ki v sebi doživljajo vso polnost in lepoto zakonskega in družinskega življenja, pa tudi tiste v stiski, tiste, ki doživijo polom ... Vse ostajajo del Cerkev, seveda če hočejo. Večkrat je bilo poudarjeno, da "obhajilo ne pomeni vključenosti v Cerkev; v Cerkev smo vključeni po krstu! Kristjani postanemo po krstu. S tem, da se komu podre družina, ne neha delovanje njegovega krsta, on je še vedno krščen in zato član Cerkev".

O kristjanih, beguncih in nemoči Evrope

Vprašanje o beguncih je odmevalo tudi na sinodi. Poudarili so stališče, da človeku, ki pride trkat na tvoja vrata in potrebuje pomoč, moraš pomagati po svojih močeh. "Lačen sem bil, žejen sem bil ... Konec koncev je to edino merilo, skozi katerega bomo vstopali v nebeško kraljestvo. Tega se včasih morda niti ne zavedamo. Letimo v nekoliko višjih sferah, toda v nebesa bomo šli skozi konkreten odnos do konkretnega potrebnega človeka". Sklep-

ni dokument je tudi poudaril zavezo beguncev, da sprejemajo in spoštujejo zakone in ureditev držav, v katere gredo. Škofje iz Sirije, Iraka itd. so podčrtali, "kar se morda veliko premalo sliši: da je treba tam umiriti razmere, doseči ustavitev vojne in sovražnosti. Zdi se, da to nekomu ni v interesu ...". Ko se je sprejemala evropska pogodba, se je Evropa odpovedala krščanstvu, zato "mahati s krščansko Evropo se mi zdi skoraj malo hipokrizije". To dogajanje pa vendar postavlja vsakemu izmed nas vprašanje: "Ljudje, ki prihajajo, so sposobni petkrat na dan moliti, in to kjerkoli; mi kristjani opravljamo vsaj jutranjo in večerno molitev? Če ja, potem oni ne bodo ogrozili naše vere. Se bodo spremenili odnosi, se bo morda spremenil tudi politični sistem itd., naše vere pa ne bodo ogrozili". Število teh, ki se v Sloveniji imajo za kristjane, nezadržno drsi navzdol ... "V tej Sloveniji živimo"! V Ljubljani je že nam kristjanov kot civilnih pogrebcev. "Da ne bi živeli v prepričanju, kako smo zelo prežeti s katoliškim duhom" ... In vendar "smo v takšnem okol-

ju poklicani živeti svojo vero, jo oznanjati".

Božje usmiljenje, resnica, ki jo človek težko sprejme

"Vsi bolj ali manj grešimo zoper prvo božjo zapoved", je dejal msgr. Zore. V svojih predstavah velikokrat srečujemo boga, kakršnega si delamo sami: takšen bog je bog sodnik, zelo podoben nam. "Plačaj, potem ti odpustim" ... Bog, ki smo ga ustvarili po svoji podobi. Če hočemo priti do Boga, ki je dober in usmiljen, potem bomo morali v sebi odkriti tisto podobo, ki jo je Bog položil v nas. Tedaj bomo začeli razumeti, da usmiljenje ne pomeni, da se odpovedujemo pravičnosti, ampak to, da "ljubezen, ki v resnici služi ime ljubezen, ne more nikoli biti poražena. In Bog ne more nikoli nehati biti Bog". Bog, ki je usmiljen z nami, nam odpira prostor svobode; odpira nam pot, lahko gremo domov. Brez usmiljenja pa ostajamo ujeti v svojem grehu in živimo v prekletstvu. Usmiljenje so odprta vrata - za vrnitev domov - za vsakogar izmed nas.

Svetniki: duhovniki in redovniki, kaj pa laiki in zakonci?

Kako naj zakonci v današnjih razmerah živijo "običajno družinsko življenje na neobičajen način", je nadškofa vprašala Katja Tomsič in pri tem parafrazirala besede papeža Wojtyła ob beatifikaciji zakoncev Beltrame Quattrocchi. Msgr. Zore je dejal: "Poslušajte Boga! On vam govori na srce". Mati Terezija, ki je s sabo nosila 40 let duhovne teme in suše, občutka, da je Bog daleč, je rekla, da gre samo za ljubezen. "Zakonci vsakdanje življenje živite z ljubeznijo! Še ko se kregate, se kregajte z ljubeznijo! Tako človek postane svet". To vsi čutimo v sebi: "Poslušajte angela luči, ne pa angela teme, ki vas

hoče zadržati v temi, jezji, zameri in trpljenju".

In slovenski svetniški kandidati?

Za nekatere postopki napredujejo, za druge manj. Premalo se jim priporočamo, je zatrdil nadškof. "Prisegamo na tujo svetost. Sveti Anton, ta pa je! Sveti Frančišek ... Bilo bi sicer lepo imeti tudi kakšnega domačega svetnika, priporočamo se jim pa ne ... Zato da Bog potrdi svetost nekega človeka, moramo mi verjeti, da je ta človek živel sveto, in se mu priporočati. Prvi korak v postopku razglasitve nekoga za blaženega je, ali ga ljudje imajo za svetega ... Če se mu ne priporočamo, potem težko pričakujemo, da bo razglašen za svetnika". Priporočajmo se tudi "domačim svetnikom! So prav tako božji".

Moč molitve in poslanstvo kontemplativnih redov

"Če hočemo v življenju hoditi z Bogom in spolnjevati njegovo voljo, potem moramo moliti". Skušajte se "čim večkrat ozirati v Jezusa, kakršen stopa pred nas v evangeliju". Kolikokrat je v evangeliju molil! To je delal, "ker je potreboval bližino z Očetom, da je lahko izpolnil svoje poslanstvo Odrašenika tako, kakor Oče hoče in ne tako, kakor hoče svet". Tudi mi smo včasih šibki v odnosu do sveta in njegovih ponudb, ker naša povezanost z Bogom ni dovolj trdna, ker ne molimo zares.

Kontemplativni redovi? "Če tam ni Božjega klica, ne obstaneš. Tam je treba biti poklican. Poklican na načinu življenja, spolnjevanju dnevnega reda. Poklican k nerodovitnosti: tam ni pridiganja, ni apostolskega delovanja, ni vodenja skupin, ni verouka itd." Zato tisti, ki je poklican, to zmore, "samo tisti". Preko teh ljudi "Bog vzdružuje žarišča molitve med nami, da okrepijo našo molitev in da pred Boga noč in dan prinašajo potrebe našega sveta. Ni jih treba razumeti. Spoštujte Božjo odločitev, da so tam in da molijo za nas"! Goriški večer pod lipami sta zakonca Cotič sklenila z odlomkom iz pisma Filipljanom, iz katerega izhaja Zoretovo škofovsko geslo "Veselite se v Gospodu", on pa je podelil Božji blagoslov vsem prisotnim "v naših šibkostih in naši pripravljenosti in želji biti Njegovi".

"Izbran sem, zato v izpolnjevanju svojega poslanstva nisem sam"

Slovenska karitas Koper

Priložnost za dobra dela ali cunami

V Sloveniji se v zadnjih tednih vse vrte okrog beguncev. Vlada, civilna zaščita, policija, humanitarne organizacije delajo, kaj delajo: garajo! Mnogi očitajo, da na ta val beguncev ali 'cunami', kot temu nekateri rečejo, nismo

bili pripravljeni. O, moj Bog, le kdo bi si lahko tako mislil! Tehnično res nismo bili pripravljene, ker je preseglo naše zmogljivosti, toda srčna pripravljenost je bila in je še velika. Pomagati, blažiti, 'narediti to, kar mož je storiti dolžan', se odseva

na vsakem koraku. Na področju Koprške škofije res ni beguncev, toda v Škofijski karitas Koper smo takoj začutili, da tudi naši sodelavci na vzhodni in južni meji rabijo podporo, pomoč. Brez velikih besed smo začeli zbirati pomoči: odeje, topla oblačila, obutev, še posebej so bile sodelavke pozorne do stvari, ki jih potrebujejo majhni otroci. Veliko čevljev, škorenjčkov, toplih bundic se je zbralo. Naš br. Gregor pa je s pridom polnil kombi in vozil: Dobova, Brežice, Celje, Maribor, Šentilj. Vzporedno s tem so se začeli prijavljati prostovoljci, ki so pripravljeni pomagati sodelavcem v begunskih centrih in

Cerkveni in družbeni antislovlar (9)

H kot HOSTIJA

Od časa do časa pride na vrsto tudi kakšna bolj "cerkvena" tema, ne le družbena, treba je namreč upravičiti naslov naše rubrike. A pojdemo k bistvu. Še pred nedavnim se je "šlo k obhajilu", danes se ta fraza uporablja le še za praznik 1. svetega obhajila, zato se ob vprašanju, ali je kdo šel k obhajilu, danes pisano pogledajo, ker pač govoriš o odraslih kristjanih, najbrž bi lahko dali pridevnik tudi v narekovanje, saj "biti odrasel kristjan" pomeni tudi to, da je vse prejšnje za v koš, je preživeto in podobno. Dandanes tako nekdo ne gre več "k obhajilu", temveč "gre po hostijo", "prejme hostijo", celo "vzame hostijo" ali "gre vzeti hostijo". Kot marsikaj se je zbanaliziralo v Cerkvi tudi sveto obhajilo, pa čeprav še vedno velja ob evharistični molitvi, zlasti ob posvetilnih besedah, za vrhunec svete maše. Vrhunec ta zadeva gotovo že dolgo ni več, postalo je nekaj povsem navadnega, banalnega, posvetnega. Zdi se namreč, še več, vidimo, da pri delu maše, ki se mu reče "obhajilo", ne gre več za prejemanje "nekega", temveč "nečesa". Da se je nekaj spremenilo v pojmovanju, razumevanju in, da, v verovanju, kaže sama praksa ravnanja s tistim, kar je nekoč,

še pred nedavnim, veljalo za Najsvetejše, za Kristusovo telo, za Gospoda Jezusa samega, danes pa je očitno drugače. Včasih se je besedi "hostija" dodalo pridevnik "sveta", da bi povedali, da se je nekaj s tisto "stvarjo" dogodilo, da se je spremenila, in sicer je "neka" postalo "nekdo", ne kdorkoli, temveč Gospod sam. Danes je hostija pač hostija, prej in potem, nekaj, kar nekaj tudi ostane. Največ, kar je še dopustno, je to, da gre za znamenje, simbol in nič več. Kruh torej ostane danes kruh, zato pa ni nič na-

robo, če se ravna, kot se pač ravna. Danes pogosto vidimo nekakšno mešanico sentimentalizma, ponosa in sodobnih teženj ter konceptov, kakršne so npr. "človekove pravice". Vpliv sveta je zelo močan, mediji pa nam vseskozi vsiljujejo ravno vse to. Obhajilo je postalo neki statusni simbol, neki simbol pripadnosti, postalo je neka nagrada za našo navzočnost oz. prisotnost pri maši. Pomembna so dobra čustva, kot je rekla neka prijateljica na spletu drugi prijateljici, ko sta se pogovarjali o tem, kdo bo lahko sedaj prejemal obhajilo, če pustimo ob strani dejstvo, da se pravila in načela niso spremenila: "Torej lahko tudi jaz, ki živim z moškim, sedaj vzamem obhajilo"? Če pustimo mešanje pojmov, kjer ni več jasno, kdo živi s kom in kdo je s kom poročen, skrbi zlasti drugi del odgovora: "Če se imata s tistem zares rada, obhajilo lahko

naša pravica. Naj navedem, kaj pravi italijanski blogger "Il Mastino", pa se opravičujem že vnaprej, če bodo uporabljene tuje, ker tokrat žal ne gre drugače, saj slovenščina preslabo loči neke besede, zato pa različne besede z različnim, a sorodnim pomenom, prevaja z eno in isto besedo. Pravi ta blogger takole: "Vredne evharistije nas ne napravi več očiščenje od grehov, temveč čustva, čustva v posvetnem pojmovanju, seveda, kar pomeni farsično in čutno izkazovanje afektov, ki so resna in krščanska zadeva. Krščanstvo ne zastojnik nikdar ne govori o "sentimentih". "Sentimentalno" obhajilo ni več globoko in intimno srečanje med Bogom in ustvarjenim bitjem, ki sprejema Stvarnika in se mu pusti odrešiti. Postalo je dejanje ponosa, izraz napuha, je sikanje Bogu: "Kdo si ti, kdo pa sem jaz"? - nihče se ne podvrže. Obhajilo je postalo izziv vernika Bogu samemu in njegovi Cerkvi. V nekaterih primerih je postala prava kletvica proti Očetovemu usmiljenju, ki jo izpljunemo na oltar, ki je vendarle bil pripravljen za izgubljenega sina. Nočemo Božjega usmiljenja, temveč želimo pred Bogom izterjati "pravico", da delamo, kot hočemo in želimo, ker smo prepričani, da ta Bog nima nobenega vpliva na naše življenje. Prepričani smo, da je ne sposoben odrešenja, glede na to, da mislimo, da sploh ni potrebe po kakem odrešenju, zato pa ga gledamo z domišljavostjo, s kakršno se gleda v oči "impotentnega boga". Te besede so zelo ostre, a je hkrati res tudi to, da se danes kaj doseže le še s šok terapijo. Vsekakor je potrebno, da se vsak pri sebi zamislamo, ali še verujemo v spremembo in v resnično Božjo navzočnost v svetih podobah. Če je naš odgovor pritrdilen, potem bo treba pokazati to tudi na zunaj, z ustreznimi kretnjami čiščenja in z ustreznim ravnanjem s stvarmi, ki niso le svete, temveč celo najsvetejše.

Andrej Vončina

računu Slovenske karitas domači darovalci zbrali 70.000 evrov, hvala vsem darovalcem! - V mrežo dobrih ljudi so se s finančnim darom in materialno pomočjo ter prostovoljnimi delom (zdravniki, sodelavci) vključile številne sestrsk Karitas po celotni Evropi, celo ameriška Karitas. - Dnevno je v pomoč v begunskih centrih in na mejnih prehodih vključenih od 120 do 150 prostovoljcev.

na meji pri delitvi hrane, oblek ali preprosto stati ob strani predvsem materam z majhnimi otroki. 29. oktobra je šla na Šentilj prva skupina. Ljudje različnih starosti in poklicev, vendar z eno samo željo POMAGATI. Morda le nekaj misli ob vrnitvi:

- Br. Gregor iz Vipavskega Križa: "Nedelja, kličejo me iz Slovenske karitas, če lahko pomagam pri prevozu hrane iz Roj v Vrbje (Škofija Celje). Seveda grem. Pomagam, tudi zato, ker sodelavca Matej in Miha komaj stojita pokonci od utrujenosti. Ogromno ljudi, žalostnih, utrujenih".

- Gospa Janja iz Podnanosa: "Včerajšnji dan si bom zapomnila za vedno. To so otroci, ki te nemo gledajo, želijo si nasmeha, ker njihove mame zaradi utrujenosti tega ne zmorejo. Noseče mamicice, skoraj bosi mladi fantje... izgubljen deček, ki joka in kliče mamo... bolna stara ženica. Pomagamo lahko na vsakem

koraku. Bilo je neprecenljivo, dragoceno. Zato bom šla vsakokrat, ko me boste potrebovali... Vi kar pokličite"! - Sestra Felicita z Mirenskega Grada: "Moja redovniška obleka in z njo tudi jaz sem bila deležna toliko spoštljivosti; v življenju

Potrebni so tolmači, 429 prostovoljcev je šlo skozi tečaj usposabljanja, saj je delo z begunci, migranti, takimi in drugačnimi zahtevno. - V začetku smo le pomagali, v zadnjem času pa postaja delo bolj sistematično in je potrebno tudi begunce

nisem v enem dnevu slišala tolikokrat 'hvala'.... prosim, pokličite me še kdaj". Ko berem te besede, si rečem: "Res, to je cunami ljubezni do bližnjega". Slovenska karitas bo ob koncu pripravila izčrpno poročilo, ker sedaj ni časa že številke, sedaj je čas za človeka. Pa vendar: - Do konca oktobra so na

navajati na medsebojno solidarnost, kar nam naroča tudi papež Frančišek. - Kar nekaj energije je potrebno usmeriti v blaženje nestrpnosti na eni strani in pretirane evforije na drugi strani. Videti brate in sestre v stiski ni enostavno, delati je potrebno po pameti in po srcu.

Jožica Ličen

POMOČ zbira Slovenska karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: SI56 0214 0001 5556 761, Namen: Pomoč beguncem; Sklic: 00 628, Lahko pa svoj dar oddaste tudi v uredništvu Novega glasa; poskrbeli bomo, da bo prišel v prave roke.

GLEDATI SKOZI POGLED (7)

Primož Krečič

MOLITEV SPREMINJA POGLED

Ko smo prinesli krize in stranpota pred Gospodov pogled, nas skušnjavec skuša, da bi odstopili od zvestega odnosa. Z Božjo besedo in postom se moremo boriti proti njegovim prevaram in ta napor podpreti z molitvijo. Podati se moramo v samoto in na goro. Pot je strma in naporna, da zapustimo stare varnosti, povrh tega smo še brez kondicije in malo zanemarjeni. Toda Gospodov klic je močnejši, ker potrebujemo samote in odprtega pogovora z Gospodom. Pomembni sta želja po srečanju in ljubezen, ki nas podpira na poti. Ko pridemo na goro in stopimo v molitev, besede izgubijo svoj pomen, naš pogled se zbliža z Gospodom in gleda njegovo bližino. Mnogi sodobniki so videli Jezusa, z njim jedli, se pogovarjali, hodili z njim, toda niso ga spoznali v njegovem osebnem jedru. Zanje je ostal človek, kot vsi drugi. V molitvenem pogledu se približamo Jezusovemu obrazu in odkrivamo, kako on gleda Očeta, ljudi in dogodke. To ni beg od stvarnosti, ampak še globlje spoznanje človeka in njegovega življenja, da smo ljubljani čez vse meje. Od krsta naprej se učimo gledati skozi Jezusov

pogled. Gora molitve nam pomaga očistiti navlako, ki zamegljuje oči našega srca, da ne vidijo jasno Jezusove ljubeče bližine. Molitev pogleda nam omogoča, da gledamo Boga v preprostosti Jezusovega življenja od Betlehema do Kalvarije. Zato ni nič človeškega tuj Bogu in vse naše življenje stopa pred njegov pogled. Če smo premišljevali Jezusov trpeč in zasramovani obraz, bomo mogli tudi v obrazih ubogih in grešnih ljudi odkriti Jezusov pogled.

Nekdo je zapisal, da postanimo to, kar gledamo! Kristjani smo poklicani, da sredi svoje krhkosti in ran odkrivamo Jezusov pogled in v njegovi luči spreminjamo pogled nase in na druge. Bolj, ko se bo naše življenje odvijalo pred Gospodovim pogledom in njegovo slavo, bolj bo sijalo v vsej svoji osebni pristnosti. Gledanje Jezusove bližine bo prešlo v poslušanje in uresničenje Očetove besede za naše življenje. V srcu bo globoka izkušnja, da se nas je Bog dotaknil s svojo lepoto, ki odseva na naših obrazih. Seveda bo do Velike noči prišla še marsikatera preizkušnja teme in greha, vendar gora molitve nam bo svetila z Jezusovim pogledom in lepoto.

Nagovor škofa Šuštarja pri pogrebnih sveti maši za pokojnega dr. Franceta Bučarja

Tudi mi upamo in verujemo v Božjo ljubezen

S poštovana gospa Ivka Bučar, dragi domači, sorodniki, sodelavci in prijatelji pokojnega dr. Franceta Bučarja, v imenu Slovenske škofovske konference izražam vam sožalje in bližino v molitvi v tej uri slovesa! Dragi bratje in sestre v Kristusu!

Jezusovo vprašanje v današnjem evangeliju: "O kakšnih rečeh se pogovarjate med potjo"? je tudi za nas izziv v tem trenutku - tukaj v cerkvi ob žari pokojnega Franceta Bučarja. Pri vsakem pogrebu in vsakem velikem dogodku človeka prevevajo različne misli: nekatere nosimo v srcu; druge si podelimo z brati in sestrami, ko se skupaj spominjamo pomembnih dogodkov, jih komentiramo, ocenjujemo s pozitivne in negativne strani, se zahvaljujemo zanje ali jih obžalujemo; so pa še tretje misli, ki jih želimo deliti predvsem v molitvi z Bogom. Ob pogrebu so prav te misli pred Bogom in z Bogom tako pomembne in potrebne, da nam umirijo dušo. Tisti, ki je Stvarnik in Odrešenik, nas sedajle sprašuje: O kakšnih rečeh se pogovarjate med potjo? Lahko bi mu odgovorili: Gospod, saj ti že vse veš! Tebi je vse znano, ti poznaš človeka od mladosti do starosti, poznaš vsa dela in vse misli - vsakega od nas! Kljub temu Jezus želi, da mu izročimo svoje misli, besede, stiske, žalost, žalovanje in hvaležnost. Pomembno je, dragi bratje in sestre, da imamo možnost to nekomu zaupati: tistemu, ki je prvi in poslednji in so njegovi časi; tistemu, ki daje življenje in nas pokliče k sebi ob koncu naše življenjske poti. Saj najglobljih življenjskih skrivnosti ne moremo zaupati komurkoli, ne moremo jih zaupati zgolj človeku ...!

Današnji evangeljski odlomek nas vabi, da se živimo v velikonočno dogajanje. Pomislimo na učenca, ki sta po dožitju Jezusovega trpljenja in smrti

žalostna in razočarana zapuščala Jeruzalem. Doživela sta stisko, trpljenje in smrt. To je bil tudi predmet njunega pogovora. Zelo drugače sta si predstavljala Jezusovo pot in njegovo Božje kraljestvo. Ravno v to žalost in razočaranje je vstopil Jezus. Začel je po-

Msgr. dr. Franc Šuštar

govor z njima, ju vpraševal in odgovarjal. Povedal jima je o povezanosti in smiselnosti dogodkov - zakaj je bilo vse tisto potrebno. Tako, bratje in sestre, tudi mi vstopamo v tem trenutku žalosti in slovesa v pogovor z Bogom. Lahko mu povemo svojo žalost ob smrti; svoje spomine, pričakovanja in hvaležnost za delo in zavzemanje za vse dobro pokojnega Franceta Bučarja. Pred Gospodom se lahko pogovarjamo o darovih, ki jih je pokojni prejel v svojem življenju, ki jih je uporabil tako za svojo družino kot za naš narod in državo. Lahko mu govorimo in se čudimo o njegovi zanimivi in prepleteni življenjski poti - posebej v družbenem in političnem življenju. Gospodu Bogu lahko povemo, kako se je pokojni France Bučar trudil, da je v življenju ostajal v zavzetem odnosu z Bogom in

v skupnosti Cerkve. Vseskozi je ostal vernik in prejel tudi milost, da se je s svetimi zakramenti, posebej z zakramentom bolniškega maziljenja, pripravil na odhod v večnost. Bogu lahko v tem molitvenem pogovoru predstavimo še mnoge druge stvari iz življenja pokojnega, o katerih poslušamo v nagovorih njegovih prijateljev, znancev in sodelavcev.

Dragi bratje in sestre, Jezus se v takšnem trenutku želi pogovarjati tudi o nas samih. Sprašuje nas o naših življenjskih izbirah in načinu življenja. Tudi nam razlaga, kaj stvari pomenijo in zakaj so potrebne. Tudi nas želi pripeljati do gostišča v Emavsu, kjer ponudi počitek in razdeli Kruh večnega življenja.

Ko sta učenca prepoznala vstalega Jezusa, sta bila polna veselja; izgubila sta vse strahove in malodušje. Vrnila sta se k bratom, da sta oznanila Jezusovo zmago nad trpljenjem in smrtjo. Vsem ljudem sta želela oznaniti evangelij upanja in Božje ljubezni. V žalosti nista ostala sama. Gospod je bil z njima in sta smela doživljati zmago nad smrtjo. Doživela sta veliko Božjo ljubezen, ki sta jo hitela posredovati še drugim ljudem.

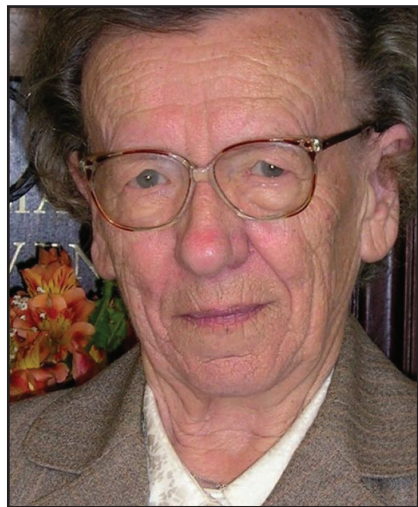
Tudi mi upamo in verujemo v Božjo ljubezen, ki premaguje greh, trpljenje in smrt. V berilu smo slišali, kako nam nebeški Oče izkazuje ljubezen. Svojo ljubezen izliva v naša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan. Od njega smo ljubljeni, že na samem začetku, ko smo še grešniki; ne čaka na naš napor spreobrnjenja, pač pa nam vnaprej poklanja rešitev in svojo bližino. Le sprejeti jo je potrebno.

Dragi bratje in sestre, povabljeni smo, da z molitvijo priporočimo pokojnega Franceta Bučarja tej Božji ljubezni, da bo v polnosti užival usmiljenje in odrešenje. Molimo pa tudi za vse domače in vse, ki ga bodo pogrešali, da bodo v Bogu doživeli tolažbo. Amen.

posebno v slovenščini.

A družina je tedaj, v letih med drugo svetovno vojno, živela težke čase. Bili so namreč begunci, tako pred Nemci kakor pred Italijani. Tudi s partizani so imeli hude težave, ko so ti iskali brate, vsi štirje so bili domobranci, ki so bili na koncu vrnjeni in pobiti. Tako se je odločila za odhod in delila usodo tisočih zavednih Slovencev, ki so si morali izbrati begunsko pot.

Že v taborišču je Angelca pričela

poučevati. V Argentino je prišla februarja leta 1949 in šolsko delo pričela takoj tudi v širni Pampi. Opisala nam je težke trenutke, ko je ladja iz genovskega pristanišča zaplula v morje. Spraševala se je, ali je to morda dokončno slovo od domovine, od vsega, kar ji je bilo najdražje?

Ni se prepustila negotovosti. V 60 letih plodnega dela in poučevanja je učila okoli 800 otrok, največ seveda iz šole

Franceta Balantiča. Zakaj pa je šola poimenovala po Balantiču? Gdč. Angelca je odgovorila: "/... / izbrali smo si ga za vodnika-vzornika in varuha, da bi vedno budil ljubezen do slovenske besede, da bi jo pomagal ohranjati in bogatiti iz roda v rod. Izbrali pa smo si ga tudi za to, da bi mladini s svojim zgledom kazal pot zvestobe domovini in Bogu, tudi preko žrtev /... /"

Ni dovolj besed, s katerimi bi zapisali vse, kar je Angelca dobrega storila. Kot mamice skrbe za lastne otroke, je tudi sama skrbela za vsakega izmed učencev, učenek, učitelj in učiteljica in vedno je stala šolskemu odboru ob strani. Gdč. Angelca bo vedno duša Balantičeve šole. In kot sam Balantič je tudi Angelca "gorla kot bakla nema".

Ni čakala, kaj ji bo življenje dobrega prineslo: šla je življenju naproti in ga z vso močjo prižela nase kot pušelj, katerega vonj osrečuje vsakogar, ki se mu približa.

Delo je veselo zagrabila v roke: z otroki je rada prepevala, se igrala, v šoli je režirala, vcepjala v otroška srca ponos pripadnosti slovenskemu rodu in s tem pripomogla, da iz posekanega drevesa - lipe poganjajo že tretje in četrte mladike. Koliko družinskih nedelj, koncertov, Balantičevih večerov, počitniških dnevov, miklavževanj, pisanja učbenikov in splošnega gradiva ter nešteto prireditev, srečanj, spodbujanj ... skratka, celostna vzgoja otrok in skrb za razvedrilo so bile Angelci prirojene vrednote.

Najbolj smo pri njej občudovali čut za ustvarjanje prijetnega vzdušja; občudovali smo, kako je bila o vsem, kar se je v družbi dogajalo, na tekočem, kako sodobno je gledala na svet, družino, mladino in otroke, presenetila nas je, ko je

1923 - 2015

Spomin na Franceta Bučarja

Moj prvi spomin na Franceta Bučarja sega v sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, ko je kot eden prvih (in redkih) slovenskih disidentov prišel na Drago. Teklo je leto 1978, ki je bilo za Bučarja prelomno, ker je s svojimi kritikami na tedanje

Dr. France Bučar

razmere in na socialistično samoupravljanje nepopravljivo izzivalno dejanje proti totalitarni sistem takratne Jugoslavije. Komunistična oblast se je maščevala z njegovo odstranitvijo z univerze. A kazen mu nikakor ni preprečila, da ne bi še isto leto predaval na Drago o ideologiji in demokraciji. Nastop na "sumljivi" Dragi in sodelovanje z organizatorji, ki je potem trajalo vse do raz-

pada Jugoslavije, sta takrat veljala kot izrazito izzivalno dejanje proti totalitarni oblasti, ki ni tolerirala odklonov in odstopanj. Bučar je s svojim premišljenim in zavestnim nastopom potrdil svoje stališče in s tem pogumom prevzel tudi tveganje morebitnih strožjih reakcij tedanjih komunistov na oblasti. S tem pa je Bučar tudi potrdil in še povečal ugled in vlogo Drage ter osvojil enega njenih osnovnih ciljev, iskanje dialoga, ki je še danes tako redek pojav med Slovenci, čeprav je najboljši način za reševanje razhajanj v pogledih na družbo in državo. Bučar je še vrsto let sodeloval z organizatorji, tako je na primer omogočil, da so na Dragi govorili Svetozar Jovanović, Predrag Matvejević, Dobrica Čosić in Vlado Gotovac ter omogočil vsem udeležencem Drage, da so bolje razumeli

situacijo v Jugoslaviji in vzroke za njeno razpadanje. Demokratizacija je bila na pohodu, a nihče ni vedel, kako bo do nje prišlo, ko je Bučar na Dragi 1. 1989 napovedal konec realnega socializma, nekaj mesecev pred padcem berlinskega zidu. Govoril je na temo

Slovenija med Evropo in Balkanom, govoril je o slovenski identiteti in že uvodoma naglasil, da "brez osebnostne identitete postaja narodnost prazna oblika", ter obračunal z ideologijo nacionalne države, v kateri so manjšine motilni dejavniki, ki ga je treba asimilirati. Bučar ni mislil toliko na nas, slovensko manjšino v Italiji ali Avstriji, ampak bolj na

Slovence v okviru "srbske" Jugoslavije, v kateri jim je bilo kot manjšini usojeno biti asimilirani. To je veljalo tako za kraljevino Jugoslavijo kot tudi za kasnejšo socialistično republiko. Zato je bil njegov pogumni sklep "realizacijem mora propasti, če naj Slovenci preživimo kot narod". Njegovo predavanje *Slovenija med Evropo in Balkanom* je izzvenelo bolj v duhu *Slovenija med demokracijo in realizacijem*. Zato je za Bučarja glavni problem slovenel na vprašanju narodne suverenosti, ki je možna samo v okolju politične demokracije. Zanj se je France Bučar nedvoumno odločil, se dosledno zavzemal in jo branil kot neodložljiv element politične kulture. Slovenski narod se ga bo vedno spominjal kot očeta slovenske suverenosti.

Sergij Pahor

BUENOS AIRES Odšla je kulturna delavka in vzgojiteljica Angelca Klanšek - dar Boga slovenski skupnosti

V Buenos Airesu je 17. oktobra 2015 umrla 92-letna kulturna delavka in vzgojiteljica Angelca Klanšek. Vzgoji otrok se je posvetila že v begunskih taboriščih v Avstriji, po izselitvi v Argentino pa je bila med pionirji prostovoljnih slovenskih sobotnih šol, ki med rojaki ohranjajo visoko stopnjo znanja slovenščine in narodne zavesti. Nad 60 let je brezplačno poučevala na Balantičevi osnovni šoli v San Justu, na kateri je bila pol stoletja ravnateljica. Dolga leta je službovala tudi kot gospodinja slovenskim duhovnikom in pomagala v Dušnopastirski pisarni v Slovenski hiši.

Slovo od gdč. Angelce Klanškove je pokazalo, kako je bila priljubljena med rojaki. Kropili so jo v Slovenski hiši, kjer po upepelitvi tudi počiva med svojimi rojaki. Pogrebna maša, ki jo je daroval dr. Jure Rode, pa je bila v nabito polni stolnici San Justa. Peli so sanhuška mladina, mešani pevski zbor San Justo in otroški zbor Balantičeve šole. Lepo so bile zastopane vse tri generacije njenih učencev. Sledile so poslovilne besede predstavnikov številnih organizacij. Po sv. maši so imeli v Našem domu že prej določeno proslavo Materinskega dne. Tudi tam so se spomnili Klanškove s krajšim video prikazom njenega življenja in dela ter poslovilnim govorom Ivane Tekavec.

Leta 2013 so Angelci Klanškovi za zgled

krščanstva in slovenstva v Trstu podelili 4. Nagrado Nadja Mağanja.

Pri Bogu ni nič naključno.

Ali si lahko predstavljamo drugačen odhod gdč. Angelce po večno zaslužen plačilo kot v soboto zjutraj? Ob uri, ko bi se odpravljala v slovensko šolo, jo je Vsemogočni poklical k sebi.

Močna simbolika osebe, ki se je razdajala kot vzgojiteljica, spodbujala kulturni razvoj v Našem domu, bila je vsestransko, dinamično vpletena v slovensko skupnost, živela je z vrednotami, ki so jo peljale tudi čez ocean, daleč od ljubljene rojstnega kraja. Težko se je ločila, a zaupala je v božji načrt in je z istim zaupanjem sledila vodstvu božje roke.

Rodila se je v kmečki družini 30. maja leta 1923 v kraju Simert pri Boštanju v Zasavju. Med desetimi otroki je bila osma. Na veliko mamino in atovo žalost sta prva dva otroka kmalu po rojstvu umrla. Kot nadomestilo sta posvojila dva otroka. Angelca je večkrat pripovedovala, da so bila njena otroška leta nepopisno srečna, polna radosti med tolikimi bratci in sestrami. Mama jih je usmerjala s svojo modrostjo, ljubeznijo in razumevanjem; vsajala je naravne, duhovne in verske vrednote, ki so Angelco spremljale celo življenje.

Po osnovni šoli je Angelca odšla v Ljubljano na gimnazijo, ki jo je končala z odličnimi spričevali. Odlikovala se je

Kratke

Na kavi s spomini prof. Alojzija Geržiniča

Pri založbi Mladika v Trstu so nedavno izšli spomini šolnika, glasbenika, publicista in urednika prof. Alojzija Geržiniča Od Save do Srebrne reke. Avtor, ki se je rodil v Ljubljani leta 1915 in je umrl v Buenos Airesu leta 2008, opisuje v knjigi svoje življenje v matici, zamejstvu in zdomstvu: v Ljubljani, Mariboru in Kočevju; nato v Trstu pod nemško zasedbo in takoj po njej, ko si je prizadeval za širjenje in uzakonitev slovenskega šolstva; končno v begunskih taboriščih v Italiji in med Slovenci v Buenos Airesu, kjer je bil izredno dejaven na kulturnem in verskem področju.

Katoliška knjigarna vabi "na kavo s (to) knjigo" v torek, 10. novembra, ob 10. uri. O njej se bodo pogovarjali njen urednik Ivo Jevnikar, strokovnjakinja za šolsko zgodovino prof. Mira Cencič in avtorjeva hčerka Teodora Geržinič iz Buenos Airesa, ki je tokrat prvič v Evropi.

Predstavitel Galebovega dnevnika v KCLB
Zivahni škrat Hopa Cupa je združil osnovnošolce

Iz bujne domišljije mladega pisca Marka Gavrilovskega je izšel poseben škrat, Hopa Cupa. V letošnjem šolskem letu bo prav on v Galebovem šolskem dnevniku spremljal delo naših šolarjev. Ta dnevnik so ustvarjalci predstavili tudi na Goriškem, in sicer v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v ponedeljek, 19. oktobra

2015. V njej se je zbralo kakih dvesto osnovnošolcev iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva. Njim so urednica revije Galeb Alina Carli in avtor Marko Gavrilovski ter ilustratorica Dunja Jogan, ki si je zamislila škratovo likovno podobo, predstavili letošnji dnevnik in njegovega junaka Hopa Cupo. Vse je bilo še bolj prijetno, ker so na oder poleg omenjenih ustvarjalcev stopili tudi učenci OŠ Peter Butkovič Domen iz Sovodnje, ki so ob koncu lanskega šolskega leta uprizorili pravljico o dobrem, izredno hitrem škrtu Hopa Cupa, ki mu je zelo pri srcu narava in vse njeno bogastvo, ki ga moramo skrbno varovati. Z veseljem so predstavo, prepleteno s petjem, prikazali vrstnikom iz drugih šol. Nastopu sovodnjskih šolarjev je sledila likovna delavnica pod vodstvom Dunje Jogan. Otroci so iz tulcev in papirja spretno izdelali vsak svojega škrate, ki jim bo v lep spomin na to prisrčno srečanje. / IK

V nedeljo, 8. novembra, zahvalna maša
za vasi pod Sabotinom in Kalvarijo

Mesec november je za kmete čas obračunov, ko je pridelek v glavnem že pobran, zato tudi trenutek za zahvalo. Kot vsako leto se po vaseh na Goriškem in tudi drugod vrstijo številne zahvalne maše. Tako bo 8. novembra tradicionalna zahvalna maša tudi v vaseh pod Sabotinom in Kalvarijo. Po lanski skupni zahvalni nedelji v Podgori je letos na vrsti Štmaver. Okrašen voz s kmečkimi pridelki bo pred cerkvijo v nedeljo ob 8.30, ob 9.00 pa se bo začela sv. maša. Po ustaljeni navadi bo po bogoslužnem obredu na vrsti blagoslov kruha, vina in traktorjev. Ob tradicionalnem koruznem kruhu bodo delili tudi novo vino, saj smo v času, ko sv. Martin iz mošta naredi vino. Nato se bo procesija traktorjev vila po vasi ter bližnji okolici, in sicer po Oslavju, Pevmi in Podgori. Kosilo je predvideno ob 12.30 za udeležence spreveda traktorjev, ostali se lahko udeležijo kosila po bogoslužnem obredu. Kot je v navadi v Štmavru, se za taka srečanja snidemo na sedežu društva Sabotin.

Zadružna banka Doberdob in Sovodnje je
podelila nagrade za šolski uspeh

Predsednik Zadružne banke Doberdob in Sovodnje Robert Devetta in ravnatelj Flavio Mosetti sta ob svetovnem dnevu varčevanja v sejni dvorani banke podelila denarno nagrado sinovom članov, ki so končali višjo srednjo šolo z odličnim uspehom. Predsednik Upravnega sveta Robert Devetta je povabil goste in nagrajence k varčevanju, saj lahko le majhni vsakodnevni prihranki zagotovijo finančno gotovost in uresničitev raznih želja. Podobno se dogaja tudi pri študiju, ko z dnevnim prizadevanjem gradimo izobrazbo, ki predstavlja temelj službene kariere in osebne rasti. Predsednik je nagrajencem zaželel veliko uspeha pri nadaljnjem študiju z željo, da bodo domačega dne neprecenljiv zaklad znanja uporabili tudi za razvoj domačega območja in skupnosti. Nagrajeni odličnjaki so Ester Berlot, Ivana Cotič in Kristina Pahor.

Ob 60-letnici smrti

Poklon msgr. Stanku Staniču

V četrtek, 29. oktobra, je minilo 60 let od smrti velikega duhovnika, družbenega delavca in publicista Stanka Staniča, ki počiva na štandreškem pokopališču, saj je bil v zadnjem obdobju svojega življenja župnik v tem kraju. Msgr. Stanič je bil med glavnimi protagonisti pomembnih slovenskih sredin, od Goriške Mohorjeve družbe, KTD do Alojzijeviča, bil je odgovorni urednik Katoliškega glasa, v odboru za gradnjo Katoliškega doma in še bi lahko naštevali. Na štandreškem pokopališču so se ga na dan obletnice smrti z molitvijo, blagoslovom in nageljni spomnili predsednik GMD msgr. Renato Podbersič, predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva prof. Peter Černic in odbornica obeh ustanov Erika Jazbar.

V spomin msgr. Staniču objavljamo izsek iz nagovora, ki ga je imel prof. Anton Kacin na štandreškem pokopališču pred 60 leti in je bil objavljen v Katoliškem glaslu 3. novembra 1955 v članku z naslovom *Stanko Stanič, duhovnik in kulturni delavec*. "Stanko Stanič se je takoj potem, ko ga je nadškof Sedej poklical v Gorico, oziroma v goriško okoli-

Očrtati vse veliko delo rajnega gospoda Staniča ni lahko; to je naloga, katero bo morala rešiti slovenska kulturna zgodovina na

Goriškem. Pisal nam je nabožne in znanstvene knjige, zgodovinske razprave, članke v časopise. V zanimanju za domačo zgodovino se je kazala njegova skoraj romantična ljubezen do našega ljudstva in do domače zemlje. A tudi na drugih področjih je zgrabil za delo, kjer je bilo potreba.

Bil je med ustanovitelji dveh važnih kulturnih ustanov na Goriškem, namreč Goriške Mohorjeve družbe in Katoliškega tiskovnega društva. Pri obeh ustanovah je bil dolgo let tajnik in potem predsednik. Koliko podrobnega dela je imel z njima, a predvsem težko odgovornost je moral včasih nositi, to je vedel le on sam in pa Bog nad nami.

Še eno stran velike Staničeve osebnosti moram poudariti. Bil je široko razgledan mož z nenavadnim kulturnim obzorjem. Z njim je vsakdo lahko mirno razpravljajl o vseh vprašanih, ki gibljejo današnji čas. Po vsem tem pa je bil absolutno brezkompromisen, kadar je šlo za jasnost v načelih. V tem pogledu je bil pravi učenec velikega škofa Mahniča. Zato je tudi v političnih zadevah, zlasti kadar je šlo za usodno velike preobrate v zgodovini slovenskega naroda, vedno jasno povedal: To je prav, ono je zgrešeno in škodljivo. V tem pogledu je bil premočrten, pokonci mož, ki nam bo še dolgo v zglede tudi pri političnem delu. Prav zato bo slovenska demokratična politična organizacija bridko pogrešala njegove jasne besede, ki je v zamotanih trenutkih nakazala pravo pot".

Ob prazniku Vseh svetih

Obisk grobov znanih osebnosti
na goriškem pokopališču

Kot je že dolgoletna navada, se je tudi letos na praznik Vseh svetih, 1. novembra dopoldne, skupina predstavnikov raznih goriških kulturnih ustanov, seveda tudi Zveze slovenske katoliške prosvete, s kratkim postankom in skupno molitvijo, poklonila znanim in za slovensko narodno skupnost zelo zaslužnim osebnostim, ki uživajo večni mir in pokoj na goriškem pokopališču. Tako so najprej obiskali grob skladatelja Emila Komela (1875-1960), v katerem počiva tudi njegova hči Pavlina. Nato so se ob navzočnosti prof. Lojzke Bratuž zaustavili pri lepem nagrobniku, ki ga je izdelal Tone Kralj

in pod katerim počivajo glasbenik, pevsodnja, nedolžna žrtev

fašistične krutosti, Lojze Bratuž, njegova žena, tenkočutna pesni-

ca in vzorna učiteljica Ljubka Šorli - po njej je poimenovana OŠ iz Romjana -, pa še njen sin, tudi sam skladatelj, prof. Andrej Bratuž, ki nas je prežgodaj zapustil novembra 2011 in je bil dolgo let glavni urednik Novega glasa. Pod mogočnimi cipresami čakata vstajenja narodni buditelj Karel Lavrič (1818-1876) in pisatelj Fran Erjavec (1843-1887), po katerem se imenuje osnovna šola v Štandrežu (bogve, če naši učenci vedo, da je prav tu pokopan ta slovenski pisatelj in navdušen naravoslovec!). Delegacija je obiskala še grobove nepozabnega kulturnika in vnetega pevca Viktorja Prašnika, prof. Milana Bekarja, pesnika Bršljanskega, in pevovodje in skladatelja g. Stanka Jeričja, ki leži med sobratih duhovniki v skupni grobnici, v kateri je več slovenskih duhovnikov, med drugimi msgr. Rudolf Klincec, msgr. Franc Močnik in msgr. Cvetko Žbogar. IK

V Gonarsu in Viscu

Delegacija ZSKP se je
spomnila vseh žrtev

V soboto, 31. oktobra, je delegacija Zveze slovenske katoliške prosvete obiskala dve fašistični taborišči v videmski pokrajini, v katerih je umrlo veliko Slovencev in Hrvatov. Najprej so položili venec ob spomeniku v Gonarsu in zmolili za pokojne. Predstavnikom Zveze se je pridružil tudi župan iz Gonarsa Marino Del Frate. Na poti proti Viscu, kjer sredi zapuščenega okolja stoji skromen spomenik, na katerem je

tudi tabla v slovenskem jeziku, ki spominja na umrle v tem taborišču; tudi ob njej so položili venec.

Spominske prireditve so bile v vseh naših krajih, na pokopališčih in ob spomenikih. Člani Prosvetnega društva Štandrež so 1. novembra položili venec ob plošči na pročelju župnijskega doma Anton Gregorčič, Matej Klanjšček je prebral poezijo Ljubke Šorli,

župnik Karel Bolčina pa je zmolil za vse vojne žrtve. Nato so venec nesli še na domače pokopališče. Proslava je bila tudi ob spomeniku padlih v NOB, kjer je spregovoril Andrea Bellavite in je nastopila pevka skupina Sraka. Popoldne pa je šla procesija iz cerkve na štandreško pokopališče, kjer je mešani cerkveni zbor pod vodstvom Tiziane Zavadlav zapel nekaj žalostink, župnik pa je blagoslovil vse grobove. DP

Izvršni odbor SSO je obiskal Mladinski dom

Pošolsko delo naj temelji na individualnem delu

Kakovost vzgojne ponudbe za pošolsko spremljanje učencev in dijakov je tisto merilo, ki zagotavlja učinkovito službo v pomoč najstnikom in njihovim družinam. Na tem področju je upoštevanje številčnosti vpisov lahko zmotno, saj je primerno, da pošolski pouk poteka predvsem na individualnem delu, po katerem je zagotovljena tista kakovost, ki jo družine pričakujejo. Tako bi lahko povzeli glavno temo zasedanja izvršnega odbora SSO, ki je potekalo v Gorici v sredo, 28. oktobra 2015, in na katerem je bilo prisotno vodstvo Mladinskega doma. Pred srečanjem so si člani izvršnega odbora SSO ogledali prostore Mladinskega doma, ki se nahajajo v stavbi nekdanjega Alojzijevega. Seznanili so se tako s pogoji, v katerih potekajo pošolsko spremljanje učencev in dijakov goriških slovenskih šol in ostale izvenšolske dejavnosti v organizaciji tega goriškega društva. Zgodovino, program in finančno

plat delovanja Mladinskega doma zbora je izvršnemu odboru SSO predstavil predsednik MD Mauro Leban. Vzgojni del in pri-

in navadah. Za Mladinski dom so bili na sestanku prisotni tudi odbornika Walter Grudina in Bernard Spazzapan ter predsednica

stope pa je orisala Irena Ferlat, ki je podrobneje obrazložila individualno spremljanje mladostnika. Ta način uspešno izvajajo tudi s stalnimi stiki z učnim osebjem na slovenskih šolah, ki jih obiskujejo njihovi učenci. Specifika Mladinskega doma je tudi v tem, da namenljajo veliko pozornosti gojenju slovenskega jezika ter zavesti, medosebnih odnosov in medsebojnega spoštovanja, ki temeljijo na krščanskih vrednotah

nadzornega odbora Mirjam Črnic. Izvršni odbor SSO se je seznanil z bogato vzgojno ponudbo Mladinskega doma, katere se sedaj poslužuje skoraj dvajset otrok. V teh mesecih se delovanje osredotoča na pisanje domačih nalog in utrjevanje znanja. Poleg tega pa so na voljo tudi druge dejavnosti, kot npr. filmski forum in predavanja o vzgoji za starše in solnike. Izleti, zeleni in beli tedni pa pri-

dejo v poštev med počitnicami. Za vso to dejavnost skrbita dve vzgojiteljici, ki imata polovičen delovni čas, saj na podlagi razpoložljivih sredstev ne morejo zagotoviti polnega urnika, pa čeprav bi bilo to potrebno.

Posebno pozornost so predstavniki SSO in Mladinskega doma namenili vprašanju finančnih sredstev in stavbe, v kateri poteka delovanje. Žal, finančna sredstva omogočajo le ohranjanje sedanje ravni delovanja, ne morejo pa podpreti novih projektov, za katere že obstajajo okvirne zamisli. Stavba, ki je v lasti šolskih sester sv. Frančiška Kristusa Kralja, pa je potrebna novih vzdrževalnih del tako v notranjih kot v zunanjih prostorih. Prvih primanjkuje in postopoma jih tudi ne bo mogoče več koristiti. Celotna zgradba bi bila potrebna vzdrževalnih del.

Na srečanju med vodstvom SSO in Mladinskega doma so si tudi izmenjali mnenje glede novega deželnega pravilnika za sofinanciranje vzgojnih ustanov. Pred koncem sestanka pa je prevladalo mnenje, da je potrebno spodbujati sodelovanje z drugimi sorodnimi organizacijami in društvi, ki delujejo na istem ali podobnem področju. Mladi, ki so v Mladinskem domu, so namreč dejavni tudi na glasbenem in športnem področju ter pri slovenski skavtski organizaciji. S projektnim sodelovanjem bi gotovo obogatili ponudbo in imeli boljše možnosti za pridobitev večje vsote sofinanciranja.

Tretja Pravljična urica v Feiglovi knjižnici "Čarobno" zrcalce

Pravljične urice s svojimi privlačnimi vsebinami privabljajo v mladinsko sobo goriške Feiglove knjižnice zmeraj več malih cicibanov, v glavnem zvedavi predšolskih otrok, ki se v tem prijaznem "gnezdecu" med množico ilustriranih knjig za otroke krasno počutijo. Na tretji Pravljični urici, v ponedeljek, 19. oktobra 2015, se jih je zbralo kakih 36, ki so na opozorilo knjižničarke Luise prav lepo pripravili razmetane blazinice in mirno sedli nanje ter ob njeni spodbudi zamižali, šteli z njo do tri ... in že so bili v deželi pravljic, in sicer v gozdu, kjer imajo vse bivajoče živalice človeške lastnosti, dobre in slabe, tako da se lahko prepoznavamo v njih. V pravljicnem svetu jih je pričakala Ilaria Bergnach, ki jo v ljubiteljskih gledaliških krogih na Goriškem dobro poznajo kot pridno igralko in delavno članico Dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana - na letošnjem srečanju

ljubiteljskih gledaliških skupin Severne Primorske je prejela nagrado za najboljšo stransko žensko vlogo za vlogo služkinje v Plautovi komediji Aulularia v režiji Franka Žerjale. Ilaria je razločno in prikupno pripovedovala pravljico Zrcalce, ki jo je domiselno napisal Grigor Vitez. Kratka pravljica je kar prekipevala iz njenih ust, tako da se je zgodba bliskovito končala. Njena vsebina pa se je sukala okoli ogledalca, ki ga je v gozdu našel zajček in bil prepričan, da je to njegova slika. Prav tako je mislila tudi veвериčka, ko se je zrcalila v njem, in še klepetava šoja. Jasno, da se je vnel živahen prepriček, ki mu je konec naredil medved, ko je prilomastil mimo in svečano dejal, da je to njegova slika. Taki avtoriteti se drobne živalice niso mogle upreti in kosmatinec je "svojo sliko" odnesel domov, v svoj brlog in jo obesil

na steno, da je bila vsa medvedja družina zadovoljna. Otroci so pazljivo spremljali pravljico in ob koncu je vsak dobil

žničkarkah, da bi si izposodil izbrano knjigo, kar je tudi namen teh srečanj s pravljico.

IK

KATOLIŠKA KNJIGARNA vabi na kavo s knjigo

OD SAVE DO SREBRNE REKE

Spomini šolnika, glasbenika, publicista in urednika prof. ALOJZIJA GERŽINIČA (Ljubljana 1915 - Buenos Aires 2008)

O knjigi bodo spregovorili urednik Ivo Jevnikar, prof. Mira Cencič in avtorjeva hčerka Teodora Geržinič iz Buenos Airesa

V torek, 10. novembra 2015, ob 10. uri v Katoliški knjigarni na Travniku 25 v Gorici

Pod pokroviteljstvom JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGARSTVO Kavobonudilo podjetje PrimoStroma

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vljudno vabi na

MARTINOV VEČER Koncert Avsenikovih melodij

Nastopajo: Jožica Svete in Joži Kališnik - Avsenikovi pevki Ansambel Domači zvoki, harmonikar Aleksi Jercog in Vokalni tercet Kresnice

Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 14. novembra 2015, ob 20.30

Rezervacija in nakup vstopnic na tel. 0039 0481 531445
info@centerbratuž.org

Obvestila

PD Rupa-Peč vabi izletnike na srečanje in ogled slik letošnjega izleta po Normandiji in Britaniji. Dobimo se 10.11.2015, ob 18.30 v društvenih prostorih v Rupi. Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno martinovanje v soboto, 7. novembra 2015, v Eda centru v Novi Gorici. Odhod ob 17. uri iz Doberdoba, nato z običajnimi postanki v Jamljah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni, v Štandreu na Pilošču in pri lekarni, v Podgori pri telovadnici, pri vagi in na trgu Medaglie d'oro/na Goriščku. Srečanje bo ob 18. uri v restavraciji Eda centra. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Pripravke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CREDIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoči potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v poštev pride celotno primorsko in goriško območje).

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanj. Tel. št. 00386 40153213.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Darovi

Za števerjansko sekcijo Slovenske

skupnosti daruje Alojz Ivan Hlede 100 evrov.

Cestitke

Vsredo, 4. novembra, je praznovala življenjski jubilej DOLORES HUMAR. Da bi nas še dolga leta grela s svojo dobrosrčnostjo, ji želimo vsi, ki jo imamo radi.

Sožalje

Gospa Zofki Ožbot ob smrti dragega brata duhovnika izrekamo občuteno sožalje vsi "kapucinski" pevci. Z gospo Zofko sočustvujejo tudi vsi nekdanji pevci na koru travniške cerkve sv. Ignacija.

Ob slovesu ljube none Pavle vd. Zavrtnik izrekajo sopevki Sari občuteno sožalje člani MePZ Lojze Bratuž. Iskreno sožalje Sari, Darji, Branku in ostalim svojim izražajo tudi sorodniki iz Gorice.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 6.11.2015 do 12.11.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 6. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 7. novembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchigi): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 8. novembra, ob 12. uri: Ponovitev sobotne oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 9. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 10. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Od kod so pridrsle smuči - Izbor melodij.

Četrtek, 12. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

SKPD F. B. SEDEJ

vabi na glasbeno prireditev ob 40 - letnici ustanovitve otroškega pevskega zbora F. B. Sedej iz Števerjana

KAKO SRCE SE VESELI KO LEPA PESEM ZADONI

Nedelja, 15. novembra 2015 ob 17. uri v župnijskem domu v Števerjanu

Pod pokroviteljstvom Sveta slovenskih organizacij, Zveze slovenske katoliške prosvete in Združenja cerkvenih pevskih zborov

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDEŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Koroški Deželni Teater - Slovenj Gradec

Dario Fo

VSE ZASTONJI

komedija

režija: Peter MILITAREV

nedelja, 8. novembra 2015, ob 17. uri

župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vljudno vabi na odprtje razstave

Med tukaj in onkraj

ANDREJ JEMEC

Umetnika in njegova dela bo predstavila umetnostna zgodovinarica dr. Verena Koršič Zorn

Kulturni center Lojze Bratuž

Torek, 10. novembra 2015, ob 18. uri

Maribor / 50. Borštnikovo srečanje: nagrade

“Tudi gledališko polje preveva nekakšen strah pred spremembo”

“... in pred jasnimi stališči”. Tako je mnenje strokovne žirije 50. jubilejnega Borštnikovega srečanja, ki se je končalo zadnje nedeljo v oktobru v Mariboru in so ga ob desetih tekmovalnih predstavah spremljali raznoliki dogodki, seveda tudi priložnostna dokumentarna razstava *Gremo na Borštnika!* Žirija, ki so jo sestavljali Krištof Jacek Kozak, Nina Mitrovič, Katja Perat, Milko Roiha in Zala Dobovšek, predsednica, je med drugim ugotovljala, da se vsebina uvrščenih predstav nagiba v dve smeri: v angažirano gledališče, ki razmišlja, nagovarja in skozi različne režijske principe izpostavlja dano družbeno situacijo ali izprša problematičnost spomina na vojno izkustvo: na drugi strani pa smo priča močni težnji reinterpretiranja, ki preseva iz drama-

Hlapci in *George Kaplan* so izpostavile razmišljanje o sedanjem politično-kulturnem položaju in v režijskih interpretacijah kazale na aktualnost tem, druge, kot *Trst, mesto v vojni*, *Iliada*, *Jugoslavija, moja dežela*, in *Čarobna gora*, so se dotaknile tematike vojne, zgodovinskih mejnikov in narodne istovetnosti, teme so posredovale skozi dokumentaristično noto ali skozi metaforo in simboliko. Kljub režijski in igralski angažiranosti je žirija pogrešala več “drznosti in tveganja” v preigravanju gledališke govornice. **Veliko nagrado Festivala Borštnikovo srečanje za najboljšo uprizoritev v celoti** je žirija dodelila predstavi *Hedda Gabler* v režiji Mateje Koležnik in izvedbi Drame SNG Maribor, ker “izžareva vrhunskost na več ravneh: od do skrajnosti mogoče prečiščenega

mov, tako značilnih tudi za današnji čas. **Borštnikova nagrada za dramaturški koncept:** *Goran Ferčec, Mateja Koležnik, Metka Damjan za dramaturški koncept uprizoritve Hedda Gabler*. Kljub temu da je tokratna Hedda Gabler Henrika Ibsena deležna okrajšave, so ustvarjalci ohranili jedro avtorjevih dramskih in filozofskih poant. **Borštnikova nagrada za oblikovanje svetlobe:** *Pascal Merat za oblikovanje svetlobe v uprizoritvi Iliada* v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega, SNG Drama Ljubljana, Cankarjevega doma; med drugim jo je prejel zato, ker “dramaturgija svetlobe dobi funkcijo samostojne vloge in nastopa kot nepogrešljiv, enakovreden moment znotraj odrske celote. **Borštnikova nagrada za scenografijo:** *Numen in Ivana Jonke za scenografijo v uprizoritvi Grad* v izvedbi SNG Drama Ljubljana. “/... / Njena inovacija je v tem, da – nasprotno od pričakovanega – gledalca ne povabi na oder, marveč z enostavno prostorsko rešitvijo v obliki mreže oder raztegne čez publiko, s čimer daje na znanje, da, ne glede na naše morebitne ugovore, vsi naseljujemo kafovsko vesolje večne eksistencialne prisile”. **Borštnikova nagrada za kostumografijo:** *Ana Savić Gecan za kostumografijo v uprizoritvi Jugoslavija, moja dežela*, v izvedbi SNG Drama Ljubljana. “Kostu-

Velika nagrada Festivala Borštnikovo srečanje za najboljšo uprizoritev: Hedda Gabler v režiji Mateje Koležnik in izvedbi Drame SNG Maribor

mom Ane Savić Gecan, ki nas potaplja v 90. leta preteklega stoletja, uspe poleg zunanje podobe in duha na oder prepričljivo vnesti tudi vonj, okus in otip časa”, je med drugim napisano v utemeljitvi. **Borštnikova nagrada za mladega**

Jernej Šugman za vlogo Emirja v uprizoritvi Jugoslavija, moja dežela v izvedbi SNG Drama Ljubljana: “/... / Občutljivo, a hkrati razločno prepričljivo, a v prvih meri uspe združiti izrazita nasprotja /... /”. **Polona Juh za vlogo Friede v uprizoritvi Grad** v izvedbi SNG Drama Ljubljana: “/... / Juhova znova dokazuje, koliko inteligence zahteva čustvenost in s kakšnimi rezultati nagruje, kadar je premišljeno strukturirana. **Nataša Matjašec Rošker za vlogo Hedde Gabler** v istoimenski predstavi: “Igralka je dokazala, da zmore zgolj z menjavo obraznega izrazja in telesne drže odigrati celotno dramo duševnega pritiska, pod katero se znajde ženska, ki hoče in mora za vsako ceno ostati popolna”. **Jete Ostan Vejrup za vlogo Hete v uprizoritvi Iliada** v izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega, SNG Drama Ljubljana in Cankarjevega doma: “/... / igralka na popoln način uspe preplesti božanskost in člo-

veškost lika /... /”. **Borštnikova nagrada za režijo: Yulia Roschina za režijo Gospa Bovary** v izvedbi SNG Nova Gorica: “Uprizoritev izpelje skozi režijski pristop, ki je samosvoj tako v estetiki kot vsebini. K zgodbi pristopi strastno in z močnim stališčem, pri tem pa se pogumno in inovativno osredotoči na razgibanost in globino gledališkega jezika. /... / Režijski koncept izvrstno uravnoveša senzibilnost in brutalnost ter kritično zastavlja vprašanja o zgodovinskem in sodobnem položaju in (ne) moči tako ženske kot moškega”.

Borštnikova nagrada po presoji žirije: Izvedbeno igralski ansambel za kolektivno igro v uprizoritvi Iliada.

Najvišje priznanje za igralsko ustvarjalnost, **Borštnikov prstan**, je prejela *Ljerka Belak*, kot je določila posebna žirija, ki so jo sestavljali Borštnikov nagradjenec Janez Hočevar, gledališka kritičarka Mojca Jan Zoran, režiserja Vinko Möderdorfer in Metod Pevec ter umetniška direktorica Festivala Borštnikovo srečanje Alja Predan. Upokojena igralka, rojena v Ljubljani, je igrala skoraj v vseh slovenskih poklicnih gledališčih, v obdobju med 1971 in 1993 je bila zaposlena v Slovenskem ljudskem gledališču Celje, nato pa v Mestnem gledališču ljubljanskem. “Gledališču je posvetila in žrtvovala vse. In v tem je tudi skrivnost njene odličnosti. Energija, sugestivnost, predanost, artikuliranost, duhovitost, polnokrvnost, kreativnost, nevsiljivost, niansiranost, pretresljivost. Vse to so besede, s katerimi so najpogosteje označevali igralsko umetnost Ljerke Belak”. “Teater je nekaj najlepšega na svetu, čeprav te požre celega”, je dejala nagradjenka. **Nagrado Društva gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije (DGKTS) za najboljšo uprizoritev sezone 2014 /2015** je prejela samodejna predstava *Luftballett 2.2* po scenariju in režiji Vlada Repnika Gotvana ter produkciji GVR babaLAn in Kina Šiška.

Iva Koršič

Nagrada za najboljšo režijo: Yulia Roschina za režijo uprizoritve Gospa Bovary v izvedbi SNG Nova Gorica

tizacij in priredb znanih in uveljavljenih literarnih del. Uprizoritve *Grad*, *Hedda Gabler* in *Gospa Bovary* so črpale navdih iz klasičnih del in poudarile univerzalnost vsebin, *Evropa, monolog za mater Korajžo* in *njene otroke*,

besedila, preko učinkovite omejevalne scenografije, prefinjene kostumografije do asketske, a prepričljive igralske prezenze. /... / Uprizoritev je aktualen, prečiščen, akvarijski prikaz malomeščanstva in njegovih proble-

Ljerka Belak, dobitnica letošnjega prstana

Poslovil se je starosta slovenskih igralcev Aleksander Valič

Imeniten oblikovalec manjših vlog

Za vedno je utihnil glas Aleksandra Valiča, staroste igrilstva na Slovenskem. Njegovo plemenito srce, ki je vse življenje utripalo za gledališko umetnost, je nehalo biti 26. oktobra 2015. Valič je bil na poseben način vezan na Gorico, saj se je rodil prav tu 10. februarja 1919. In tu je večkrat nastopal kot član na novo ustanovljenega slovenskega gledališča, ki je ponovno zagorelo iz tleče žerjavice, ki jo je hotel dokončno ugasniti fašistični škorenj, a mu k sreči to ni uspelo. V kakšnih pogojih in razmerah je takrat delovalo slovensko gledališče pri nas, ki ni imelo svojega sedeža - tržaški Narodni dom, pa tudi goriški Trgovski dom sta bila namreč le še trpek spomin -, opisuje Aleksander Valič v knjigi *Sanje in resničnost s podnaslovom Spomini na prva leta Slovenskega narodnega gledališča za Trst in Primorje 1945 - 1947*, ki je izšla pri založbi Mladika v Ljubljani l. 1999. Takrat so igralci, tudi v mrazu in na improviziranih odrih, nastopali po vseh kotičkih Primorske, da

bi ljudem, ki so bili lačni slovenske besede, spet prikazali dramska dela naših avtorjev. Dušan Moravec in Vasja Predan v knjigi *100 slovenskih dramskih umetnikov* opozarjata, da je tudi ta, kot prva Valičeva knjiga *Frontniki* iz l. 1980, v kateri je popisal “pota potujočega partizanskega teatra”, memoarska in osebno obarvana; “v njej (Valič) seznanja bralca s prvima (najtrša) letoma tržaškega gledališča”. Vasja Predan o njej pravi, da je “dragoceeno, iskreno in zanosno osebno pričevanje”. Aleksander Valič se je s posebnimi občutki vrnil po petdesetih letih v SSG Trst l. 1995, ko je nastopil v Jurčičevem *Deselem bratu*. Gledališke prvine in zakonitosti je spoznaval na ljubiteljskih odrih, potem pa je na

stopal v partizanskih enotah in predvsem sodeloval v Frontnem gledališču 7. korpusa in si pridobival prve igralske izkušnje. Po dvoletnem nastopanju v tržaškem

hiše v tem obdobju. Njegov opus obsega dolgo vrsto vlog iz klasičnega in modernega repertoarja. V glavnem so to sicer bile “manjše” vloge, a kot je dejal ob njegovi smrti drug legendarni slovenski igravec, Jurij Souček, “Sandi

gledališču se je l. 1947 njegova igralska pot nadaljevala v ljubljanski Drami, kjer se je začel njegov strmi vzpon; brez njega bi si gledalci ne mogli zamišljati delovanja te osrednje slovenske gledališke

je bil velik igravec manjših vlog, ki jih je znal imenitno karakterizirati”. O njem je povedal tudi, da je bil “sijajen fant in dober tovariš”, znal je čudovito požlahtniti tudi najbolj epizodno vlogo. Najbolj

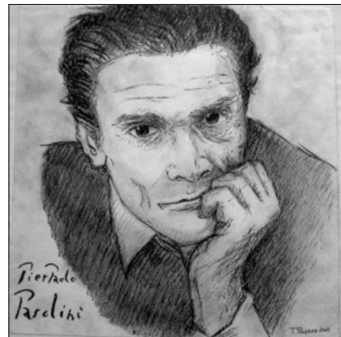
so mu bile pri srcu tragikomične in karakterne vloge. L. 1966 ga je režiser Herzog izbral kot prvega in edinega igralka za svojevrstno igro po dialogih Denisa Diderota. Za to igralsko kreacijo, Rameaujevega nečaka, je prejel leto kasneje nagrado Prešernovega sklada. To je bila njegova magistralna stvaritev, z njo se je dokončno uveljavil kot karakterni igravec in z njo začrtal merilo, “ob katerem se v našem okolju merijo vsi poskusi monodrame”. Borštnikovo nagrado za igro je prejel l. 1972 za vlogo Geronta v Scapinovih zvijačah. Leta 2008 pa je bil dobitnik Borštnikovega prstana; žirija je v utemeljitvi napisala tudi: “Vsakič, ko se je pojavil na odru, je predstava zaživela. Ne samo zaradi njegove izrazite odrske prezenze, ampak predvsem zato, ker so gledalci pričakovali vsakič drugačno osvetlitev neke pristne človeške lastnosti in se pripravili na smeh”. Valič je viden pečat pustil tudi v zgodovini slovenskega filma. Nastopil je že v prvem slovenskem celovečercu *Na svoji zemlji* v režiji Franceta Štiglicca. Tej so sledile še druge filmske vloge v filmih *Tistega lepega dne*, *Dolina miru*, *Ne joči, Peter ...*, pa tudi tiste v

TV nadaljevanjih in igranih. Režiser Aleš Jan je dejal, da je bil Aleksander Valič prepričan, “da je slovenska beseda oziroma umetnost, če hočete, tudi slovenski jezik, eden od osnovnih temeljev našega naroda, za katerega se je v vsem svojem življenju, od mladosti do smrti vojaško boril”. Svoje igralske vzgibe in talente je očitno posređoval svojemu sinu Iztoku, ki je igravec in režiser ter ustanovitelj Gledališča za otroke in mlade, ki je nekaj delovalo v Španskih borcih in prišlo tudi k nam v KCLB nekajkrat v goste. Vnuka Aleksandra Valiča, Domen in Vid, sta tudi ubrala igralsko pot, eden kot igravec, drugi kot komik. Sicer so z njim v sorodstvenih vezeh tudi Dare Valič in njegov sin Blaž, ki je član SNG Nova Gorica, in hči Nina, članica ljubljanske Drame, pa še Aleš Valič. Tako da bo igralska tradicija rodu Valičev še dolgo žlahtnila slovensko gledališko umetnost. Tisti, ki zahajajo v gledališke dvorane že kar nekaj desetletij, bodo Aleksandra Valiča ohranili v trajnem spominu in s hvaležnostjo v srcu za vse enkratne trenutke, ki jim jih je podaril s svojimi nepozabnimi igralskimi stvaritvami. IK

Ob 40-letnici smrti (1975 - 2015) Pier Paolo Pasolini

Plaža pri Ostii v bližini Rima je bila v noči od 1. na 2. november 1975 kraj umora Pier Paola Pasolinija. Fotografija, ki so jo kriminalisti posredovali javnim informativnim medijem, ko so ga našli ubitega, je še danes pošastna. Izmaličeno truplo, zavaljeno in pomazano z blatom in krvjo nas spominja na Staro zavezo, kjer zaklana živina čaka pod žrtvenikom, da jo, ko druga pogori, vržejo v daritveni ogenj na daritvenem oltarju.

Spomin mi poroma na Pasolinijev film *Italijanski zločin*, ki je bil posnet leta 1995 v Italiji in ga je režiral Marco Tullio Giordano. Scenarij je bil narejen po Pasolinijevi knjigi *Vita di Pasolini - Pasolinijevo življenje*. Film sam je prikaz mitične smrti, ne da bi žrtev na kakršni koli način ohranila avreolo mučeništva ob iztečenem življenju. Iskanje resnice po prefinjenem čutu Pasolinijeve metode, kot jo poznamo iz njegovih filmov, se v tem filmu prepleta in ob koncu, ko zapustimo kinodvorano, obnemimo ob

spoznanju, da je prav ta zagonetna smrt zapustila za nami nevsakdanjo, neverjetno in izredno tragično praznino, za katero je za vedno ostala oško-

dovana filmska umetnost ob Pasolinijevi smrti. Mladi rimski morilec Pino Pelosi - ostaja sicer vedno bolj problematično, ali ga je res on ubil ali ga ni pokončal neki klan - z junaškim videzom mladeniča z apeninskega škornja vedno znova zagonetno odpira nove dvome in nova ugibanja o generaciji, ki jo je Pasolini poimenoval: "Sinovi krivih očetov". Prav zato ni naključje, da se je marsi-

kateri obiskovalec razstave v Vili Manin pri Passarianu, kjer so leta 1995 priredili razstavo o Pasoliniju, zaustavil tudi ob popisanem lističu, ki

je bil verjetno "slučajno" razstavljen v eni od vitrin z rokopisi. Na njem je pisalo: " ... Vsaka skupina mladih fantov, ki jo slučajno srečaš na cesti, je lahko tudi tolpa zločincev. V njihovih očeh zaman iščeš svetlobo. Po teze na obrazu so navadno ponaredek ... Iz notranjosti se jim ne javlja nobena osebna pretkana ideja z vzgibom ... Njihova stereotipnost jih dela nezanimive. Njihov molk preseče kliče po pomoči ali pa je že istočasno zahrbtn vbod z nožem... " Ne glede na to, kaj si kdo misli o Pasoliniju, bo Pasolini ostal mit, furlanski mislec, pesnik, pisatelj, kritik, politični delavec, upornik, pa tudi izredno inteligentna osebnost. Čeprav mu častitljiva dežela na apeninskem škornju še ni namenila ustreznega mesta v književnih antologijah, ostaja kljub vsemu najbolj prevajan italijanski literat. Prekaša ga samo Pirandello in zadnje čase stopa z njim v štric Openka po rodu, živeča med Orvietom in Rimom - Susana Tammaro.

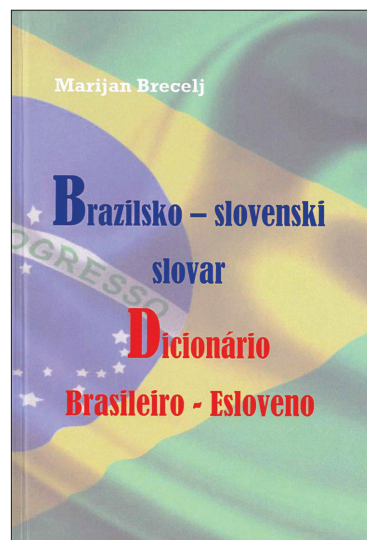
Ambrož Kodolja

Izšel je Brazilsko - slovenski slovar Leksikografsko delo Marijana Breclja

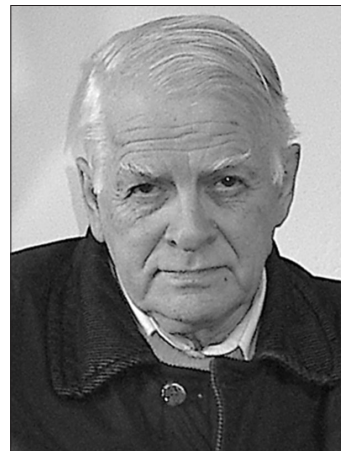
Vsestranski ustvarjalec Marijan Breclj nas je po izidu Furlansko-slovenskega slovarja leta 2006 spet presenetil z novim leksikografskim podvigom. Gospod Marijan Breclj v častitljivih letih ponovno dokazuje, da je odlični bibliotekar, bibliograf, biograf, leksikograf, prevajalec, literarni zgodovinar, domoznanelec, urednik, prevajalec, publicist in pesnik. Pred nekaj tedni je pri založbi Buča izšel na 641 straneh lično oblikovan Brazilsko-slovenski slovar. V končni obdelavi je še II. del, t. j. Slovensko-brazilski slovar.

Pred leti smo Slovenci že dobili žepni Portugalsko-slovenski in Slovensko-portugalski slovar na 30 straneh. Avtorica tega slovarja je Blažka Müller Pograjc. Zakaj se je Marijan Breclj odločil, da jezik imenuje brazilske in ne portugalske, je podrobno (temeljito, na široko) razčlenjeno v uvodu,

kjer že takoj v začetku pove, da je "brazilske jezik odraz dinamičnih sil, ki so oblikovale brazilsko zgodovino, njene ljudi in brazilsko kulturo in so stanje domačih Indijancev, portugalska dediščina in afriški ritem. Ker je bila portugalska prvi jezik kolonialistov

(različen od današnje portugalske v Portugalski), se je jezik v Braziliji počasi razvijal do stopnje današnje portugalske, kakršna je danes in neposredno odraža notranje, socialne,

gospodarske in lingvistične vplive na jezik, ki se danes uporablja v Braziliji".

Avtor svoje delo, ki je trajalo s premori več kot pet let, posveča preminuli ženi Marjetici, "ki je to delo na tihem spremljala in se ga verjetno veselila, pa ne dočakala njegovega izida".

Za to izredno in tudi svojevrsno delo avtorju iz srca čestitamo.

In memoriam

Umril je Matjaž Breclj

V soboto je na Goriškem odjeknila vest, da je na Hrvaškem, kjer je bil z družino na oddihu, v 58. letu starosti nenadoma umrl direktor Goriškega muzeja Matjaž Breclj. Novembra leta 2013 je bil Matjaž Breclj imenovan za direktorja Goriškega muzeja s petletnim mandatom, še pred tem pa je leto dni nadomeščal predhodnika Andreja Malniča, ki je tudi ne-

2006 postavil štiri velike retrospektive Pavla Medveščka, Miloša Volariča, Rudija Pergarja in Rafaela Podobnika ter več manjših razstav. Med leti 2007 in 2009 je zbiral in popisoval dela Vladimirja Makuca, ki je rodnemu Solkanu in Goriškemu muzeju v varstvo podaril svoj življenjski opus. Leta 2010 je pripravil tudi obsežno monografijo o Makučevi donaciji in umetniškem opusu.

pričakovano umrl. Breclj je bil po poklicu profesor umetnostne zgodovine in sociologije. Od leta 1984 je bil kot kustos zaposlen v Goriškem muzeju. Najprej je delal v dokumentacijskem oddelku, že leta 1985 pa je bil imenovan za vodjo leto prej ustanovljenih Goriških galerij, ki so obsegale galerijo Meblo v Novi Gorici, Galerijo Rika Debenjaka v Kanalu in galerijo OŠ Solkan. Z arhitektom Vojtehom Ravnikarjem je sodeloval pri oblikovanju nove Mestne galerije Nova Gorica. V 13 letih dela je Matjaž Breclj za Goriške galerije postavil 163 razstav, po potrebi in priložnostno pa je, predvsem v letih 1993 in 1994, pomagal tudi na oddelku za umetnostno in kulturno zgodovino Goriškega muzeja. Začel je tudi pripravljati retrospektivne razstave na gradu Kromberk in od l. 1994 do l.

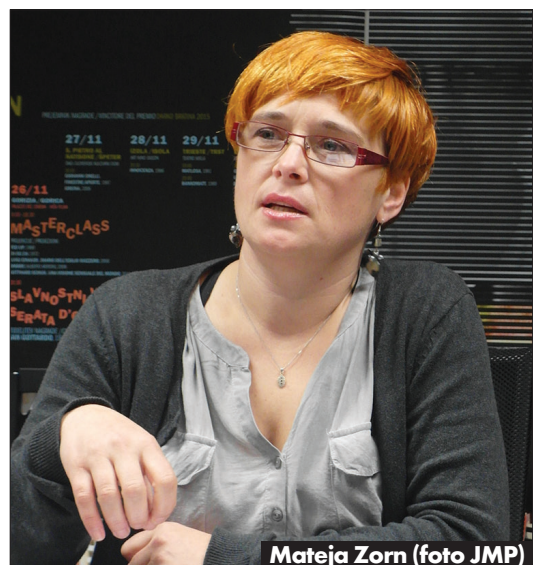
Poleg urejanja temeljne dokumentacije galerijskega fonda Goriškega muzeja so bile njegove naloge tudi strokovni nadzor nad galerijami Lojzeta Spacala v Stanjelu, Avgusta Černigoja v Lipici in Rika Debenjaka v Kanalu. Sodeloval je pri delu komisije za obnovo gradu Kromberk ter pri ureditvi depojev v nekdanji vojašnici v Ajdovščini. Leta 2006 je sodeloval v komisiji za izbor načrtov za izgradnjo muzejskega kompleksa v Solkanu, kasneje pa pri usklajevanju načrtov za novo upravno stavbo kustodiata v Solkanu. Leta 2009 je prevzel zbirko slikarskih dela Rafaela Nemca, ki jo je podaril umetnikov sin Bojan Nemeč. Sorodnikom izrekamo v imenu našega uredništva, Goriške Mohorjeve družbe in Zadrške Goriške Mohorjeve občuteno sožalje.

Kinoatelje / Nagrada Darko Bratina - Poklon viziji Letošnji nagrajenec je švicarski režiser in producent Villi Hermann

Monografski filmski festival *Nagrada Darko Bratina. Poklon viziji* bo novembra 2015 v kinematografih medregijskega prostora med Slovenijo in Italijo predstavil obsežen opus švicarskega režiserja in producenta Villija Hermanna, ki ga zaznamuje vztrajna pozornost do problematik migracij in meja. To je glavno sporočilo tiskovne konference, na kateri sta v torek, 27. oktobra, v prostorih goriškega filmskega združenja na Travniku, letošnjega nagrajenca in sam program Kinoateljeja predstavili Mateja Zorn in režiserka Nadja Velušček. Kinoatelje podeljuje nagrado v spomin na svojega ustanovitelja Darka Bratina (1942-1997), filmskega kritika, sociologa in politika, ki je filmskemu me-

film med Luzernom in Londonom in se v šestdesetih letih ustalil v kantonu Ticino, edinem italijansko govorečem v Švicarski konfederaciji. Vztrajna pozornost do migracij in meja, delavskega razreda kot tudi do njegovega vsakdanjega življenja na geografski, kulturni in jezikovni meji, ga označuje kot "režiserja meje".

Hermann je cineast, ki ga umetnost izrazito zanima. Pozoren je do kompozicijskih elementov filma, posveča se raziskavam in stremi k tehnični dovršenosti filmskega dela. Z željo zagotoviti nadaljnje nepretrgano razvijanje švicarske filmske scene na italijanskem kulturnem področju se Hermann v lastni produkcijski hiši Imago Film posveča

Mateja Zorn (foto JMP)

Nadja Velušček (foto JMP)

diju pripisoval posebno spoznavno vrednost. Prav ganljivo, a trezno se je samih začetkov delovanja Kinoateljeja in prvih izvedb filmskih dni pod imenom *Film Video Monitor* spomnila Nadja Velušček, ki je poudarila, da si takrat niso predstavljali, v katero smer bo šlo delovanje Kinoateljeja, so pa ostali zvesti osnovnemu vodilu, ki ga je začrtal pokojni Darko Bratina.

Kinoatelje podeli nagrado Darko Bratina - Poklon viziji za leto 2015 švicarskemu režiserju in producentu Villi Hermannu. "Politika, družba, migracije, zgodovina in odnos do naših prednikov, italijanski jezik, umetnost in fotografija so teme, ki zaznamujejo štiridesetletno filmsko kariero režiserja Villija Hermanna in ga tako postavljajo med najpomembnejše cineaste svoje dežele", je povedala Mateja Zorn, ki je podrobno orisala Hermannovo zavezanost prostoru, kjer živi, predvsem pa preseganju meja, migracijam ljudi. Hermann, rojen leta 1941, je študiral umetnost in

produkciji prvencev mladih filmskih režiserjev, kot so Erik Bernasconi, Niccolo' Castelli in Alberto Meroni.

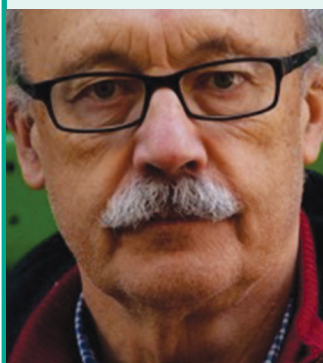
Svečana podelitev nagrade bo v četrtek, 26. novembra 2015, v goriški Hiši filma, kjer bo čez dan potekala strokovna delavnica pod mentorstvom Villija Hermanna. Podrobnejši program celotnega festivala, ki bo potekal med 24. in 30. novembrom v Gorici, Novi Gorici, Ljubljani, Izoli, Trstu, Vidmu in Špetru, bo objavljen naknadno na spletni strani www.kinoatelje.it

V gosteh bodo imeli tri slovenske režiserje: Majo Weiss, Jana Cvitkoviča in Karpa Godino, prejemnike nagrad Darko Bratina - Poklon viziji iz preteklih let.

Minuli teden pa so tudi predpremierno predstavili dokumentarno igrani film *Doberdob - Roman upornika*, tržaškega režiserja Martina Turka, ki že vrsto let živi in dela v Ljubljani.

ZUT

Nagrado Darko Bratina - Poklon viziji 2015, ki jo podeljuje Kinoatelje, letos prejme švicarski režiser in producent Villi Hermann. V Kinoateljeju so odločitev za švicarskega režiserja ute-

meljili takole: "Filmi Villija Hermanna očarajo zaradi njihove doslednosti, natančnosti, s katero se razkriva smisel stvari. Kljub temu da so filmi všečni, ostajajo predmet kulture in skoraj nič ni v njih komercialnega. Pogled Villija Hermanna odkriva sotočja med mikrokozmosom Ticsinskega kantona - to je kraj jezikovnega in kulturnega pretapljanja, ki je hkrati odmaknjen od zgodovinskega dogajanja in vanj vključen - in omamnim makrokozmosom sveta. Križanje med lokalno in globalno dimenzijo sveta pa kaže, kako sta obe leplati ene in iste podobe. Villi Hermann dokazuje, da pozna vrednost lastnega izhodiščnega poldnevnikarja, lastne zgodovine in okolja, in da jih ceni, a da se kljub temu na geografske meje pretirano ne ozira, kajti to so ovire, ki jih človek in cineast z meje mora in hoče presegati. Prav tako se ne ozira na navado ločevanja na dokumentarni in igrani film, na žanrski in avtorski, kajti vsi najdejo svojo skupno osnovo v obvladovanju medija in v zavedanju o političnosti vsakega družbenega dogajanja".

Kratke

Pater Rafko Ropret

Leto 2015 je posebno leto za patra Rafka Ropreta. Dne 29. junija je praznoval 40 let mašniškega posvečenja, 5. novembra pa praznuje svoj 80. rojstni dan. Vsi iz verske skupnosti in pevskega zbora sv. Vincencija iz Trsta se mu srčno zahvaljujemo, da nam omogoča še naprej moliti in peti v našem materinem jeziku. V nedeljo, 8. novembra, bomo skupaj z njim praznovali ta dva pomembna praznika. Ob dobrem kosilu, sladki kapljici in primerni torti mu bomo nazdravili in voščili, naj ga ljubi Bog še dolgo let ohrani pri zdravju, da bomo skupaj slavili Vsemogočnega Boga. / Irma Ozbič Piščanc

Primorski padalci / Spomin na prof. Ivana Rudolfa in primorske padalce

V sredo, 11. novembra, bo pred Fakinovo domačijo v Škrbini pri Komnu že 18. žalna slovesnost v spomin na primorske padalce, ki so padli med drugo svetovno vojno ali pa so po njej, krivično osumljeni vohunstva, postali žrtve jugoslovanske politične policije. Pobudnika teh srečanj, angleškega veterana in časnikarja Johna Earla, ni več med nami, v zadnjih letih nas je tudi zapustilo vseh pet preživelih padalcev, ki so dočakali javno ovrednotenje te junaške in tragične zgodbe. Slovesnost v Škrbini pa je postala stalnica ne le za svoje padalce, borčevske in veteranske organizacije, vaško skupnost Škrbina, Občino Komen in širšo skupnost, temveč tudi za britansko in ameriško veleposlaništvo v Sloveniji.

Tudi tokrat bo vojaški kaplan ob 10. uri daroval zadušnico v cerkvi sv. Antona, ob 11. uri pa bo komemoracija s polaganjem vencev in kulturnim sporedom pred spominsko ploščo. Ob pozdravu komenskega župana Marka Bandellija, britanske veleposlanice v Sloveniji Sophie Honey in drugih predstavnikov bo imel slavnostni govor Miha Ferjančič iz Idrije, brat Venceslava Ferjančiča (Idrija, 1919 – Buenos Aires, 2010) iz prve skupine primorskih padalcev, ki so se spustili na slovenska tla.

Kot je navada v zadnjih letih, bo nekaj dni pred komemoracijo še večer, posvečen zgodovini primorskih padalcev, v Kulturnem domu v Komnu. Letošnji nosi naslov Prof. Ivan Rudolf in primorski padalci in bo na vrsti v petek, 6. novembra, ob 18. uri.

V ospredju bosta življenje in delo narodnoobrambne delavca prof. Ivana Rudolfa (Vrabiče, 1898 – Trst, 1962), ki je med drugo svetovno vojno v Afriki in Aziji zbiral primorske vojake v britanskem vojnem ujetništvu, jih navduševal za boj za osvoboditev Primorske in zanje v Kairu izdajal list Bazovica. Iz njihovih vrst je izšla večina padalcev. Na večeru, ki ga bo povezoval Ivo Jevnikar, bodo na sporedu ogled letošnjih dokumentarcev "Rudolfovi padalci" (Martin Glažar in Veronika Snaj, projekt Socialne akademije za mlade) in "Ivan Rudolf" (Marko Radmilovič, RTV Slovenija, niz "Pozabljeni"), srečanje z njunimi ustvarjalci ter pričevanje časnikarja Saše Rudolfa o očetovem delu in idealih.

O spominih prof. Alojzija Geržiniča

V Peterlinovi dvorani v Trstu Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta prirejata v **ponedeljek, 9. novembra, ob 20.30** razgovor o spominih šolnika, glasbenika, publicista in urednika prof. Alojzija Geržiniča Od Save do Srebrne reke. Nedavno so izšli pri založbi Mladika v Trstu kot prvi zvezek zbirke Zapisi iz zdomstva.

Knjiga, ki jo je uredil Ivo Jevnikar, obsega 422 strani in veliko dokumentarnih fotografij. Avtor opisuje svoje življenje in delo ter razmišlja o družbi in problemih, kot jih je doživljal v vseh "treh Slovenijah": v rodni Ljubljani, a tudi v Mariboru in Kočevju; nato v Trstu pod nemško zasedbo in takoj po njej, ko si je prizadeval za širjenje in uzakonitev slovenskega šolstva; končno v begunskih taboriščih v Italiji in med Slovenci v Buenos Airesu, kjer je na kulturnem področju sooblikoval "slovenski čudež v Argentini".

Pred samim razgovorom bo Lučka Kremžar odprla razstavo Geržiničevih publikacij, ki jih je za to priložnost pripravila Knjižnica Dušana Černeta. O knjigi pa bosta spregovorila literarni zgodovinar in publicist prof. Matija Ogrin iz Ljubljane ter avtorjeva hčerka Teodora Geržinič iz Buenos Airesa, ki je tokrat prvič v Evropi.

ZKB / Nagrade ob Svetovnem dnevu varčevanja

Kot je zapisano v njeni tradiciji, je Zadruga kraška banka ob svetovnem dnevu varčevanja tudi letos nagradila najuspešnejše učence petih razredov osnovnih šol in najboljše dijake zadnjih

Foto Damj@n

razredov srednjih šol v šolskem letu 2014/15. Na slovesnosti je predsednik Kovačič nagradil učence iz slovenskih in italijanskih šol iz openskih, dolinskih, miljskih in nekaterih tržaških večstopenskih šol. Slovesnost je bila v konferenčni prostorih bančne ustanove na Opčinah v četrtek, 29. oktobra.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV Na večeru je bil govor o liku papeža Frančiška

Sedanji Petrov naslednik išče najprej ljubezen, šele nato teorijo

Večer, ki ga je Društvo slovenskih izobražencev priredilo v ponedeljek, 26. oktobra, je potekal le nekaj dni po koncu sinode, ki jo je Cerkev posvetila družini. V Peterlinovi dvorani je ta dogodek posredno odmeval, saj je bilo osište debatnega dogodka prvenstveno usmerjeno v razčlenitev osebnosti papeža Frančiška: sinoda oziroma odzivi nanjo ter njen razplet predstavljajo vsekakor barometer razmerja, ki ga po eni strani papež sam zasleduje v prevetritvi cerkvene ustanove, po drugi pa skladnost Cerkev kot take v odnosu do svoje dvatisočletne dediščine. Drugače rečeno: ali Cerkev sledi smernicam, ki jih je sedanji Petrov naslednik začrtal? Posredno so s svojimi razmišljanji na to vprašanje odgovorili filozof

p. Edi Kovač, sociolog Igor Škamperle in urednik spletnega portala Časnik. si Aleš Maver. Kot je v svojem uvodu nakazal moderator večera Tomaž Simčič, se papež Frančišek sooča z vsemi tematikami, tudi s takimi, ki se jim morda Cerkev na krajevni ravni oziroma ustanova kot taka raje izogiba (vprašalnik ankete, s katerimi so bili verniki poklicani, da v svojih župnijah prispevajo doprinos k razpravi, ni vseboval nekaterih kočljivih tematik, ki jih je nato papež jasno predstavil). In ravno v tem je tičala srčika debate v Peterlinovi dvorani: ali je papež Frančišek Božji človek ali populist.

Igor Škamperle in predvsem Edi Kovač sta se vsak s svojega gledišča opredelila za prvo opcijo. "Očitajo mu, da izrablja retoriko, ki ne sloni na vsebini. Mislim pa,

nost-ljubezen-Božje usmiljenje temelji v globoki inteligenci, na močnem intelektualnem naboju". Se pravi, da sedanji Petrov naslednik želi "do konca izpeljati

nanila, Frančišek ali Jezus Kristus? Aleš Maver je nato svoje razmišljanje razširil na svetovne dinamike. Glede na hude težave in na nasilje, ki ga doživljajo kristjani na Bližnjem vzhodu, je bila reakcija sedanjega Petrovega naslednika preveč hladna. "Molčal je, ko ne bi smel molčati tudi glede ukrajinske krize. Zmotno je mislil, da je mogoče najti modus vivendi z velesilami in njihovimi geopolitičnimi računici", je dejal ter dodal, da si je papež ob enem s tihom, a neprikrito podporo Assadovemu režimu zavezal roke nad kruto usodo tamkajšnjih krščanskih skupnosti.

V debati je bilo med občinstvom slišati tudi

kritiko na račun papeža, češ da v času argentinske diktature ni v dovoljni meri pomagal nekaterim duhovnikom in da se po demokraciji ni zavzel za lustracijo. Občinstvo se je nato tudi spraševalo, kako bo papež glede na svoja prepričanja vzporedil cerkveno doktrino in postopek interpretacije Svetega pisma, ki jo narekuje tudi sodobno doživljanje verskih resnic. Glede te teme je bil Kovač jassen: "Evangelij je za papeža Frančiška živa beseda, ki ji lahko sledimo tudi danes. Nobena doktrina ti ne more podariti Boga, če ga nimaš že v sebi..." Zanimiv pa je bil pogled Aleša Maverja glede na vprašanje sekularizacije Cerkev. Dejansko je življenjski standard evropskega in zahodnega sveta visok: ta sistem ni zato v sovokuju z apelom (predvsem papeževim), ki opredeljuje pojem o 'revni Cerkvi'. Kako torej vzporediti ta dva nasprotna si pola? Tudi s tem se bo moral papež soočiti, naj bo sam populist ali Božji človek.

Na začetku večera se je predsednik DSI Sergij Pahor spomnil nedavno preminulega Franceta Bučarja: eden izmed očetov slovenske osamosvojitve je bil v preteklosti tudi predavatelj na Drgi.

IG

Foto Damj@n

Božjo dobroto in usmiljenje". Ta vidik večkrat po pomoti istovetimo s populizmom in demagogijo. Dejstvo pa je, da se papež s tako vnmom postavlja na stran sprevrženec, zapornikov, ločencev. To je praksa ljubezni, iz katere bo nato po sili razmer nastala dogma. Res je, da se v kaosu, ki jo doživlja sedanja družba, nekateri raje opredeljujejo za red in tradicijo. "Cerkev ne sme stremeti po 'zapovedovanju', ampak mora najprej prodreti v dušo in srce ljudi", je dodal Škamperle. Drugačnega mnenja pa je bil Aleš Maver. "Ali ljudje prislunhejo besedam papeža zato, ker jih nagovarjajo s tem, kar želijo slišati, ali zato, ker Frančišek oznanja evangelij", se je vprašal. In še: "Ali je papež nasledel modi lovljenja rekordov in se tako ujel v medijsko konstrukcijo"? S svojim nastopom in pristopom, ki je popularen, se je zaprla možnost razprave o kritični presoji o njegovih odločitvah: "Papeža zato ne smemo kritizirati po istem načelu, na podlagi katerega je bilo mogoče zavzeti odklonilno stališče do njegovega predhodnika Benedikta, češ da je bil nazadnjaški", je dejal Maver. Glede na tako nekritično diskriminacijo, ki jo do papeža ima javnost, kdo je potem-takem v središču krščanskega oz-

GLASBENA MATICA Nagrada Gojmir Demšar

Prejemnik je Max Zuliani

Foto Damj@n

V sredo, 28. oktobra 2015, so v prostorih Glasbene matice prvič podelili nagrado, poimenovano po pianistu in pedagogu ter dolgoletnem ravnatelju Glasbene matice Gojmirju Demšarju. Prejemnik nagrade, ki želi spodbuditi nadaljnji študij mladih pianistov šole Kogoj v deželni razsežnosti, je Max Zuliani iz razreda Tamare Ražem Locatelli. Priznanje mu je izročila Demšarjeva hčerka Maja.

Na podelitvi so spregovorili ravnatelj glasbene šole Bogdan Kralj, ki je podal življenjski prerez prof. Demšarja, predsednica šole Milena Padovan, ki je obrazložila vzgibe za nagrado, in Tomaž Simčič, nekdanji Demšarjev učenec, ki je z glasbenega in pedagoškega vidika osvetlil lik mentorja. Nagrado so letos prvič podelili ob

stoletnici rojstva glasbenika. Želja družine in Glasbene matice pa je, da bi v Demšarjev spomin ustanovili sklad, ki bi redno iz leta v leto nagradil prizadevanja mladih pianistov in jim pomagal na nadaljnji študijski poti. Večer je sklenil prisrčen nastop mladega nagrajenega pianista, ki si bo gotovo – tudi na podlagi tega priznanja – še bolj uspešno utiral pot v svet glasbe.

V petek, 6. novembra, ob 18.30 pa bo v dvorani Zadruga kraške banke na Opčinah ob odprtju novega šolskega leta podelitev priznanj učencem GM, ki so se z najboljšimi rezultati izkazali v lanskem šolskem letu. Ob enem bodo podelili tudi spričevala gojencem, ki so uspešno opravili izpite na Videmskem konservatoriju.

Ob prazniku Vseh svetih se je tudi naša narodna skupnost poklonila spominu na preminule na simbolnih postojankah tržaške pokrajine. Vrh svečanih obiskov, ki so se zvrstili tudi na Kontovelu, v Križu, Bazovici, na tržaškem pokopališču pri Sv. Ani, v Miljah, Dolini, Barkovljah, na Katinari in pri spomeniku bazoviškim junakom na bazovski gmajni, je bil kot vsako leto v Rižarni. Na kraju trpljenja mnogih nedolžnih pri Sv. Soboti so bili prisotni delegacije nekdanjih borcev, veteranov, primorskih občin, občin tržaške pokrajine, pokrajinske uprave in krajevnih organizacij nekdanjih partizanov in internirancev, predstavniki krovnih organizacij SSO in SKGZ ter stranke Slovenska skupnost. Spominu žrtev se je poklonila tudi državna delegacija RS: v Rižarni je med drugim spregovoril predsednik državnega sveta Mitja Bervar, ki sta ga spremljala poslanca Državnega zbora Tilen Božič in Matej Tašner Vatovec ter generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš.

S 1. STRANI Paritetni odbor / SSO in SKGZ

Slovenski jezik ...

O tem načrtu je spregovorila predsednica paritetnega odbora Ksenja Dobrila na srečanju, ki ga je v sredo, 28. oktobra 2015, na sedežu predsedstva dežele v Trstu imela s predsednikoma krovnih organizacij SSO in SKGZ, Walterjem Bandljem in Rudijem Pavšičem. Onadva sta priložnost izrabila tudi zato, da sta pogovor razširila še na druge tematike, ki se posredno in neposredno vežejo na pristojnosti in delovanje paritetnega odbora.

“Osnutek našega predloga gre v smer reorganizacije sredstev in ustanovitve mreže za storitve v slovenskem jeziku. Pri tem bo središčno vlogo odigrala dežela FJK, ki bo nato posameznim občinam oziroma medobčinskimi teritorialnim unijam in drugim koncesionarjem zaupala udejanjanje tega načrta. Namen storitev je poenotenje ponudbe za potrebe, ki zadevajo tolmačenje, prevajanje dokumentov, rabo pravnega jezika, prevajalsko in novinarsko službo, informatiziranje portalov, ki jih ponujajo storitve na posameznih sektorjih, od zdravstvenega do deželno šolskega. Na podlagi tega načrta se bodo okoristili posamezni informacijski sistemi na občinskih nivojih, kjer bo mogoče servisirati portale v slovenskem jeziku”, je dejala predsednica Dobrila. Načrt lahko računa na 8. člen zaščitnega zakona, ki mu finančno podlago zagotavlja

15., 16. in 21. člen istega zakona. Celoten znesek finančnega kritja zaščitnega zakona znaša okrog 9 milijonov evrov, “zadnja leta smo za osmi člen uporabili 2,5 milijona evrov. Ta znesek bi morali ohraniti tudi v naslednjih letih.

Rudi Pavšič, Walter Bandelj in Ksenija Dobrila (foto IG)

Naš končni namen je ta, da prevajalske usluge in izvajanje tega člena v sklopu krajevnih avtonomij institucionaliziramo z vzpostavitvijo sistemske strukturne službe, tako kot je po zakonu predvideno”. Predsednika krovnih organizacij Bandelj in Pavšič sta to potezo podprla, izpostavila pa sta, da se tega sredstva morajo posluževati bodisi javne uprave, vključno s tistimi, ki jih vodijo slovenski predstavniki, bodisi manjšinci sami, ki morajo od javnih ustanov zahtevati, da izkoristijo možnosti, ki jih zakon za to namenja. Pavšič je poudaril, da bi lahko v tem načrtu bili soudeleženi manjšinski dejav-

niki, ki se zaradi svojega poslanstva že itak ukvarjajo s temi vprašanji. Ksenja Dobrila je glede tega naglasila predvsem vprašanje informatizacije v slovenskem jeziku, obenem je poudarila tudi dosedanje pomanjkljivo udejanjanje jezikovnih pravic s strani nekaterih javnih služb, npr. tržaškega zdravstvenega podjetja. Prav tako je potrebno čim prej vzpostaviti socio-psiho-pedagoško službo za Slovence po standardu, ki smo ga bili deležni v 80. letih prejšnje-

ga stoletja: “Ta ustanova ponuja namreč take usluge, psihološke, logopedске in druge, ki jih slovenski otrok ne more koristiti v italijanskem jeziku”. Predsednica Dobrila je omenila še postavko šolske reforme *Dobra šola*, ki spodbuja tesnejšo sodelovanje s sorodnimi ustanovami v Sloveniji. Pri tem nastaja problem zaradi zakonodaje, ki uravnava prehod meje mladim pod 14. letom, za kar bi bilo potrebno v sozvočju s kvesturami izdati potrebna pooblastila. Predsednica je obenem omenila še vprašanje Narodnih domov. Razpadajoče poslopje pri Sv. Ivanu (za katerega si je močno prizadeval pokojni svetnik SSK

Mirko Špacapan) bi lahko po njenem mnenju izkoristili za potrebe svetoivanskega šolskega pola, temeljito je potrebno tudi proučiti morebitno namembnost poslopja na ul. Filzi: o tej tematiki naj bi pristojni v manjšini do konca leta imeli posebno srečanje.

Šlo je za iskreno soočanje, ki je obrodilo vrsto obvez, prvenstveno to, da se morata krovni organizaciji v tesnem sodelovanju s paritetnim odborom zediniti ob nekaterih ključnih vprašanjih, ki zadevajo sedanost in prihodnost slovenske manjšine: na primer glede izvajanja določil zaščitnega zakona. Bandelj je med prioritete uvrstil tudi še vedno kočljivo tematiko slovenske sekcije na konservatoriju Tartini in še večje prizadevanje v zvezi s poučevanjem slovensčine v italijanskih

šolah. Prav tako je nedavna deželna reforma krajevnih uprav povzročila pravi plaz na nivo zaščite slovenske manjšine: predsednica paritetnega odbora se je obvezala, da bo v odboru zahtevala od članov skupno stališče v zvezi s kršenjem zaščitnega zakona s strani reforme same. Predsednici Debora Serracchiani mora biti jasno, da je bilo tako vedenje dežele nedopustno. Najbrž bosta predsednika krovnih organizacij omenjene tematike predstavila tudi na seji vladnega omissija, ki ga bo predsednik, “vice” minister Filippo Bubbico, sklical najverjetneje v drugi polovici novembra.

Obvestila

ZKB vabi člane na območna srečanja: v četrtek, 5. novembra, ob 20. uri na sedež ZKB na Opčinah; v ponedeljek, 9. novembra, ob 20. uri na sedež SKD Igo Gruden v Nabrežini; v torek, 10. novembra, ob 20. uri na sedež SKD Valentin Vodnik v Dolini. Prijava v tajništvo na tel. št. 040-2149200, v podružnicah ali na clanisoci@bcccarso.it.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 9. novembra, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na predstavitev spominov šolnika, glasbenika, publicista in urednika prof. Alojzija Geržiniča Od Save do Srebrne reke. O njej bosta spregovorila prof. Matija Ogrin iz Ljubljane in avtorjeva hčerka Teodora Geržinič iz Buenos Airesa. Lučka Kremžar pa bo predstavila razstavo Geržiničevih del, ki jo je pripravila Knjižnica Dušana Černeta.

Slovenska maša v ul. Risorta 3 je vsak četrtek ob 9. uri.

Radijski oder sporoča, da se vpijujejo abonmaji za 18. Gledališki vrtljak od ponedeljka do petka, od 9.00 do 16.30, po telefonu na

številki 040 370846 ali osebno na ul. Donizetti 3, III. nadstropje (pozvoniti Mladika).

Slovenska prosveta in Zveza cerkvenih pevskih zborov vabita na 3. Srečanje mladinskih pevskih zborov. Sodelujejo: Mlajši dekliški zbor KD Barkovlje (vodi Aleksandra Pertot), Dekliška skupina Bodeče Nežice (vodi Mateja Černic), Mladinski zbor Sweethearts iz Dobre vasi na Koroškem (vodi Anna Pasterk) in Dekliški pevski zbor Glasbene šole Koper (vodi Maja Cilenssek). Srečanje bo v soboto, 14. novembra, ob 19. uri v dvorani Marijinega doma - ul. Risorta 3, Trst.

Narodna in študijska knjižnica na ul. S. Francesco je odprta od 10. do 18. ure vsak dan, razen ob sobotah.

Darovi

V spomin na Silvia Šuligoja darujejo: žena Darka in sinova Danijel in David 100,00 evrov za misijonarja Pedra Opeko in 50,00 evrov za Novi glas; Lenčka in Boris Zidarič 30,00 evrov za misijonarja Pedra Opeko; Olga in Vinko Ščurek 50,00 evrov za slovenske misijonarje.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

REVILIO CERKVENIH ZBOROV DEVINSKE DEKANIE

nedelja, 8. novembra, ob 18. uri
župnijska cerkev sv. Janeza Krstnika v Štivanu

GREGORČIČEVA DVORANA Sindikat slovenske šole

Dokončno besedilo odloka buri duhove

O ministrskem odloku, ki bi moral t. i. reformo *Dobra šola* uskladiti s potrebami šole s slovenskim učnim jezikom, smo pisali pred nekaj tedni. Takrat je namreč poslanka Demokratske stranke Ta-

Naglasil je zlasti vprašanje avtonomije, ki krči samostojnost Urada za slovenske šole, prav tako vzbuja skrb odsotnost določila o financiranju šol iz sklada za redno delovanje: glede tega je bilo rečeno, da bo tematika ‘naknad-

sodelovanju z Republiko Slovenijo na šolskem področju in o tem, da bodo slovenske šole imele posebne inšpektorje; Dobrilo-va pa je razočarana nad dejstvom, da razdelek zakona, ki obravnava digitalizacijo, ne odgovarja pričakovanjem, kot tudi ne obravnava v zadostni meri pristojnosti Urada za slovenske šole.

Med debato so se oglasili Livio Semolič, šolnik in vodilni pri krovni organizaciji SKGZ, ravnateljica večstopenske šole Doberdob Sonja Klanjšček, Tomaž Simčič iz Deželnega šolskega urada, in Peter Černic, profesor na licejskem polu v Gorici in nov slovenski predstavnik v Višjem šolskem svetu. Z več strani je bilo slišati ostre kritike na račun dekreta. Zlasti Peter Černic je bil mnenja, da potrebuje odlok globok preustroj, ki naj poseže v njegovo vsebinsko raven. Besedilo namreč glede didaktične kompetence ne jamči enakosti med slovenskimi in italijanskimi šolami, kar je razvidno na primer na področju digitalizacije, kjer po sili razmer slovenska šola nima enakih možnosti kot večinski inštituti. Peter Černic in Sonja Klanjšček sta se jasno zavzela tudi za enakovreden položaj, ki naj ga Urad za slovenske šole ima v odnosu do svojih sogovornikov: to je na podlagi zakona iz leta 1961 dejansko samo ministrstvo, ne pa Deželni šolski urad. Livio Semolič pa je zaradi okoliščin predlagal, naj se cilji dosejajo postopno in naj se pri tem manjšina posluži vseh sredstev, ki jih sistem daje na razpolago, kot na primer projekt dežele FJK za prevajanje in dvojezičnost. Oglasila se je tudi generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš, ki je slovenski šoli v Italiji ponudila pomoč matične domovine, sicer pod pogojem, da se jasno začrta jo koordinate ustreznega posega.

Tamara Blažina, Ksenija Dobrila in Joško Prinčič (foto Damj@n)

mara Blažina na tiskovnem srečanju spregovorila o morebitnih potezah, ki bi to uskladitev uresničile: dokončno besedilo ministrstva pa je bilo drugačno od tistega, kar je manjšina pričakovala, saj je pravni urad ministrstva iz tega izločil norme, ki niso bile vezane na vsebino samega zakona.

O tej tematiki je bil govor v petek, 30. oktobra, na srečanju v Gregorčičevi dvorani, ki ga je priredil Sindikat slovenske šole. Uvodne misli je povedal tajnik sindikata Joško Prinčič, da bi dejansko povzel razočaranje nad razpletom dogodkov. Prinčič je namreč jasno obsodil odsotnost nekaterih postavk, ki bi bile v sklopu preustroja italijanskega šolskega sistema ključnega pomena za razvoj slovenske šole.

no obravnavana’. Prinčič je razočaran tudi zaradi odsotnosti določila o ločenem seznamu učnega in neučnega osebja (upravnega in tehničnega) in norme, ki obravnava priznavanje univerzitetnih diplom. Če temu prištejemo nerešeno vprašanje osebja šolskega urada in priznavanja samega Sindikata slovenske šole, je slika o ‘naši Dobri šoli’ še bolj temna. Poslanica Tamara Blažina in predsednica paritetnega odbora Ksenja Dobrila sta ob splošnem razočaranju omenili dejstvo, da odlok vsekar na splošno prinaša pozitiven odnos do slovenskega jezika. Blažinova je glede tega izpostavila, da v dokončnem besedilu odloka določilo o preverjanju znanja slovenskega jezika za upravno in tehnično osebje, o

PROVINCIA
di TRIESTE

OBČINA REPENTABOR
v sodelovanju s
POKRAJINO TRST

vabi na

koncert simfoničnega orkestra CANTABILE iz Logatca

Solisti:

Mojca Bitenc - sopran
Blaž Gantar - tenor
Tina Simonič - violina
Eva Vrtačnik - oboa

Nedelja, 8. novembra 2015 ob 18.30
v občinski telovadnici v Repnu

Poprave brošure ne bo!

Videmska pokrajina zatajuje del Slovencev

Videmska pokrajina ne bo popravila sporne brošure *Tre lingue per una specialita'* (Trije jeziki za eno specialnost) o slovenski manjšini, ki jo je izdala ob evropskem dnevu jezikov in jo namerava razdeliti po šolah. V njej so namerno izločili sedem občin, v katerih je slovenska manjšina uradno priznana. Gre za občino Rezija in večjezične občine Ahten, Čedad, Fojda, Neme, Prapotno, Tavorjana.

Pokrajinski svet je 27. oktobra zavrnil resolucijo svetnika Fabrizia Dorboloja (SEL), ki je zahteval popravke v brošuri. Proti resoluciji je glasovala desnosredinska večina z izjemo svetnika Nina Brune (UDC), ki se je vzdržal. Večini sta se pa pridružila še svetnika DS Luciano Cicogna in Gabriele Pitassi.

Andrea Simone Le-russi, pokrajinski tajnik DS, se je vzdržal. Tako so za resolucijo ob samem Dorboloju glasovali le svetnik furlanskih avtonomistov Federico Simeoni in trije svetniki DS Arnaldo Scarabelli, Carmen Galdi in Alberto Soramel. Glasovanja se niso udeležili ostali trije svetniki DS Salvatore Spitaleri, Franco Lenarduzzi in Erica Gonano.

Dorbolo' pa je razočaran nad obnašanjem opozicijske demokratske stranke. "Kakšno igro igra DS? Ali za DS v Reziji ni Slovencev? Potrebno je resno politično preverjanje na območju videmske pokrajine, kjer je prisotna slovenska manjšina. V statutih medobčinskih zvez niso zaščitili Slovencev, zdaj zatajujejo slovensko manjšino v Reziji, Neme, Ahtnu in Tavorjanu... Čim prej moramo stvar razčistiti! S tem da so njeni svetniki glasovali proti resoluciji, se vzdržali ali bili odsotni, niso zagrešili proti moji stranki SEL, ampak proti Slovincem v Terskih dolinah in Reziji", je napisal Dor-

bolo' na svojem Facebook profilu. "Zdaj bo moral zadevo vzeti v pretres paritetni odbor za slovensko manjšino", je dodal.

Že ob sami predstavitvi 26. septembra, ko je pokrajinski predsednik SSO Riccardo Ruttar javno opozoril, da v brošuri ni Rezije, si je odgovornost za zatajitev prevzel sam predsednik Pokrajine Videm Pietro Fontanini (Severna liga). Nato sta v zvezi s

prisotna slovenska jezikovna manjšina, s sklepom pokrajinskega sveta št. 36689/2001. Zaradi tega ocenjujemo, da je v očitnem nasprotju z državnim zakonskim določilom dejstvo, da omenjenih občin niso vključili v informativno brošuro. Potrebno je tudi upoštevati, da skoraj vse izključene občine že več kot petnajst let, začenši z letom 2001, koristijo finančna sredstva, ki so predvidena na podlagi omenjenega zaščitnega zakona št. 38/2001.

Upoštevajoč, kar je navedeno, se nam zdi neprimereno in zavajajoče, da brošuro razdeljujejo po šolah", poudarjajo deželni predsednik SSO Walter Bandelj, pokrajinski predsednik SSO Riccardo Ruttar, deželni predsednik SKGZ Rudi Pavšič in pokrajinska predsednica SKGZ Luigia Negro. Zaradi teh razlogov štirje predsedniki prosijo, "da se uradno preveri vsebina brošure in se vključijo potrebne dopolnitve v zvezi z izključenimi občinami. Če to ne bi bilo mogoče, pa naprošamo, da se ustavi razdeljevanje brošure in se vsi izvodi umaknejo iz javnosti". Med razpravo je Fontanini jasno odgovoril: "Kar smo pozabili, je vključiti med manjšinske jezike, ki jih govorimo, rezijanščino. To je slovanski jezik, ki nikakor ni slovenski. To je tudi uradno stališče Pokrajine Videm in trditi, da v Reziji govorijo slovensko, je laž!" Fontaninijevo prepričanje pa je v nasprotju s tem, kar je ugotovila jezikovna stroka, saj lingvisti obravnavajo rezijanščino kot prehodno narečje med koroškimi in primorskimi narečji slovenskega jezika.

U. D.

sporno brošurico Fontaniniju pisali krovni organizaciji SSO in SKGZ. "Dekret predsednika republike z dne 12. septembra 2007 določa področje izvajanja zakona št. 38 z dne 23. februarja 2001 *Norme za zaščito slovenske jezikovne manjšine v deželi Furlaniji Juljski krajini* (Uradni list št. 56 z dne 8. Marec 2001), temu je priložen seznam občin in zaselkov, kjer se izvajajo določila. Na podlagi tega seznama se zaščitni zakon v videmski pokrajini izvaja v osemnajstih občinah: Attimis-Ahten, Cividale del Friuli-Čedad, Drenchia-Dreka, Faedis-Fojda, Grimacco-Grmek, Lusevera-Bardo, Malborghetto-Valbruna/Naborjet-Ovčja vas, Nimis-Neme, Prepotto-Prapotno, Pulfero-Podbonesec, Resia-Rezija, San Leonardo-Sveti Lenart, San Pietro al Natosone-Špeter, Savogna-Sovodnja, Stregna-Srednje, Taipana-Tipana, Tarvisio-Trbiž, Torreano-Tavorjana. Upoštevati je treba tudi, da je videmska pokrajinska uprava določila območje, na katerem je

le-ta je pripravila skupno poročilo o zgodovinskih dogodkih na narodnostno mešanem področju od 18. stoletja do leta 1954. Gabrovce je poudaril, da je to poročilo izjemnega pomena in bi ga morali poznati tako Italijani kot Slovenci, pravzaprav bi moralo biti uvrščeno med obvezno učno snov. Tudi na Videmskem so polagali vence pred spomeniki žrtvam v 2. svetovni vojni in padlim partizanom, dan pred Vsemi svetimi je v Čedadu položil venec pred spomenik padlim borcem tudi minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc pa tudi sicer sta tako SKGZ kot SSO organizirala polaganje vencev po raznih krajih v Beneški Sloveniji in Reziji.

Ob Vseh svetih Poklon umrlim tudi v Gonarsu in Čedadu

Kot vsako leto so tudi letos v Gonarsu priredili slovesnost na dan Vseh svetih. Občinska uprava, visoka delegacija Republike Slovenije ter dele-

ri izstopal poseg podpredsednika deželnega sveta FJK Igorja Gabrovca, ki je izpostavil predvsem zgodovinsko poročilo italijansko-slovenske komisije zgodovinarjev,

Kostnica v Gonarsu (foto JMP)

Kanalski Slovenec osvojil pokal v gorskem teku "Skyrunner word series"

Žabničan Tadei Pivk se je povzpел na svetovni vrh

Tadei Pivk, 34-letni Slovenec iz Žabnic v Kanalski dolini, je osvojil svetovni pokal v gorskem teku Skyrunner word series v dresu kluba Aldo Moro-Team Crazy Idea. V skupnem seštevku je Pivk (393,6 točk) premagal Španca Manuela Merillasa Moledo (357,6 točk) in Švičarja Martina Antamatena (328,4 točk). Gre za izjemen dosežek, ki je v čast vsem Slovincem v Italiji. Pivk je včlanjen v združenje Cernet in so mu na odprtju sedeža v Ovčji vasi čestitali s transparentom. Pivk je tudi prvi italijanski državljani, ki je zmagal na zahtevnem tekmovanju. Letos je bil prvi v Zegami (Španija) in v Canazei (Italija), drugi v Montani (Združene države Amerike) in Limone sul Garda (Italija) ter tretji v Hong Kongu (Kitajska). Obenem je letos postal tudi evropski in italijanski prvak. Po osvojenem svetovnem pokalu je dal intervju za Okno v Benečijo, radijsko oddajo za Slovence v videmski pokrajini, ki je na Radiu Spazio vsako soboto ob 21. uri.

Kako doživljate ta vaš uspeh? S tem uspehom sem zares zadovoljen in vesel; te dni je še evforija. Tudi se ti ne zdi res, da si zmagal. Zares lepo je po toliko letih treninga. Doseči te rezultate je odlično.

Za večino naših bralcev je gorski tek neznana športna panoga. Ali bi lahko razložili, katere

so njene glavne značilnosti? Tega športa res ne pozna veliko ljudi. Pri skyrunningu je treba teči v visokih gorah. Glavni pravili sta, da proga mora biti dolga vsaj 20 km in imeti vsaj 1600 m višinske razlike. Najlepše pri tem špor-

Pri pripravi me spremlja trener, ki je tudi fizioterapevt in osteopat. Imenuje se Luigino Boccolini in prihaja iz Čedada. Njega poznam že štiri leta, in odkar ga poznam, sem se izboljšal. Upamo, da se bomo še izboljšali.

tu je vsekakor to, da tekaš v gorah.

Sicer že veliko let tekmuje na tem področju. Ali bi lahko na kratko predstavili svoje dosežke?

Res je, že veliko let tekmuje. Moji največji dosežki segajo v zadnja štiri leta, ko sem postal italijanski prvak; pred dvema letoma sem bil tretji na tekmovanju za evropski pokal; potem ko sem pred dvema letoma bil peti in lani četrti, sem letos končno zmagal svetovni pokal.

Kako navadno poteka vaš trening?

Treninji so kar težki. Večkrat na teden imam tudi dva treninga na dan - zjutraj in zvečer. Tečem, kolesarim - in, da bi imel več moči, hodim v telovadnico, saj hribi zahtevajo precejšnjo moč.

Kdo vam pomaga pri pripravi?

Doma ste iz Žabnic - ali je vaš domači kraj vplival na to, da ste postali prav gorski tekač?

Kraj gotovo vpliva; živim med hribi in tako sem se nekoč odločil, da grem na enega; ko prideš na izbranega in tam na vrhu vidiš še več, še dlje, želim iti še na drugega... Tako gre naprej, iz leta v leto obiščeš vse gore, potem pa je spet lepo iti gor še kdaj.

Ste mlad Žabničan, ki je ostal na vasi. Ali ste se sami odločili za to ali so vas okoliščine privedle do tega?

Ja, sem iz Žabnic in sem ostal tukaj. Delam tudi na trbiških in višarskih žičnicah. Vesel sem, da sem ostal tukaj; čeprav je težje živeti v hribih, se vendar po mojem tu lahko še živi. Letos sem bil tudi v Hong Kongu, ki je ogromno mesto; tam zame ne bi bilo pravega življenja, ker vse poteka tako hitro in je tam tudi veliko smoga. V hribih pa se še da živeti dobro.

Še zadnje vprašanje: Tadei z "i-jem" ali z "j-jem"?

Tadei z navadnim "i-jem": mama mi je dala to slovensko ime. Potem pa jo moram vprašati, ali ga je malce poitalijančila z navadnim i-jem.

Luciano Lister

Lep praznik sekcije zveze Slovinci po svetu 40-letnica društva Benečanov Liegeju

Kot vsako leto so v Liegeu člani in prijatelji društva Zveze Slovencev po svetu končali svoje delovanje z velikim praznikom. Letos je bil praznik posebno velik

in zelo aktivna skupina. Priznati moramo starejšim članom, da so vzgojili lepo in številno skupino mladih, ki so prevzeli vodstvo in delo med našimi ljudmi. V nedeljo, 27. septembra, se je v

in vesel, ker je društvo praznovalo 40. obletnico ustanovitve. Zveza se je rodila v Švici leta 1968 in se je takoj začela širiti po celi Evropi, najprej so bili v Belgiji v kraju Tamines in kmalu zatem so začeli tudi v Liegeu. To je bilo leta 1975. Štirideset let ni malo, Beneški Slovinci v tistem kraju pa niso popustili in so še vedno močna

kraju Flemalle zbralo več kot 150 ljudi. Predsednik in cel odbor sta poskrbela ne samo za kosilo z domačimi dobrotami, ampak tudi za predstavitev naše kulture in naših krajev. Na ogled in na prodaj so bile knjige, dvd, brošure... Predsednik društva Nathan Carlig (njegov nono je bil iz Podbarne in je delal v rudniku) je pozdravil po slovensko in po franco-

ske ter nato v italijanščini na kratko opisal štiridesetletno delovanje društva, ki je zares bogato. Njemu so ob tej priložnosti podelili plaketo.

Posebno priznanje sta dobila prisotna, nekdanja predsednika Eligio Floram in Nicole Feletig. Ravnatelj Zveze Renzo Matteligi je priznanje, namenjeno prvemu predsedniku pok. Pasquale Tomasetigu, izročil njegovemu sinu. Za dolgo in vztrajno delo so poseben dar prejeli člani prvega odbora: Gina Gariup, Silverio Oballa, Gemma in Luigi Caucig.

Na to lepo obletnico so prišli tudi predstavniki drugih društev, ki vedno sodelujejo s Slovinci v Liegeu: predsednik društva "Bellunesi nel mondo", člani društva "Cyclo-club de Rocourt" in predstavniki beneškoslovenskega društva v Taminesu.

Na beneškem prazniku ni mogla manjkati harmonika, zanjo je poskrbel Adriano Crainich, ki se je zares pošteno spotil pri nategovanju njenega meha, ko je po kosilu zaigral nekaj pesmi. Vsem tistim, ki si neurtudno prizadevajo in so poskrbeli za ta praznik, velik "Bog lonaj" s strani vseh Slovencev po svetu.

Z. I.

Začela se je kampanja za referendum, ki bo odločal o položaju družine

Predčasne parlamentarne volitve kot mogoč izhod iz krize zaradi prebežnikov!

Zbranost duha, namenjenega mrtvim in njihovim svojcem ob praznikih 1. in 2. novembra, se je – tako terja življenje – umaknila vsakdanjim potrebam prebivanja in nujnostim časa. Vendar pa je prav in koristno, da se ob spominu na praznik Vseh svetih in ob spominu na verne duše ozremo na misel Branka Cestnika, zapisano v njegovem komentarju, objavljenem v slovenskem katoliškem tedniku Družina. Opozoril je na nevarnost poganstva odnosa do duhov, ki je lahko naša stalna spremljevalka. Gre za malikovanje obredov in običajev, ki so daleč od krščanstva. Najbolj razpita je t. i. Noč čarovnic, ki se je pojavila in jo širijo tudi v Sloveniji.

V obdobju, ko nas z vseh smeri obvezuje in preplavlja življenje, pa se vlada, politika, organizacije civilne družbe in tudi posamezniki in njihove družine še zmeraj soočajo s temo o prebežnikih. Oblast, to pa je vlada, ne sprejme učinkovitih ukrepov, s katerimi bi preprečila ali vsaj bistveno zmanjšala prihajanja novih skupin prebežnikov. Premier Miro Cerar je politično obračunava s predsednikom SDS Janezom Janšo, ki zaman navaja svoj načrt za zajezitev krize s prebežniki. Zaradi vseh vrst obotavljanj ob tem vprašanju v vrhovih izvršilne oblasti in leve politične opcije je nemara že

ogrožena suverenost Slovenije in lahko bi se zgodilo, "da se ljudstvo samo zgane in ukrepa. Kaže, da tiste, ki odločajo, ne skrbijo napovedi, da bi del prebežnikov bližnjo zimo preživel v Sloveniji, v breme in na račun slovenskih davkoplačevalcev. Oblastniki so tudi ravnodušni ob dejstvu, da je Slovenija edina država v Evropi, ki je dejansko ohranila socializem. Vlada se tudi ni izrekla o pamfletu, ki ga je sprejelo Društvo novinarjev Slovenije in ima naslov *Recimo ne sovražnikovu govoru*. V tem dokumentu vse, ki imajo pomisleke ali kritično razmišljajo o prebežnikih, označujejo, da so sovražni in nestrpnosti do prišlekov, nemara celo fašisti, rasisti in islamofobi.

Na omenjena stališča Društva novinarjev Slovenije se je ostro odzvalo Združenje novinarjev in publicistov, druga novinarska organizacija, ki jo vodi Tino Mamič. V tej so slovenski javnosti in politiki v odprtem pismu sporočili, "da smo Slovenci v Društvo novinarjev dobili versko moralno policijo, navdihneno s slogom

iranske teokracije, ki nam bo solila pamet, kaj smejo časnikarji pisati in celo misliti".

Kot že zapisano, se vlada do dokumenta Društva novinarjev Slovenije doslej ni opredelila. Tudi ni odgovora na trditve

Murskosobotski škof Peter Štumpf

Janeza Janše, dr. Dimitrija Rupla in drugih osebnosti iz kroga osamosvojiteljev, da vlada s politiko in odnosom do prebežnikov žali in poskuša razvrednotiti tudi njih. Antropologinja in politična analitičarka Maja Sunčič pa se je v komentarju, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter, zavzela, da v Sloveniji zaradi begunske krize razpišejo nove

predčasne parlamentarne volitve. Zatrjuje, "da bi bile volitve edina prava rešitev, saj Cerarjeva vlada na prejšnjih volitvah ni dobila mandata za reševanje begunske krize, njena dosedanja politika pa Slovenijo več kot očitno vodi v zmedo in nasilje". Na zaplete in krizo v državi se je nenavadno ostro in obtožujoče odzval murskosobotski škof Peter Štumpf, kar je vzbudilo, tako se zdi, nelagodje v drugih cerkvenih okoljih. Murskosobotski škof tako opozarja, "da so človekoljubne organizacije utrjene, slovenska država pa je brez pravih rešitev". Zanj bi bilo lažje prebivati kot prekmurski Slovenec na Madžarskem kot pa v skrajno islamistični Sloveniji. Vprašal se je tudi, "ali se naši voditelji zavedajo odgovornosti, ki jo imajo do Slovencev. Mencavost voditeljev je nelegična, razen če kdo slovenski državi ponuja ogromno denarja, samo da sprejema migrante, ki jih druge evropske države ne bodo več sprejemale. Zanimarjajo se domači ljudje, ki so potrebni pomoči, migranti, med katerimi so mnogi z veliko denarja, ki se bodo ustavili v Sloveniji, pa nam bodo vsiljevali vse, od verskih pa do povsem nesprejemljivih življenjskih navad". Politične razmere v Sloveniji se bodo bržčas še bolj zapletle in tudi zaostrole s pričetkom kampanje za Referendum o

zakonu, ki bi istospolna partnerstva popolnoma izenačil z zakonsko zvezo med možem in ženo. Zahtevo je v kratkem času podpisalo več kot 48.000 volivcev, njihove podpise pa so predstavniki koalicije z imenom *Za otroke gre*, ki je zahtevala referendum o temi, ki razdvaja Slovence, 30. oktobra izročili v Državni zbor. Ta bo na osnovi preverjenih glasov podpore razpisal referendum. Izvedli naj bi ga nekdo nedeljo do konca tega leta. Sovoditeljica koalicije Metka Zevnik poudarja pričanje, "da bodo volivci na referendumu zaščitili otroke, svobodo in družino". Ob izročitvi glasov podpore volivcev referendumu je spomnila na besede papeža Frančiška, ki je dejal, "da družino varujemo zato, ker je naša prihodnost". Za zmago na referendumu se bo morala koalicija z imenom *Za otroke gre* zelo potruditi. Za zmago na referendumu bi moralo glasovati najmanj 20% volilnih upravičencev, to pa pomeni vsaj 340.000 slovenskih volivcev in volivk. Zanikanje hvalisanja vlade! Evropska konfederacija sindikatov je objavila nove podatke o revščini in socialni izključenosti v državah članicah, iz katerih izhaja, da se življenjske razmere v Sloveniji ne izboljšujejo, kot vztrajno ponavlja vlada, ampak poslabšujejo. Po podatkih evropskega statističnega urada Eurostat je revščina ali socialna izključenost v Sloveniji lani ogrozila 20,4% prebivalstva, to pa pomeni 410.000 posameznih oseb. Stanje se je v primerjavi s prejšnjimi obdobji le poslabšalo. Število tistih, ki živijo v tveganju revščine in socialne izključenosti, je bilo lani najnižje na Češkem. Pomislimo, kako pomenljiv je lahko ta podatek za prebivalce v Sloveniji.

Marijan Drobež

Pisma iz druge Gorice

Novogoričani in "Stara" Gorica

Socialna omrežja so, kot vemo, velika izguba časa. Izgovarjamo se, da smo na njih zaradi mnogih pozitivnih vidikov, kot so reden stik s prijatelji in znanci, s katerimi nas sicer ločuje mnogo kilometrov ali prezapolnjen urnik, ali pa izbor zanimivih člankov ali sestavkov, do katerih se ne bi znali sami dokopati, ali pa – ob pomanjkanju boljših platform – celo možnost informiranja o dogodkih in aktivnosti v našem okolju. Žal pa se zdi, da več kot si delimo raznorazne informacije po teh omrežjih, manj knjig preberemo in bolj prazne so ulice in galerije. Mnogokrat se nam zdi, da smo naredili nekaj za naš kraj, za razvoj kulture ali spodbujanje solidarnosti že s tem, ko smo kakšno povezavo delili ali jo vsečkali.

Vendar nam socialna omrežja nudijo nekaj, kar pred njimi ni bilo možno: možnost hitrega in praktičnega samoorganiziranja ter (žal kdaj preveč detajlni) vpogled v razmišljanje posameznikov, s katerimi navadno ne delimo istih krogov občevanja. No, na preseku omenjenih dveh se je rodilo moje tokratno razmišljanje. Facebook, to največje in najvplivnejše socialno omrežje, ima poleg mnogih skupin, kjer si ljudje delijo slike mačk ali patetičnih rekov, tudi nekaj izredno praktičnih skupin. Ena izmed teh je gotovo skupina, v kateri ljudje na določeni relaciji ponujajo prevoz s svojim avtomobilom. Tako se je pred kakšnim dobrim tednom na skupini "N. Gorica – Ljubljana prevozi" s strani enega izmed uporabnikov, ki živi na zahodni strani državne meje, pojavilo vabilo k novoustanovljeni skupini "Gorica (ITA) – Ljubljana prevozi". Ker takšne skupine lahko optimalno delujejo zgolj, če je v njih aktivnih čim več prebivalcev iz določenega prostora, so takšne podvojitve povsem nepraktične. Če se je zdelo, da stran ima rajši eno mesto, bi lahko s kakšnim kompromisnim popravkom (npr. da bi besedo "Nova" dali v oklepaj) to z lahkoto uredili. V

takšnem primeru bi sama pragmatika, kjer prebivalci obeh z mejo ločenih mest vodijo skupni projekt, se med seboj spoznavajo in pomagajo, lahko razreševala tisto, kar država in občine ne zmorejo, ne znajo ali nočejo.

Vendar je zadeva imela neke druge – lahko bi dejali prestižne – poudarke, ki s pragmatiko nimajo nikakršne zveze. Vabilo k novoustanovljeni skupini je bilo namreč pospremljeno z zapisom, da je to skupina za prevoz iz "prave Gorice", in s komentarjem, da Nova Gorica pač ni Gorica, kot tudi Porto Marghera pač niso Benetke. Takšen pogled, ki ga deli mnogo slovenskih prebivalcev Gorice, je mogoče razumljiv, vendar izredno

omejevalen in žal nepravilen, saj ne zmoremo vzeti prave dinamike tega prostora od začetka dvajsetega stoletja do danes. Potrebno je najprej poudariti, da Nova Gorica ni Porto Marghera. Nova Gorica ni nastala iz prenatrpanosti Gorice in želje po vzpostavitvi industrijskega in delavskega mesta. Ravno tako ni nastala, kot npr. Nova Huta, v želji po vzpostavitvi socialistične delavske utopije, ki bo ustrezno odgovarjala izobraženemu, meščanskemu in konservativnemu Krakovu. To je sicer bila socialistična legitimacija, ki pa je nastala post festum za potrebe upravičenja ustanovitve in financiranja tega projekta. Kot je Andrej Malnič že leta 1988 poudaril v svojem članku "Dula vas?... A Gorizza", (članku, ki je v počastitev njegove prezgodnje smrti bil ponovno objavljen leta 2013 v 12. številki revije *Razpotja*) se ideja o gradnji Nove Gorice rodi iz želje po prelitvi poraza v novo zmago. V tem smislu poraz ni le izguba nekega ozemlja, ampak izguba slovenskosti Gorice oz. natančneje Gorice kot pomembnega slovenskega kulturnega, izobraževalnega in gospodarskega centra. Gradnja "naše" (tj. slovenske) Gorice zato dobi svoj trenutek v povojnem

času, vendar kot posledica nezmožnosti vzpostavitve "naše" Gorice v že obstoječem mestu – ideja, ki (po Malniču) korenini že vse od formiranja slovenske nacionalne zavesti. V tem ključu bi lahko brali tudi Ravnikarjevo urbanistično zasnovano. Le ena ulica zelo nedvoumno krši zasnovano pravokotnih ulic in cest. Edina diagonalna ulica v načrtu se povezuje s Škabrijelovo na drugi strani meje. Ta ulica pa je vodila na pokopališče, kjer je med drugimi bil pokopan tudi Fran Erjavc, po katerem je nova ulica dobila tudi ime. Pokopališče, kraj smrti, se spremeni v novo mesto, novo upanje, kraj življenja. Še več, ravno ta ulična povezava označuje kontinuiteto med novim in stari mestom in posledično kontinuiteto goriškega slovenskega mestnega prebivalstva.

Ta povezanost je bila že od samega začetka vedno razvidna, npr. v imenih podjetij in ustanov v Novi Gorici, kot so *Vozila Gorica*, *Elektro Gorica*, *SGP Gorica*, *Goriška knjižnica Franceta Bevka* ali celo nogometni klub *ND Gorica*. Ravno tako so prebivalci tega mesta vedno sebe imenovali za Goričane, svoje mesto pa Gorica. Iz te zavesti izhaja tudi razlikovanje med obema Goricama, torej med novim in stari mestom in posledično med novo in staro Gorico. Izraz *Novogoričan* je zato pravičen le, če izrazi neko *differentio specifico*, podobno kot izraz *Šišenc* označuje Ljubljančana iz določenega predela mesta oz. določene upravne skupnosti.

Na zahodni strani meje poimenovanje *Stara Gorica* vedno naleti na velik odpor. Vendar če prevrtimo zgodovinsko kolo v današnji čas, v čas združevanja v EU, v schengenskem območju, v EZTS, in jih vsaj za trenutek poskusimo jemati resno, sprevidimo, da je ta odpor popolnoma nepotreben. Tako kot vsaka metropola, tudi goriška, ki je iz ptičje perspektive povsem spojena, ima svoj *Neustadt* in ima svoj *Old Town*. V takšnem kontekstu se poimenovanje stara Gorica ne loči mnogo od poimenovanja stara Ljubljana – in nisem še spoznal človeka, ki bi se užalil, če bi mu rekli, da živi v stari Ljubljani. Seveda pa je takšen pogled možen le, če imamo iskreno in zavestno željo obe mesti, in s tem goriški prostor, nekoč združiti in povrniti v prvotno stanje. Vendar se žal zdi, da proti združevanju ne delujejo le italijanski nacionalisti, temveč mnogokdaj tudi slovensko prebivalstvo Stare Gorice – predvsem na svojo lastno škodo.

Miha Kosovel

Grad Strmol

Odkritje spominskega obeležja zakoncema Hribar

Na gradu Strmol so v četrtek, 29. oktobra 2015, odkrili spominsko obeležje zadnjima lastnikoma gradu, zakoncema Hribar, ki so ju leta 1944 umorili pripadniki varnostno-obveščevalne službe. Kot je ob tej priložnosti dejal predsednik republike Borut Pahor, se ob spominu na njuno tragično usodo z obžalovanjem spominjamo vseh žrtev revolucionarnega nasilja. "Kdor ju je ubil, se je strašno spozabil nad človeškim življenjem, pravičnostjo in stvarjo, za katero se je boril", je poudaril. Na družino Hribar se je obrnil z besedami: "Svojci Rada in Ksenije Hribar, dovolite, da v imenu države in v svojem imenu izrečem globoko obžalovanje za zločin, ki vam je vzel vašo sorodnika. Opravičujem se, ker je bilo potrebno toliko časa, da smo jima vrnili čast in dostojanstvo. Zavežem se, da bom s svojim ravnanjem pripomogel k temu, da nikoli več brat ne bo dvignil roke nad brata in nam bo prihranjeno gorje slehernega nasilja." Zahvalil se ji je, da je vsa dejanja na poti rehabilitacije spomina in imena Ksenije in Rada Hribarja vodila na način, ki je iskreno spraven. "Napredek nekega naroda se ne meri le v materialni blaginji. Izrazi se tudi v njegovem duhovnem stanju. Če je to duhovno stanje stanje strpnosti in spoštovanja, stanje brez zamer in predsodkov, potem ni trdnjehga temelja od tega tudi za našo narodno obnovo in razvoj", je še povedal Pahor.

Peter Hribar, nečak Rada Hribarja,

pa je poudaril, da je bilo dovolj razklanosti, globoko zažrte v duše tistih naših najstarejših, ki so doživeli vse grozote druge svetovne vojne, in ki vedno znova zastruplja rod za rodom. Kot je dejal, je čas, da "pade zastor pozabe, da končno nastopi čas odpuščanja in opravičil ter se ta tragedija slovenskega naroda končno in enkrat za vselej neha". Zakonca Hribar so pripadniki varnostno-obveščevalne službe umorili januarja 1944. Njune posmrtno ostanke so arheologi v gozdu nad vasjo Mače izkopali marca letos. Nedavno so jih pokopali v družinski grobnici na ljubljanskih Žalah. Industrialec, bančnik in zbiralec umetnin Rado Hribar iz znane ljubljanske družine je grad Strmol kupil leta 1936. Grad je, kot piše umetnostna zgodovinarica Nika Leben v delu Grad Strmol na Gorenjskem,

ostal družabno središče tudi v prvih vojnih letih, ko so se med obiskovalce pogosto pomešali okupatorji. Poznanstvo z njimi je bilo za Hribarja in njegovo ženo Ksenijo usodno, čeprav sta gmotno vse čas podpirala partizansko gibanje.

Leto dni po koncu druge svetovne vojne je bil Rado Hribar razglašen za narodnega izdajalca, njegovo premoženje so zasegli. Šele leta 2000 je Okrožno sodišče v Kranju Rada Hribarja v celoti rehabilitiralo. Literarizirano zgodbo je v romanu *To noč sem jo videl*, nagrajenem s kresnikom, podal pisatelj Drago Jančar.

Stroški mobilnega gostovanja kmalu zgodovina

Kako bo z nevtralnostjo interneta?

Poletih skrbi zaradi visokih stroškov mobilnega gostovanja bo teh leta 2017 vendarle konec. Tako določa telekomunikacijski zakonodajni sveženj, ki ga je potrdil Evropski parlament. Del svežnja pa je tudi sporna zakonodaja o nevtralnosti interneta, na katero letijo očitki, da te ne bo zaščitila, kot je bil namen.

te biti objektivne, pregledne in nediskriminacijske ter čim krajše. Ponudnik bo še vedno lahko omogočal posebne storitve - boljši in hitrejši dostop za posebne namene -, vendar s tem ne bo smel vplivati na splošno kakovost dostopa do spleta. Poročevalka Pilar del Castillo (EPP) je pred glasovanjem sicer

gim z argumentom, da bi se s tem zavleklo sprejemanje svežnja in posledično tudi odprava stroškov mobilnega gostovanja. Med nasprotniki je tudi Slovenija, ki pa kljub glasu proti potrditve svežnja na zasedanju pristojnih ministrov v začetku oktobra ni mogla preprečiti. Slovenija je ena redkih držav, ki so v svoji zakonodaji uzakonile načelo nevtralnosti interneta, in to bolj izrecno, kot to sedaj počne EU.

Evropska poslanka Igor Šoltes (Verjamem/Zeleni) in Franc Bogovič (EPP/SLS) sta med tistimi, ki s kompromisom v delu uredbe, ki govori o nevtralnosti in odprtosti, niso zadovoljni. "Vsi, kot slišim danes, smo za nevtralnost interneta, ampak očitno so razlike v razumevanju, ali ta uredba na res zagotavlja in ali bo-

mo s to uredbo res dosegli te cilje. Ko namreč primerjamo besedilo iz prvega branja, je mogoče ugotoviti, da manjkajo praktično vse določbe, ki se nanašajo na pojem, definicijo in zagotavljanje neodvisnosti in nevtralnosti interneta. In ravno ta ohlapnost jezika, na kar opozarjajo tudi strokovnjaki iz Slovenije, je lahko v Evropi velik problem", opozarja Šoltes.

Bogovič (EPP/SLS) je medtem pojasnil, da je glasoval za zagotovitev internetne nevtralnosti in podprl amandmaje, ki nedvoumno zagotavljajo internetno nevtralnost, pa čeprav bi to pomenilo, da bodo celoten dokument vrnili v nova pogajanja. "Povsem neprimerno" je po besedah Bogoviča dejstvo, da se je v istem dokumentu znašla tudi uredba, s katero se končno uveljavlja zmanjšanje stroškov mobilnega gostovanja znotraj EU, kar seveda močno podpira.

A prepričan je, "da tovrstna ureditev področja mobilne telefonije ne sme biti izgovor in podlaga za hkratno sprejetje nedodelane in škodljive direktive s področja nadzora elektronskih komunikacijskih omrežij".

Z glasovanjem v Strasbourgu se je načeloma sklenil postopek sprejemanja telekomunikacijskega zakonodajnega svežnja.

Ta določa, da bo z junijem 2017 v EU ukinjeno gostovanje v mobilnih omrežjih, z drugimi besedami, mobilni operaterji ne bodo smeli več obračunavati gostovanja za telefonske klice, pošiljanje sporočil sms in uporabo mobilnega interneta.

Pred tem, 30. aprila 2016, se bodo cene gostovanja znižale na pet centov za minuto pogovora, dva centa za sms in pet centov za megabajt podatkov.

Sveženj naj bi obenem zagotovil, da bo internet v EU ostal nevtralen in odprt. Določa namreč, da morajo ponudniki storitev dostopa do spleta obravnavati ves promet enako, brez diskriminacije in omejevanja ter ne glede na pošiljalatelja in prejemnika, vsebino, storitve ali uporabljeno opremo.

Dostop lahko omejijo le, če je za to izdan sodni nalog oziroma jim to izrecno nalaga zakonodaja, za preprečevanje preobremenjenosti omrežja oziroma proti kibernetičnim napadom. V primeru omejitve prometa bodo morale

izpostavila, da bo Evropa s sprejetjem zakonodaje postala edina regija na svetu, ki zakonsko zagotavlja odprtost in nevtralnost interneta.

Nevtralnost interneta je načelo, po katerem se vsak internetni promet skozi javno komunikacijsko omrežje obravnava enakovredno. V praksi to nekako pomeni, da si na internetu nihče ne bi smel oziroma mogel kupiti prednosti in da se ne bi zgodil internet dveh hitrosti.

Prihodnost te nevtralnosti postavlja pod vprašaj predvsem dejstvo, da je podatkovnega prometa vedno več in da grozijo "zastoj" na spletu, zaradi česar so začeli razmišljati, da bi v posebnih primerih vendarle določeni uporabniki interneta lahko dobili prednost.

A kritiki, ki jih ni malo, se bojijo, da je formulacija svežnja preveč ohlapna in tega dejansko ne bo zagotovila. Med drugim se v predlogu zakonodaje internetna nevtralnost izrecno sploh ne omenja.

Da bi to preprečili, je več poslancev iz vrst leve in Zelenih vložilo še več amandmajev, a večina jih je zavrnila - med dru-

Oseben pogled čez "lužo" (9)

Kaj je bilo in kaj je ostalo slovenskega v Clevelandu?

Clevelandu ne pravijo zaman Ameriška Ljubljana. Ko se človek sprehaja po avenuji Sv. Klare (St. Clair Ave), največji slovenski soseski v mestu, se ob cesti kar vrstijo slovenska imena: trgovina Šeliga, cvetličarna Slapnik, železnina Smrekar, gostilna Sterle, mesnica Ažman, pogrebni zavod Žele... Ob St. Clair Ave na vzhodnem delu mesta (polovico soseske se je prišlo ime Žužemberg, polovico pa Ribnica, glede na izvor večine naseljencev) so Slovenci prevladovali še v treh večjih in dveh manjših naselbinah. Poleg dela v istih tovarnah in obratih so Slovenci skupaj preživljali prosti čas, občja želja je bila tudi zakonec iste narodnosti. Vse do 60. let prejšnjega stoletja se je v Clevelandu lahko normalno živelo brez znanja angleškega jezika. V mestu in okolici naj bi živelo kar okoli 80.000 Slovencev in njihove sledi so vidne vsepovsod.

A Cleveland je danes povsem drugačno mesto, kot je bilo pred 60 leti. Leta 1950 je na St. Clair Ave živelo 7 temnopoltih ljudi, deset let kasneje, leta 1960, pa je bilo 98,7% prebivalstva soseske temnopoltih. Povsod po ZDA velja, da, ko se je v določen predel mesta priselil prvi temnopolti, so se belci začeli izseljevati, saj so vedeli, da bo cena nepremičnin padla. Za soseske v ZDA velja, da, če imajo eno izmed naslednjih treh lastnosti, potem gre za slabo sosesko: (1) trava pred hišami ni pokošena (to je namreč za Američane pomemben statusni simbol), (2) bencinske črpalke imajo neprebojne šipe ali (3) v soseski so prodajalne žganih pijač (teh se v ZDA namreč ne da kupiti v navadnih trgovinah) in loterije, kjer prebivalci utaplajo svojo neperspektivo in čakajo čudežni dobiček, ki bi jih rešil iz revščine. Na avenuji Sv. Klare danes najdemo vse tri značilnosti!

Zanimivo pa je, da, čeprav so se Slovenci izselili na obrobje mesta, so svojo infrastrukturo pustili v izvornih soseskah. To pa ni bilo samoumevno, Hrvati so se na primer odločili za obratno taktiko. Prodali so vse zgradbe (treba je sicer jasno poudariti, da so jo imeli veliko manj kot Slovenci, pogosto so si izposojali slovenske prostore) ter na obrobju zgradili center Dubrovnik, kjer je zbranih večina dejavnosti.

Za Slovence lahko obratno rečemo, da imajo danes skorajda vse stavbe v "slabih soseskah". To velja za

obe župniji in vseh osem narodnih domov. V župniji sv. Vida imajo vsako nedeljo dve sveti maši, prvo slovensko in drugo angleško. Ob cerkvi stoji "Slovenian village", to je kompleks varovanih stanovanj za starejše, v tamkajšnji kapeli je maša tudi vsak delovni dan, dvakrat tedensko v angleščini in štirikrat tedensko v slovenščini. Župnija Marije Vnebovzete

Otroški kamp na Pristavi

ima nedeljsko mašo v celoti slovensko, le pridiga je v zadnjih letih angleška, da jo lahko tekoče razumejo tudi mladi. Ob cerkvi je zgrajena tudi večnamenska dvorana, ki jo različne skupine uporabljajo za vse vrste vaj, nastopov in druženj. V kratkem gradnjo podobne dvorane načrtujejo tudi pri župniji sv. Vida. Obe župniji imata živahno versko-družabno življenje, od oltarnega društva do mesečne peke in prodaje krofov (v Clevelandu jim v imenovalniku prve osebe množine pravijo krofe, posledica tega, da jih naročamo v točilniku in se je zaradi uporabe kot standard uveljavila ta oblika), s katero finančno pomagajo sobotnima šolama. Skozi cerkveno leto se zvrstijo še številni drugi dogodki, kot so na primer litanije v predmestni kapeli na predvečer praznika Brezjanske Marije, farna piknika, romanja itd.

Večina družabnega dogajanja je pozimi v osmih narodnih domovih, poleti pa v dveh letoviščih. Povojni naseljenci se zbirajo na Pristavi, veličastnem posestvu z veliko dvorano, zunanjim prostorom, bazenom s toboganom..., 60 kilometrov iz mesta. Čez poletje skoraj ni konca tedna, da se na Pristavi ne bi kaj dogajalo. Tja radi zahajajo tudi mladi in družine, prvi zaradi zabav in druženja, drugi pa, ker je na Pristavi tudi možnost gradnje koč, kjer v gozdnem miru in slovenski družbi številni preživljajo večino svoje prostega časa. Poleg enodnevnih prireditev vsako poletje Pristavo za cel teden napolni vrvež otrok in mladih. Na otroškem taboru se jih namreč zbere kar okoli 100.

/ dalje
Dejan Valentinčič

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (87)

MESNI IZDELKI IN ADITIVI

Svetovna zdravstvena organizacija je prejšnji teden sporočila drzno in pretresljivo novico o nevarnosti mesnih izdelkov, saj naj bi ti povzročali raka kakor tobak. Navedli so sicer, naj bi bila krivec za vse zlo rdečega mesa molekula sladkorja - Neu5Gc, ki je v človeškem telesu ni, živali pa jo imajo v sebi. Ta naj bi deaktivirala naš imunski sistem proti raku. Dejansko telo ni več sposobno, da bi se borilo proti raku. Laboratorijske raziskave so pokazale, da ta molekula dejansko poveča tveganje nastanka raka, vendar, kar raziskave ne povedo, je to, da je naš imunski sistem izredno prilagodljiv, in ker ima sedež v črevesju, lahko temu napadalcu inteligentno kljubuje. Samo pravilno in inteligentno je potrebno telo hraniti. Ni problem v tej samcati molekuli sladkorja, ampak predvsem v predelani hrani. V konzervansih, barvilih, ojačevalcih okusa, v tem, da meso konzervirajo s sladkorjem, da ga kuhajo v mleku v prahu, da se živali hranijo z gensko spremenjeno krmo. Ste opazili, da je meso živali, ki niso bile hranjene z gensko spremenjeno hrano druge barve? Normalne! Predelano živalsko meso živali, ki se prosto pasejo po travnikih, in je konzervirano samo s soljo in poprom, ne more človeku škoditi, če ga zaužijemo ob pravem letnem času (svinjsko meso samo čez zimo, goveje meso čez poletje idr).

Nekaj primerov aditivov: E249, E255, E250, E302, E 313, E 322, 325; prvi trije dejansko povzročajo raka na želodcu, ostali med naštetimi pa imajo veliko stranskih učinkov (povzročajo ledvične kamne idr). Te dodatke dobimo lahko v vsaki vrsti živila, v soku, mesu, kruhu, čokoladi, puding, jogurtu idr. Organizem je potrebno krepiti z biološko pridelano hrano, z izbiro polnozrnatih izdelkov, če nam le čas kuhanja to dopušča, pa še z ekološko pridelano zelenjavo. Zakaj svetovna znanstvena organizacija dopušča, da na naše mize prihaja lahko tako zastrupljena hrana?

Potrebno je telo spoštovati in mu vsak letni čas nuditi drugo hrano, tisto, ki je za določen letni čas primerna in ki jo tudi narava nudi. Potrebno je spoštovati naravni telesni ritem in avtonomni živčni sistem, zato je treba upoštevati ure hranjenja (krono-dieta). Dopoldan sladka živila in sadij, za kosilo žita in zelenjavo, zvečer pa zaužiti rastlinske ali živalske proteine (beljakovine) in zelenjavo. Kot vsako stvar tudi hrano je potrebno najprej zaužiti z glavo: vem, kaj uživam, in razumem, ob kateri uri naj to uživam, in tako krepim svoje telo dan za dnem. Ni nam potrebno hraniti bolezni, lahko izbiramo zdravje brez zakonov prisil in pravil! Išči zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

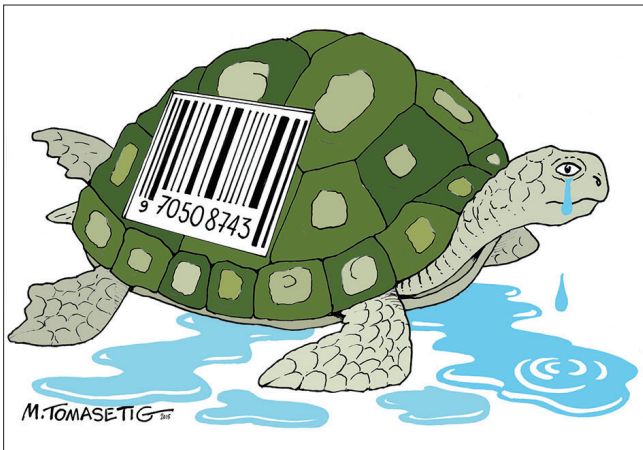
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. novembra, ob 14. uri.

Nekateri se na zakone požvižgajo

Poštenost je ... sirota

Včasih je vse skupaj absurd. Življenje je samo, okoliščine, situacije, v katere smo ujeti, družba in zakoni. Absurd brez prave logike, v katerega smo uklenjeni mi, preprosti ljudje. Pred dnevi sva se z možem utrujena vračala iz Trsta, ko sem se v Gorici spomnila, da sem ostala čisto brez briketov za psa. Pes mora jesti, je bil, kljub pozni uri, temi, glavobolu in izmučenosti, odločen Elvio. In sva zato zavila do bližnje Qlandije, kjer je večja trgovina z vsem tem, kar potrebuješ, če imaš doma žival, pa naj si bo to pes ali aligator. Hitro sem se znašla med policami, vzela vrečko z briketami in že tekla k blagajni, da ne bova spet večerjala ob enajstih in potem zjutraj vstajala utrujena in neprespana. Pri blagajni pa me je prodajalka opozorila, da bo treba pač nekoliko počakati, ker imajo težave z italijanskim kupcem. Sedaj pa še to, sem pomislila, z briketami v rokah, z lačnim psom na povodcu in da imam rada ljudi. Pa še o moji klepetavosti bi marsikdo katero rekel. Tako si nisem mogla kaj, da ne bi prislunila pogovoru med blagajničarko in mlajšim, uglajenim moškim. Ko je ona ponovno segla po telefonu, sem z njim načela pogovor, najprej seveda o kartonski škatli, ki jo je imel s seboj. Želvetica je, mi je odprl pokrov in med senom in lepenko sem videla čisto majhno kopensko želvico, tiste sorte, ki ji z znanstvenim imenom pravijo Testudo Hermannii. Še čisto svetleč se oklep, glavica, ki je radovedno molela v svet, in dva para tačk, ki se sicer niso nič trudile, da bi našle izhod iz kartonske ječe. Gospod mi je povedal, da jo je pred nekaj tedni kupil v Qlandiji, a ima sedaj v Italiji težave, češ da mednarodni dokument v okviru sporazuma Cites, ni pravi. Namesto modrega Italija zahteva rumenega. Potem ko je položil želvico nazaj v škatlo, mi je pokazal še nekaj dokumentov, mi segel v roko in se vljudno predstavil. Alessandro sem, mi je stisnil roko, rad imam živali. Poslušam ga, v rokah imam njegovo želvico, lepa je, mu rečem spodbudno. Gospod sploh ne ve, ali jo bo lahko obdržal. Že nekaj časa si je želel želvo, zanjo je pripravil celo ogromen terarij. Razmišljal je, da bi jo nabavil pri kakem zasebniku, za majhen denar. A naše domače želve so zadnja leta močno zaščitene, zbal se je problemov in se je zato raje odločil za veliko dražji nakup v trgovini. Tako se mu je namreč delo vse skupaj bolj varno in zakonito. In seveda pošteno. Želvico je kupil v Sloveniji, v

M. TOMASETIĆ

Qlandiji, po nekaj tednih pa jo je nesel še k veterinarju v Italijo, da bi jo čipiral in registriral potrdilo Cites, ki pod določenimi pogoji dovoljuje, da ima kdo v lasti žival, katere obstoj je v naravi ogrožen. Prvi izmed pogojev je, da je žival rojena v ujetništvu in ne ukradena naravnemu okolju. Ravno pri veterinarju, do katerega se je mladi mož obrnil v dobri veri in poln zaupanja, so se začeli problemi. Dokument, ki ga je dobil skupaj z želvico in je bil pisan v angleščini, namreč po

gospod se mi zares smili. Tako nežen in pošten je. In kljub vsemu tako prijazen, ko se pogovarja s prodajalko in gleda želvico v škatli. In ne recite, da so te živali ne vem kakšna eksotika. Ko smo bili majhni in je bilo v tej naši nesrečni Italiji in v tej naši zakomplicirani Evropi vse lažje in enostavnejše, smo take želvice imeli doma skoraj vsi otroci. Tudi meni so jo starši kupili, da bi me utišali, ko sem zahtevala psa ali mačko. Želvica, Gigetta ji je bilo ime, je bila name navezana in mi je

povsod po stanovanju sledila, jaz pa sem še naprej sanjala o psu po imenu Rin Tin Tin. In z želvico nikakor nisem bila zadovoljna. Mlademu Italijanu pomagam in prevajam, kar mu govori prodajalka. Žal mi je zanj. Vse skupaj je absurd, mu ponavljam, saj ni nič kaznivega v

tem. In mu zraven še povem o prijatelju, ki je bil zaposlen kot gozdni čuvaj, 'Guardia forestale', in je iz Grčije domov skrivaj prinesel želvo, ji poskrbel dokumente in jo imel lepo doma. Oni lahko, žalostno pripomni moški z želvico, po nas pa udrihajo, četudi smo poštene. Ta "oni lahko" boli. Predvsem ker vem, da je res. In ne velja samo za želvico, žal. Oni lahko odločajo o našem življenju. Oni lahko pljuvajo na našo poštenost. To je Italija, to je Slovenija. To je Evropa. Spomnim se na star pregovor, ki mi ga je venomer ponavljala nona. Kdor je pri koritu, ta je. Stara kmečka modrost, ki velja tudi v tej naši moderni Evropi. In je še danes edino življenjsko pravilo. Poštenost pa ni nikoli nagrajena, kvečjemu kaznovana. Blagajničarki je žal za prijaznega, uglajenega močakarja. Obljubi mu, da bo zjutraj klicala na pristojno ministrstvo. V tako majhni državi, kot je Slovenija, se da mogoče to stvar rešiti. Stisne mu roko in ga pozdravi... Ve, da je poštenjak, in prav zato bi mu rada pomagala. Tudi jaz in Alessandro se pozdraviva, zaželim mu, da bi se zadeva vendarle lepo iztekla, in še svoj mail mu pustim. Hvala, maha za menoj, lepo je srečati prijazne ljudi. Mož je že iz sebe, ko sedem v avto. Lačen je, do doma pa je še dolga pot. Povem mu o mlademu Italijanu, ki mu grozijo z obtožbo in visoko globo zaradi kupljene želvice. Saj je noro, pravi mož in na mah pozabi na večerje. V teh časih, ko vsak dan bereš v medijih, kako politiki kradejo ter upravljajo naš denar in se škandali kar vrstijo, je skoraj nemogoče srečati poštenega človeka. In če si že pošten, je skoraj gotovo, da bodo udrihali po tebi, namesto da bi te cenili. La legge e' per i furbi, pravijo Italijani... Zakon je za prebrisane.

Suzy Pertot

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

20

Tamino Petelinšek je vrhunski fotograf, zaposlen je pri Slovenski tiskovni agenciji, poznam pa ga že veliko let, še iz časov, ko je fotografiral drugod, postala sva prijatelja predvsem zaradi njegovega odprtega nasmeha in iskrenosti, ki odraža globoko poštenost in zavezo življenju. Je oče štirih otrok. Pred leti, ko so bile na Ljubljanskem barju poplave, je bil tudi sam z mlado družino deležen grozovite vodne ujme, hišo jim je dobobra zalilo in pokvarilo, a se niso dali, Tamino je iskren nasmeh ohranil do današnjih dni. Čeprav se malo videvava, sva prijatelja, zanj zares lahko rečem, da ga vedno rad vidim, zadnjič sva se videla v Števerjanu, ko je prišel kot uradni fotograf v spremstvu slovenskega predsednika Boruta Pahorja na Festival narodno-zabavne glasbe, ter v Trstu, ko sta s kolegico Majo Lazar Jančič, ki jo tudi poznam in cenim že vrsto let, "krila" za Slovensko tiskovno agencijo odprtje Tržaškega knjižnega središča. Takrat sva imela čas, da sva malo tudi poseдела v bližnjem baru, ko smo skupaj z drugimi kolegi čakali na prihod ministra in drugih političnih veljakov.

S Taminom si včasih kaj napiševa na socialnem omrežju Facebook, kjer je prisoten pod imenom najstarejše kože Elze, ki jo ima doma v radost svojih otrok ter najbrž tudi samega sebe, in priznam, da me zelo zabava, ker je edini, ki se s tem, da ima doma koze, tudi ponaša. In tako je Tamino na svoji strani 26. oktobra letos objavil tole: "Jaz se danes ob 24.00 za 2 turnusa (po 8 ur) pridruživim prostovoljcem ADRE (brez fotiča). Bomo videli, kako bo. Upam, da bom bolj v pomoč policiji kot v napoto. Tamino; Elza ostane doma". Takoj sem mu spodaj napisal: "Tamino, boš povedal vsaj iz prve roke, ker te poznam, da si pošten". Sledila je njegova kratka zahvala in nekaj časa tišina. V sredo, 28. oktobra, je Tamino zvečer napisal: "Izkušnja je bila neprecenljiva. Ker se nisem odločil iz političnih, strateških ali ideoloških razlogov pomagati, je bilo precej lahko, saj si nisem pustil razmišljati o celotnem problemu. Šel sem, ker na drug način ne morem pomagati. Nisem diplomat, politik... sem običajen civilist, ki se sicer skriva za imenom svoje starejše kože". No, samo malo kasneje je dodal: "V 28 urah sem fizično delal 19 ur. V dveh izmenah. Sprva pa ta podatek. Za varovanje ograj in zaščito nas desetih volonterjev sta skrbeli vojska in policija. Za čiščenje, urejanje hrane, oblek, transporta po ostalih centrih, deljenje hrane pa smo skrbeli mi... S ponedeljka na torek: 23.00 - 00.30 urejanje in sortiranje darovanih oblek ter priprava na transport v Brežice. 00.30 - 01.30 cca 500 migrantom / beguncem na poti na vlak razdelimo hrano (voda, ribje konzerve, viki krema, jabolko, kruh...), nato od 01.30 do 02.00 čiščenje dvorane Beti, kjer so umazani jogiji in veliko smeti (prazne konzerve, umazane obleke, ogorki, rjuhe za enkratno uporabo...). Pometanje in priprava na dezinfekcijo, razdelitev novih rjuh na cca 150 umazanih jogijev (ker so na poti v blatu čakali v Rigoncah, je posledično tudi v tej dvorani precej blatno). V tej hali sta včasih delovala 2 wc-ja. Ker država varčuje s higieno, sta zamazana, iz njih sili ven greznica, ki jo pivnajo z dekami, ki tam ležijo že nekaj dni. Drek na ta način sili v smeri ležišč, ki so navadno nabita utrujenih in od napore apatičnih ljudi. Edina stranjšča so izven tovarne, kjer taborijo v glavnem moški, si kurijo plastiko, plastenke, da strupeno smrdi. Predvidevam, da je pot iz hale ven na dixija cel projekt, ker je silna gneča. Občasno pa so vrata tudi zaklenjena, da ne moreš ven. Tudi zato so ljudje nestrpni, kurijo, se pretepajo... in ker znotraj kampa ni policije, lahko počnejo skoraj karkoli. Nato smo do 03.00 vozili deke v Dobovo 2 (nov kamp blizu Rigoncev). Od 03.30 do 05.30 smo na vhodu v dveh linijah delili vedno mrzlo hrano cca 2500 ljudem, ki so iz Rigoncev prišli peš iz megle. Obupani apatični obrazi vseh generacij, prevladujejo pobje do 30 let, mlade družine s povprečno dvema otrokoma, nekaj starčkov. Vsi šepajo in srh spreletava, ko se srečamo z očmi. Vendarle slutim zadovoljstvo, da si bojo lahko spočili. Tokrat delim ribe in poskušam otroke zabavati. Zaradi zaščitne maske zgleđamo kot marskvske

koale in večini otrok se uspe nasmehnuti. Starši zmomljajo thankyou, a že oči govorejo hvaležnost. Te niti ne pričakujem, samo da se okrepcajo. Med deljenjem hrane se kar od nekd zdani. Ker je še nekaj časa do izmene, gremo zlagat umazane deke, ki jih je pustila prejšnja runda.

Katarina Culiberg, skupna prijateljica, mimogrede: tudi ona je bila v Trstu na odprtju TKS kot predstavnica Ministrstva za kulturo RS, in prav Taminu naju je fotografiral skupaj v knjigarni, je Taminu napisala: "Kapo dol vsem, ki ste že bili tam in pomagali! Osebnost me zanima, kako je poskrbljeno za zdravstveno varnost, tukaj mislim na maske in rokavice iz lateksa? Se uporabljajo? Je treba to imeti s seboj? Če drugega ne, bi najbrž bilo dobro imeti gor na obrazu kaj vsaj, ko kurijo plastiko"? Takoj nato je dodala: "Aha, sori, videla, da sva se križala". Tamino je nadaljeval: "Med zlaganjem se opotekamo, a nas adrenalin še kar poganja. Do 08.15 zlagamo še obleke. Turnus zaključim z mislijo, da bi lahko nadaljeval v novega, a ko se prvič po 9 urah usedem, uvidim težavo, kako priti do avta. V avtu se preoblečem in se malo bolj čudno odpeljem do kolega Jožeta v Krško, da se vsaj malo naspim". Nato še: "Še pojasnilo. Tam obvezno nosiš rumeni ali rdeči lajbelc, rokavice in masko. Ko prideš do popivnane driske, si srečen in hvaležen za sicer smotano masko, ki, ko je našvicana, zriba kožo na bradi in nosu. vse to dobiš ob prihodu. Na voljo je tudi topla hrana - jota, ki pa je glede na podobnosti videza malo odvrčala od apetita wink emoticon... Nikoli se nisem počutil ogroženega, prevaranega, ponižanega, četudi sem ubogal navodila, katerih smisel ni bil sprva logičen... pomembna je hierarhija in zato je lider malo fašista, ampak tako je ok, da ga sploh upoštevaš, ko te preplavijo čustva in bi raje ravnal diametralno nasprotno. To je recimo deljenje hrane na lastno pobudo, kar lahko povzroči poteptanje najšibkejšim, ko masa vidi, da se nekaj deli in hočejo vsi imeti.

Ko sem se po spancu zbudil eno uro pred turnusom, sem čutil vse stoke in sem imel občutek, da sem tudi sam živo truplo. Zbudil me je kolega, ko je potreboval nekaj informacij, pa niti govorit nisem mogel... svašta". Presenetljiv je Tamino samo malo kasneje: "Nov turnus sem opravil v torek od 16.15 do srede do 03.15. Ves postopek v podobnem redu, razen, da so to noč opuščali registracijo in začeli voditi ljudi z vlakom na postajo, kjer so bili pregledani od policije. Med prestopom na slovenski vlak smo jim razdelili malico (ene 5 stvari vsak). Tam sem spoznal fotografa od UN, ki spremlja ves tok od Grčije dalje. Videl 105 let staro tetko, ki je prestopila skupaj z ostalimi, tudi 100 let mlajšimi. Ponudiš mleko in rečeš 'halib' (kar naj bi pomenilo mleko) in starcu se dvignejo obrvi in tiho izreče: 'Thank you very much, my friend'.

Kasneje je spet zelo jase: "Na mejo se nisem šel spraševati velikih vprašanj o politiki, težavni integraciji, možnem nasilju in okužbah, razmerjem med zlom in dobrim... pomagat sem šel ljudem, ki so bili tam. Slovenska filantropija, hvala za vašo organizacijo in to dragoceno izkušnjo". In zelo jase je Tamino ob koncu svojega FB poročanja: "Negativci, prosim, da se vzdržite komentarjev, pozitivci pa na delo. Dobrodelnost je dobrodošla tudi pri sosedovih. Vsak po svoji moči. Hvala".

Ko z veseljem lahko izpostavim nekoga, ki svoj vsakodnevni in največkrat nemočni "Tako pač je"! spremeni v delo za druge, ne da bi se oziral ne na psevdolevičarske ljubljanske salonske delilce javnih mnenj in ne na zadržite kritike vsake človečnosti, ki je je te dni preveč tako v Sloveniji kot tudi pri nas. In v četrtek, 29. oktobra, me osreči z odlično reportažo mladi kolega in prijatelj Aljoša Fonda v Primorskem dnevniku, ko zapiše, da je srečal med migranti tudi prijateljico Jano Lampe, predstavnico Slovenske karitas, s katero sva lani skupaj v Rimu pomagala vrhu Slovenske karitas navezati stike s Caritas Internationalis. Tako pač (tudi) je!

Maja Lazar Jančič in Tamino Petelinšek v Tržaškem knjižnem središču

Posegi mladih predavateljev na letošnji Dragi O vprašanju mladih, ki odhajajo v svet

Nadaljujemo objavo prispevkov mladih predavateljev na letošnjih študijskih dnevih Draga. Tokrat je na vrsti razmišljanje Andreja Černica, ki je do nedavnega imel tedenske prispevke v našem časniku.

Pregovorno je morje svojstveno okno v svet. Je tisti dejavnik, ki plemeniti in ki ponuja neko širino. Je tisti element, ki nas nagovarja in prepričuje, da sveta ni konec pri Herkulovih stebrih. Morje je simbol nekega upanja, ki s seboj prinaša tveganja, precejšnja tveganja. Da se svet ne konča pri Herkulovih stebrih domačnosti Tržaškega zaliva, so v svojih tragičnih zgodbah spoznavali pred dobrim stoletjem ekonomski migranti, ki jih je bilo veliko tudi v naših krajih. Te Herkulove stebre so rušile tudi Aleksandrinke. S trebuchom za kruhom. Šlo je za zgodbe upanja, a hkrati tveganja in obupa. Morje ponuja samo dodatno možnost in nikakršne gotovosti. Tveganje je v nekaterih primerih pogum, ki stvari obrne v pravo smer in srečen konec. Lahko pa je tudi navadna bedarija z nesrečnim koncem. Tako je: vzemi ali pusti.

To je na simbolni ravni dodana vrednost morja. To, da ima človek možnost pogledati onkraj. Vprašanje, kako in v kolikšni meri to velja še danes, pa je seveda nekoliko drugačno. Obzorje, črta, v kateri se stikata modrini morja in neba, nosi še danes tisto konotacijo neskončnosti, novih možnosti in upanja. Okoliščine pa so povsem drugačne. Nekoč je bilo, predvsem ko govorimo o našem človeku, ki je živel na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji, tako tveganje posledica preživetvene nujnosti. Naši dedki in babice so bežali pred revščino in v iskanju boljšega življenja. Morje je bilo prelomna črta med starim in novim življenjem.

svoje življenje graditi daleč od doma. Odhajanje današnjih mladih pa nikakor ne moremo primerjati z onim izpred sto in več let. Niti količinsko niti po "vsebinski plati". Prečkanje Herkulovih stebrov je bilo nekoč preživetvena nujnost. Danes ni več tako. Že res, da živimo v ob-

dobju najhujše gospodarske krize po letu 1929. Drži tudi, da brezposelnost mladih ves poveljni čas ni bila tako visoka kot danes. Vseeno pa so razmere danes precej boljše kot nekoč: danes, predvsem v naših krajih in med našimi mladimi, ne gre za beg pred revščino. Gre za iskanje priložnosti za boljšo prihodnost. In gre tudi za to, da je danes odhod od doma neprimerno manj radikalna odločitev kot nekoč: vrnitev je z današnjimi prevoznimi sredstvi možna malodane v vsakem trenutku.

Prečkanje Herkulovih stebrov je bilo nujno tveganje, danes je to, da ohranimo metaforo iz antike, bolj podobno odzivanju na petje siren. Priložnosti, višja plača in bolj bleščeča kariera so petje siren, ki je za mlade vabljivo in mamljivo. In, da bo jasno, petje siren ni vselej usodno za tiste, ki mu prisluhnejo. Odisej je to petje

Danes je drugače, pa čeprav še vedno ugotavljamo, kako mladi iščejo priložnosti drugod. Veliko je takih, ki so se odločili svojo kariero in

Andrej Černic

preživel: poslušal ga je, ga spoznal, a ga vse to ni pogubilo. In to lahko velja za vsakogar, ki se napoti v neznano. Nekaj je sicer odvisno od okoliščin, veliko pa je odvisno predvsem od posameznika, ki to pot izbere.

O teh vprašanih bi morali morda nekoliko bolj temeljito razmišljati tudi v naši narodni skupnosti. Ob ugotavljanju, da je tudi med našimi mladimi še vedno precejšnje število lepih Vid, Odisejev ali kakor koli jih že imenujemo, je preenostavno postavljati vprašanje, ali imajo mladi, ki odhajajo, sploh odnos do svojih krajev, do slovenstva in narodnosti, do tukajšnje kulture. Seveda, gre za povsem legitimna vprašanja. Manj pogosto pa se naša narodna skupnost sprašuje o pogojih, ki se ustvarjajo pri nas zato, da bi tukaj zadržali mlade, ki odhajajo. Zavedati se moramo, da je tako spraševanje v prvi vrsti nujno ne zaradi mladih, ki odhajajo (ti se bodo nekako že znašli). Pomembno je zaradi naše narodne skupnosti, ki z (ne) odgovarjanjem na ta vprašanja kaže tudi (ne) zmožnost samorefleksije. Vprašanja o odhajanju mladih lahko ponudijo odgovore tudi o potencialih razvoja naše narodne skupnosti. Včasih se namreč ustvarja vtis, da se napake iz (nedavne) preteklosti kljub vsemu ponavljajo. Še vedno delujemo v prepričanju, da bomo lahko preživeli samo z javnimi prispevki, čeprav

nam je na racionalni ravni jasno, da ni več tako. Težko sprejemamo novosti, in to pogosto samo zato, ker spreminjajo rutino in ustaljeno dinamiko stvari. Morje ni namreč samo simbol upanja, tveganja in iskanja novosti. Simbolično prinaša morje tudi neko miselno širino pri pogledu na obzorje. In tega se pri nas večkrat ne zavedamo. Včasih zaradi nevednosti, včasih zaradi lenobe.

Andrej Černic

In memoriam

Benjamin Hvala

Čas neizbežno beži, in koder hodiš, pada že poslednje listje. Saj je tu jesen. Koliko ljudi, prijateljev in znancev ni več med nami. Zdaj odide ta, nato drugi, še mlad, tretji pa v lepi častiljivi starosti; človeka prevzmeta otožnost in žalost ter se vprašaš, zakaj toliko prijateljev, znancev odide in jih ni več med nami, naše vrste se redčijo in praznine v njih ne nadomešča nihče.

Tiho je odšel od nas dober, nadarjen človek, "fant", ki smo ga srečevali predvsem pri slovenskih mašah na Placuti in pozneje v zadnjih letih pri svetem Ivanu. V slovenski skupnosti na Goriškem je bil bolj neopazen, skromen in tih, ni bil v ospredju. Bežno sva se pozdravila in nekajkrat izmenjala kakšno besedo, ko sva se srečala, v glavnem po mašah. Benjamin Hvala se je rodil v Grgarju pred 83 leti. Po razmejitvi leta 1947 je z očetom in sestrami prišel v Gorico. Življenje v tistih letih je bilo hudo predvsem zaradi odhoda iz domovine in z domačega doma. Šel je v svet in se izkazal za izredno pridnega in nadarjenega ne samo kot delavec, ampak tudi kot človek z izrednimi sposobnostmi. V Švici je delal v pomembnih gradbenih podjetjih in dokazal svojo sposobnost.

Ko se je vrnil v Gorico, je ob svojem domu v ulici Brigata Sassari v letu 2000 zgradil posebno mojstrovino: veliko uro, ki je v primeru merila devet metrov z dvema kazalcema, krajšim za ure, daljšim za minute. Ura je delovala brezhibno in točno izključno na vodni pogon. Da je delovala, je uporabljala 160 litrov vode na dan. Tudi vhodna vrata so delovala oziroma se odpirala ali zapirala na vodni pogon. V vseh letih delovanja je imela ta mojstrovina, ki si jo je sam zamislil, načrtoval in izvedel, mnogo obiskovalcev in občudovalcev, ki so se zanimali, kako deluje ta velika ura. To je bila največja ura na svetu, zgrajena v cementu, ki je v celoti delovala na vodni pogon. Vedno manj nas je, ljudje odhajajo in zato sem mislil, da je naša dolžnost in skrb, da se poklonimo takim ljudem in se jih spomnimo vsaj ob slovesu in morda ob obletnicah. Članek o njem sem zasledil le v časniku Il Piccolo v letošnjem juliju ob njegovi smrti, potem ko je imel prometno nesrečo. O nesreči, ki se je pripetila v mesecu aprilu, je poročal v nekaj vrsticah tudi Primorski dnevnik dne 24. aprila.

K. J.

Nasmej se :-)

Končno odontoiatrija
TOP kakovosti
z **LOW COST** cenami

V naših zobozdravstvenih ordinacijah se opravljajo vsi redni posegi in vsa vzdrževanja estetskega izgleda. Naše ustanove so avantgarda sodobnih operativnih posegov, rekonstrukcije kosti in implantacij.

Implantacije **€370*** * Ponudba velja samo za november in december